

ЦЕНА 50 К.

ІЛЮСТРОВАННИЙ

КАЖУНДАР НОВИЙ

на рік 1915

1914.

Видання і друком "Новий"
Едмонтон, Алта.

Коли хочете купити, продати або
замінити

ЛОТИ І ФАРМИ

Коли хочете ульокувати безпечно
свої гроші, купити або продати
бонди, шейри, мортгеджі, ноти
всіх вартісних паперів,
уважайтесь за порадою на адресу:

Standard Securities Co. Ltd.

Edmonton, Alberta

Головний Офіс в Домініон Білдінг,
на МакДугал Аве.

Філія в будинку „Новин“

Сіпіярські шейри

— наша спеціальність.

Від депозитів платимо 5 процент.

Гроші можна посылати і відбирати готівкою кожної
хвили. Щодня у книжку висилаємо собіше.

ПИШІТЬ ПО РУСЬКИ.

І Л Ю С Т Р О В А Н И Й

К А Л Е Н Д А Р

„Н О В И Н”

Н А Р І К

1915

Ціна 50 центів

Едмонтон, Алта.
Накладом і друком "Новин"
= 1914 =

Їх Преосвященство
Кир Никита Будка
Перший Український Єпископ в Канаді.

Церковний календар.

1915. рік звичайний.

I. Пасхалія.

Ключ граничний (стовп) А.

В руці літо (буква недільна) В, а від 1. марта Г.

Мясниця 2 тижні 5 днів

Мясопуст 25. січня, ц. (7. лютого н. с.)

Сиропуст 1. лютого, ц. (14 лютого н. с.)

Благовіщенє в середу світлого тижня.

Великдень 22. марта ц. (4. цвітня н. с.) разом з латинниками.

Вознесенє 30. цвітня ц. (13. мая н. с.)

Сошествіє св. Духа. 10. мая, ц. (23. мая н. с.)

II. Пости.

1. В Навечеріє Богоявлення 5 січня ц. (18. січня н. с.)

2. Великий Піст від 2. лютого, ц. (15. лютого, н. с.) до 21. марта ц. (3. цвітня н. с.)

3. Петрівка 6 неділь від 18 (31. н. с.) мая до 28. червня ц. (11. липня н. с.)

4. Спасівка (піст до Успенія) від 1. (14. н. с.) серпня до 14 (27. н. с.) серпня.

5. В день Усікновеня глави св. Йоана Хр. 29. серпня ц. (11. вересня, н. с.)

6. В день Воздвиженя Ч. Креста, 14 (27 н. с.) вересня.

7. Пилипівка 4 нед. 4 дні від 16 (29 н. с.) листопада до 24 (6 січня н. с.) грудня.

8. Середи і п'ятниці крім загальниць.

III. Загальниці.

1. Від Різдва до навечерія Богоявлення.

2. Від нед. о митарі і фарисею до нед. о блуднім сині 11 (24 н. с.) січня до 18 (31. н. с.) січня.

3. Світлий тиждень.

4. Від Сошествія св. Духа до нед. Всіх святих.

IV. Часи заказані і освячені.

1. Всі середи і п'ятниці.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення включно, від 16 (29. н. с.) листопада до 6 (19 н. с.) січня.

3. Від сиропустного понед. до світлої суботи включно, від 26 січня ц. (8. лютого н. с.) до 28. марта ц. (10. цвітня н. с.)

4. Петрівка від 18 (31 н. с.) мая до 28 червня ц. (11 липня н. с.)

5. Спасівка (піст успеньський) від 1 (14 н. с.) серпня до 14 (27 н. с.) серпня.

6. День Усікновеня глави Йоана Хр. 29 серпня ц. (11. вересня н. с.)

7. День Воздвиженя Ч. Креста 14. (27 н. с.) вересня.

Про різницю межи календарем юліянським і григоріанським.

У нас зовуть календар юліянський руським, а григоріанський польським. Але календар не видумали ні Русини, ні Поляки, для того нема ні руського, ні польського календаря, а кожному вільно уживати такого, який йому подобає ся, проте нема що спорити о календарях. Кажуть, що Хінці найперші видумали календар, бо вже в р. 2697 перед Хр. його мали, а дивне і те, що в їх календари признає ся семей день до роздумування над собою самим.

Халдейці мали вже календар ще перед р. 2200 перед Хр., а рік числив ся у них мало що не так само, як і у нас. Як улажено християнський календар побачимо.

Час від одного весняного рівноденьства (21. л. марта) до другого називаємо сонічним роком і він має 365 днів, 5 год. 48 мін. і 46 сек. Але такий рік, недогідний до числення, то для того Юлій Цезар наказав 47. р. перед Хр., щоби ті години через чотири роки счисляти в один день і той день додавати в четвертім році в лютім. В наслідок того юліянський календар мав через три роки кругло 365 днів, а четвертий рік переступав о оден день і мав 366 днів. В той спосіб настав переступний рік. Юлій Цезар постановив також, що треба рік зачинати від 1.січ. а що деякі місяці мають мати по 30 а деякі 31 днів. Юлій Цезар став ся отже основателем т. зв. юліянського календаря, котрий опісля і християни приймали. Але рік юліянський був від

сонічного о 11 мін. 14 сек. довший, проте сонічний доходить вже до кінця, а юліянський опізняє ся о тих 11 мін. і 14 сек., а за папи Григорія XIII. в р. 1582 опізнив ся був юліянський рік супроти сонічного вже о 11 днів. Для того папа той постановив зрівнати юліянський календар зі сонічним і приказав пропустити в 1582 р. 10 днів а числити зараз по четверзї дня 4. жовтня, в п'ятницю день 15. жовтня. Щоби опісля роки знов не наростали, не ставали довші від сонічного, то він установив, що не лиш так само як після юліянського календаря, кождий четвертий рік має бути переступним, але також в четвертій сотці літ має бути сотний рік звичайним. Про те викинув він на 400 літ 3 дні а то значить на один рік 10 мін. і 47 сек. О стільки рік григоріанський став коротшим від юліянського і має 365 днів, 5 год., 49 мін. і 12 сек., але все ще 26 секунд від сонічного довший, а се вже різниця така мала, що з неї аж за 3,300 літ зробив би ся знов оден день. Так став папа Григорій XIII. основателем григоріанського календаря, котрий мимо всего ще таки зовсім недокладний. Нині різниця поміж тими обома календарями виносить 13 днів, для того то всі народи, що придержують ся юліянського календаря, радять над тим, як би то зрівнати вже раз оба календарі. Навіть в Росії много літ тому заговорили таки на правду про зрівняне обох календарів, а і тепер над тим застановляють ся.

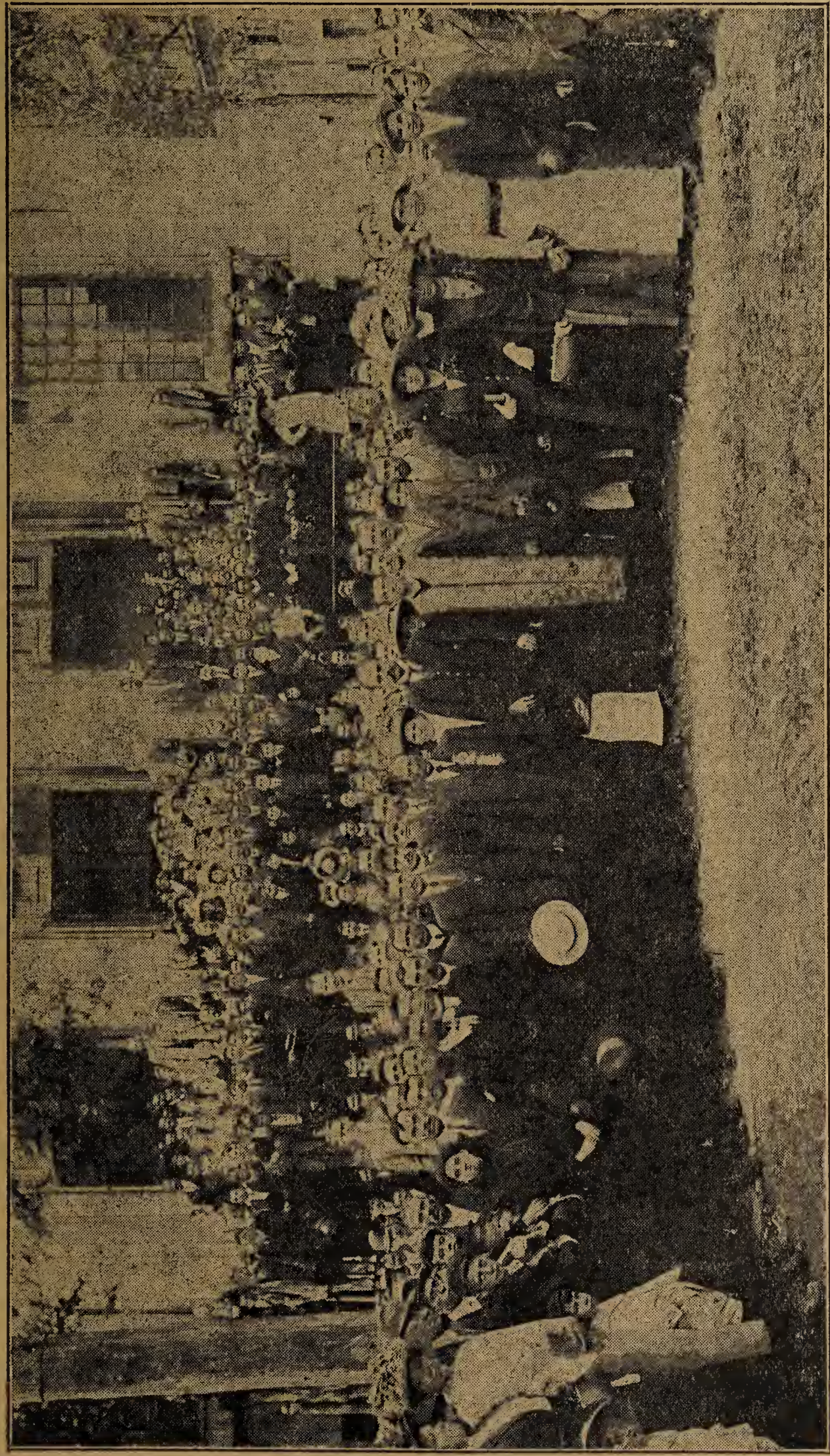
Літописьь всесьвітна.

Від сотвореня сьвіта	лїт 7423	" введеня тютюну до Европи (1570)	355
" потопу сьвіта	4208	" заведеня календаря григорі- янського	333
" заведеня календаря Юліянсь- кого (45. р. перед Хр.)	1960	" привезеня картофель до Ев- ропи (1649)	266
" Різдва Христового	1915	" винайденя машини парової (1705)	209
" введеня магометанської релї- гії (622. р. по Хр.)	1293	" построєня першої желїзни- ці в Англії	85
" початку панованя Дому Габ- сбургів в Австрії (1282)	633	" винайденя телеґрафу (1837)	78
" винайденя стрільного пороху (1300)	615	" винайденя фотографії (1838)	77
" винайденя штуки друкарсь- кої (1440)	475	" винайденя машини до шитя (1846)	69
" відкритя Америки (1492)	423	" винайденя телефону (1817)	38
" реформації Лютра (1517)	398		

Літописьь українська.

Від заснованя руської держави (862)	1053	ства в Галичи	770
" введеня славянської азбуки сьв. Кирилом (862)	1053	" першого нападу Татарів на Русь і битви над рікою Кал- кою	691
" переводу сьв. Письма на сла- вянський язык сьв. Кирилом і Методієм (862-885)	1029	" другого нападу Татарів на Русь	676
" хрещеня князя Володимира Великого і Руси (988)	927	" заложеня міста Львова кня- зем Данилом	660
" списаня руського права в книзї "Руська Правда" за князя Ярослава Мудрого	887	" коронованя князя Данила на короля руського	660
" смерти князя Ярослава Муд- рого і подїлу Руси на удільні князівства	861	" заснованя руської митропо- лїї в Галичи	612
" заснованя галицького князі- вства Володимирком	775	" завойованя Галицького кня- зівства королем польським Казимиром Великим	575
" заснованя руського єпископ-		" заснованя латинського архі- єпископства в Галичи	540
		" злученя Ягайлом литовської	

Руси з Польщею	529	" знесення гетьманства царицею Катериною II.	151
" знесення руської митрополії в Галичи	506	" першого поділу Польщі т. є прилучення Галичини до Австрії а Білої Руси до Росії	143
" перенесення латинського архієпископства з Галича до Львова	501	" прилучення Буковини до Австрії	140
" напечатання першої церковно-славянської книжки "Часослов" в Кракові	424	" зруйнованя Січи запороської Катериною II.	140
" вибору Остапа Дашковича на першого отамана козацького	402	" знесення кріпосного підданства в Австрії цісарем Йосифом II.	134
" заснованя руського єпископства у Львові	376	" заведеня кріпацтва на Україні	132
" тіснішого сполученя литовської Руси з Польщею через унію Люблинську	346	" заснованя цісарем Йосифом II. руської духовної семинарії у Львові	132
" заложеня першої руської друкарні у Львові	342	" заснованя цісарем Йосифом II. університету у Львові	131
" першого видрукованя цілого св. Письма в місті Острозі	334	" другого поділу Польщі т. є прилученя Волиня і Поділя до Росії	122
" заснованя Ставропигійського братства	329	" часу, як появила ся перша книжка у народній мові ("Енеїда" Котляревського) на Україні	117
" початку козацьких воєн (за гетьмана Косинського) против Польщі	322	" привернення галицької митрополії у Львові	108
" початку церковної унії на Руси	319	" часу, як появила ся перша книжка в народній мові ("Русалка Дністровна") в Галичині	78
" смерти Київського Митрополита Петра Могили	268	" смерти Маркіяна Шашкевича (7. червня 1843.)	72
" початку великої козацької війни за Богдана Хмельницького против Польщі	267	" знесеня панщини в Галичині цісарем Фердинандом I. (3. (15.) мая 1848)	67
" покінчення воєн Хмельницького через добровільне прилученє України до Росії	261	" заснованя першого політичного товариства "Головна Руська Рада"	67
" смерти славного гетьмана Богдана Хмельницького	258	" появленя першої руської чаписі "Зоря" у Львові	67
" повстаня гетьмана Виговського проти Росії	256	" заснованя першого просвітнього товариства "Галицько-Руська Матиця"	67
" повстаня гетьмана Дорошенка проти Росії	247	" заложеня "Народного Дому"	64
" приступленя до церковної унії Львівського єпископа Й. Шумлянського	215	" розв'язаня "Головної Руської Ради"	64
" повстаня гетьмана Мазепи проти Росії	207		

Українські парохіяни в Монреал зі своїм о. парохом.

Січень = January (МАЄ 31 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	19	П.	Грудень. Боніф.	Новий Рік 1915.
2	20	С.	Ігнатія	Макарія
Н. 30. по Сош. Н. перед Рожд. Н. сьв. Отець. Предпр. Гл. 5. Єв. утр. 8.				
3	21	Н.	Сьв. муч. Юліяни	Геновефи
4	22	П.	Сьв. вел. Анастазії	Тита
5	23	В.	Сьв. 10 м. в Криті	Емілія
6	24	С.	Нав. Р. Пр. м. Евг.	Трох Королів
7	25	Ч.	Різдво Ісуса Хр.	Лукіяна
8	26	П.	Соб. Пр. Д. Марії	Северина
9	27	С.	Сьв. Стефана	Мартияни
Н. 31. по Сош. Н. по Рожд. Н. сьв. Богоотець. Гл. 6. Єв. утр. 9.				
10	28	Н.	2,000 м. в Ником.	Павла пуст.
11	29	П.	14,000 дітий уб.	Гігінія
12	30	В.	Сьв. муч. Анизії	Гонорати
13	31	С.	Отд. Рожд. Мел.	Ілярія
14	1	Ч.	Січ. Н. Р. сьв. Вас.	Фелікса
15	2	П.	Пр. Б. Сильвестра	Мавра еп.
16	3	С.	Суб. п. Пр. Малах.	Марцеля
Н. перед Просьвіщенєм Гл. 7. Єв. утр. 10.				
17	4	Н.	Сьв. 70 апостолів	Антонія пад.
18	5	П.	Навечеріє Богояв.	Приски
19	6	В.	Богояв. (Йордан)	Фердинанда
20	7	С.	Соб. сьв. Івана Кр.	Фабіяна
21	8	Ч.	Георгія преп. Ем.	Агнішки
22	9	П.	Полієвкта	Вінкентія
23	10	С.	Суб. по Пр. Григ.	Обр. Пр. Д. М.
Н. по Просьвіщеню і о Митари і Фарисею. Гл. 8. Єв. утр. 11.				
24	11	Н.	† Теодозія преп.	Тимотея
25	12	П.	Татіяни м. Евпрак.	Навер. Павла
26	13	В.	Єрмила і Стратон.	Полікарпа
27	14	С.	Отд. Б.С.О. (Заг.)	Івана Хризос.
28	15	Ч.	Павла Тівейск. пр.	Кароля Вел.
29	16	П.	Покл. вер. с. Пет.	Франца Сал.
30	17	С.	Антонія	Мартини
Н. о блуднім сині. Гл. 1. Єв. утр. 1.				
31	18	Н.	Атаназія і Кирила	Петра з Нолі
Тріщи не тріщи — вже минули Водохреши. Дми не дми — не до Різдва йде а до Великодня.				

Зміни місяця.

Повня 1. січня
Пос. чверть 8. січня
Нів 15. січня
Перша чверть 23. січня.
Повня 31. січня

Схід і захід сонця.

	Схід	Захід
Січ.	1. 8.08	— 4.02
"	5. 8.07	— 4.03
"	10. 8.05	— 4.10
"	15. 8.02	— 4.17
"	20. 7.57	— 4.25
"	25. 7.52	— 4.33
"	31. 7.44	— 4.44

Предсказаня погоди.

Від 1. до 6. заверуха і вітер. Відтак ясно і мороз. Коло 15-го пускає мороз і перепадає сніг. Від 15. до 25. зміна, при кінци вітер і сильний мороз.

Взагалі цілий січень — студений і зі снігом.

Лютий = February (МАЄ 28 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	19	П.	Січ. П. Макарія Е.	Ігнатія еп.
2	20	В.	† Евтимія Вел. пр.	Марії Громніч.
3	21	С.	Максима і Неофит.	Блажея еп.
4	22	Ч.	Тимотея і Анастаз.	Вероники діви
5	23	П.	Климентя сьвщмч.	Агафії діви
6	24	С.	Ксенії (Сб. задуш.)	Дороти д. і мч.
Н. Мясопустна Гл. 2. Єв. утр. 2. † Григ. Богослов.				
7	25	Н.	Григорія Богосл.	Ром. (Н. мяс.)
8	26	П.	Ксенофонта п.	Івана з Мальти
9	27	В.	† Пер. мош. Ів. З.	Апольонії діви
10	28	С.	Преп. Ефрема Сир.	Схолястики
11	29	Ч.	Пер. м. Ігнатія Б.	Лукия еп.
12	30	П.	Трех Сьвятител.	Гавдентия муч.
13	31	С.	Кира і Ів. (с. сир.)	Мария муч.
Н. Сиропустна Гл. 3. Єв. утр. 3.				
14	1	Н.	Лютий. Трифона,	Валентия мч.
15	2	П.	Стрітене Гос. піст	Фавстина (Зап.)
16	3	В.	Симеона і Анни	Юліяна і Канут
17	4	С.	Ізидора Препод.	Ал. і К. (Поп.)
18	5	Ч.	Агафії муч.	Симеона і Конс.
19	6	П.	Вукола еп.	Конрада іспов.
20	7	С.	Партен. (отд Стр.)	Леона і Никиф.
Н. Перша посту Гл. 4. Єв. утр. 4.				
21	8	Н.	Теодора	Елеон. (1. пос.)
22	9	П.	Никифора	Сьв. Петра
23	10	В.	Харлам. і Порф.	Фульгентія ісп.
24	11	С.	Власія сьвщм.	Матея апост.
25	12	Ч.	Мелетія і Антон.	Зігфрида
26	13	П.	Мартиніяна преп.	Александра еп.
27	14	С.	Ав. і Кир. (суб. з.)	Анастазії діви
Н. Друга посту Гл. 5. Єв. утр. 5.				
28	15	Н.	Онисима і Пафнут.	Роман. (2. пос.)

На Стрітене зима з літом стрічається.

Місяць лютий питає: чи вбутий?

О, той лютий остро кутий!

В лютім нераз літом пахне.

Зміни місяця.

Пос. чверть 2.
лютого
Нів 14. лютого
Перша чверть
22. лютого

Схід і захід сонця.

	Схід	Захід
Лют. 1.	7.42	—4.46
" 5.	7.36	—4.53
" 10.	7.27	—5.02
" 15.	7.18	—5.12
" 20.	7.08	—5.21
" 25.	6.58	—5.30
" 28.	6.52	—5.35

Предсказання погоди.

З початку місяця великий сніг з вітром; десть коло 6-го випогоджує ся але мороз тисне до 9. а потім зачинає пускати. Між 9. а 15. кождий день приносить зміни; то сніг упаде, то топиться, часами груба мрака. Коло 17. знова сніг а потім ранками острый мороз; однак в день стає теплійше; вечерами ожеледь. А при кінци місяця вітри зі снігом.
Пересічна погода в Лютім — то часті зміни і сніг

Марець = March (МАЄ 31 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.	Зміни місяця. Повня 1. марта Пос. чверть 8. марта Нів 15. марта Перша чверть 23. марта Повня 31. марта Схід і захід сонця. Схід Захід Март. 1. 6.49—5.37 " 5. 6.41—5.44 " 10. 6.30—5.52 " 15. 6.19—6.01 " 20. 6.07—6.09 " 25. 5.56—6.18 " 31. 5.42—6.28 Предсказання погоди. Місяць Марець зачинає ся лагідними і ясними днями і хотяй вечерами і ранками здорові морози — дні як на Марець досить теплі. З половиною місяця десь коло 13. починають ся острі і сухі вітри, часом зі снігом, а при кінци місяця між 25. а 31. часті зміни: то сніговиця, то також дощ, котрий спричиняє ожеледи.
1	16	П.	Лютий. Памфіла	Альбіна Еп.	
2	17	В.	Теодора Тирона	Симпліція	
3	18	С.	Льва папи рим.	Кунегунди	
4	19	Ч.	Архипа апост.	Казимира	
5	20	П.	Льва еп. Катаньс.	Фридриха	
6	21	С.	Ев. і Тим. (суб.з.)	Коляти дїви	
Н. Трета посту. Крестопоклонна Гл. 6. Єв. утр. 6.					
7	22	Н.	Петра і Анастазія	Н. 3. посту	
8	23	П.	Поликарпа	Яна Божого	
9	24	В.	† Обр. гол. Ів. Кр.	Францішки	
10	25	С.	Тарасия арх. Кон.	40 мучеників	
11	26	Ч.	Порфірія пр. арх.	Катарини	
12	27	П.	Прокопия Декап.	Григорія	
13	28	С.	Власия (суб. зад.)	Никифора	
Н. Четверта посту. Гл. 7. Єв. утр. 7.					
14	1	Н.	Март. Евдокії пр.	Мат. (4. пост.)	
15	2	П.	Теодота	Ізабелі	
16	3	В.	Евтропія і проч. м.	Любина	
17	4	С.	Герасима і Павла	Гертруди	
18	5	Ч.	Конона м. (Покл.)	Кирила, Едв.	
19	6	П.	42 муч. в Аморії	Йосиф. обруч.	
20	7	С.	Василия (суб. ак.)	Йоахіма	
Н. Пята посту. Гл. 8 Єв. утр. 8.					
21	8	Н.	Теофилякта преп.	Н. 5. посту	
22	9	П.	† 40 муч. в Севаст.	Катерини	
23	10	В.	Кондрата і пр. муч.	Віктора	
24	11	С.	Софонія патр. Єр.	Гавриїла	
25	12	Ч.	Теофана іспов. пр.	Благовіщенє	
26	13	П.	П. Мош. Никифора	Теодора	
27	14	С.	Венедикта (С. Л.)	Руперта	
Н. Цвїтна, Ваїй.					
28	15	Н.	Агафія і 6 муч.	Сикс.пап. Н.пал.	
29	16	П.	Савина	Евстазия	
30	17	В.	Алексея чол. Бож.	Квірина	
31	18	С.	Кирила Єрус. арх.	Корнилія	

Ще покаже марець, що замерзне старець.

Місяць март з трояка ріг`збиває.

На теплого Олексія шука - риба лід хвостом розбиває.

Взагалї Марець досить теплий.

Гарна доня німецького цісаря, принцесса Вікторія Люїза, в жовнірським уніформі.

На образку схо-
вана дівчина і офі-
цер. Пошукайте за
ними.

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ.

[illegible]

Цьвітень = April (МАЄ 30 ДНІВ)

Н.С. С. СТ. ДНІ			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	19	Ч.	март. Х. і Д. (В. ч).	Гугона еп.
2	20	П.	Велика п'ятниця	Франца Вел. П.
3	21	С.	Якова пр. (В. суб.)	Рихарда
Н. Воскресенє Гдне. Пасха.				
4	22	Н.	Воскресенє Гос.	Воскресенє Гос.
5	23	П.	Сьвітлий понед.	Сьвітлий понед.
6	24	В.	Сьвітлий в'торок	Келестина
7	25	С.	Благовіщ. П. Д. М.	Епіфанія еп.
8	26	Ч.	Соб. Арх. Гавриїла	Дионізія еп.
9	27	П.	Матрони Сол. пр.	Марії
10	28	С.	Ілярїона преп.	Езекїїла
Н. Томина Антіпасхи.				
11	29	Н.	Марка еп.	Н. Антіпас. б.
12	30	П.	Івана ліст.	Юлія
13	31	В.	Ипатія еп. чудотв.	Юстина
14	1	С.	Цьвітень. Марії ег.	Тибурція
15	2	Ч.	Тита пр. і Амф.	Анастасії
16	3	П.	Никити і Т.	Лямберта
17	4	С.	Йосифа	Рудольфа
Н. Мироносиць.				
18	5	Н.	Теодула	Апол. 2 Н. п. п.
19	6	П.	Евстахія еп.	Юрія еп.
20	7	В.	Георгія еп.	Віктора
21	8	С.	Іридїона ап.	Анзельма
22	9	Ч.	Евстїхія муч.	Кая і Сотера
23	10	П.	Терентія муч.	Войтїха
24	11	С.	Антипи сьвщмч.	Георгія мч.
Н. о Розслабленнім.				
25	12	Н.	Василя еп. преп.	Мар. е. 3. Н. п. п.
26	13	П.	Артемона Томи	Клита
27	14	В.	Мартина папи р.	Анастасія
28	15	С.	Аристарха преп.	Віталія
29	16	Ч.	Агафії Ірини муч.	Петра муч.
30	17	П.	Симеона, Акакія	Катарини

Як на Мартина погода, — буде добре і на людей і на врожай.

"Новини" — одинока укр. часопись в Канаді, що виходить 3 рази на тиждень а коштує на рік лише 2 дол.
Адрес: Nowyny, Edmonton, Alta.

Зміни місяця.

Пос. чверть 6.

цьвітня

Нів 14. цьвітня

Перша чверть

22. цьвітня

Повня 29. цьвітня

Схід і захід сонця.

	Схід	Захід
Цьв.	1. 5.40—6.30	
"	5. 5.31—6.36	
"	10. 5.20—6.45	
"	15. 5.09—6.53	
"	20. 4.58—7.01	
"	25. 4.48—7.10	
"	30. 4.38—7.18	

Предсказаня погоди.

Між 1. а 6 цьвітня дощ зі снігом, відлиги; пізнійше випогоджуєсь і хоть ясно на дворі то досить холодно а коло 10 добрий мороз. Між 10. а 16. часті зміни; переважає тепло. Десь коло 20. гремить; паде дощ і хмарно до 26. Вкінци красна погода.

Як на Цьвітень — то досить тепла і дощу.

Май = May (МАЄ 31 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1 18 С.			Цьвіт. Івана преп.	Филипа
Н. о Самарянці.				
2	19	Н.	Івана ветхої лаври	Атан. (4. по п.)
3	20	П.	Теодора трих.	Обріт. ч. Хр.
4	21	В.	Януарія і пр. сьвщ.	Фльорихна муч.
5	22	С.	Теодора отд. преп.	Пія папи рим.
6	23	Ч.	† Георгія (на нед.)	Івана в Олію
7	24	П.	Сави страт. мч.	Доміцелі
8	25	С.	† Марка Ап. і Єв.	Станіслава еп.
Н. о Сліпородженім.				
9	26	Н.	Василия сьвщмч.	Гр. Бог. 5 по п.
10	27	П.	Симеона ап.	Ізидора
11	28	В.	Максима і Язона а.	Беатрикси
12	29	С.	9 муч. в Кизиці	Панкратія
13	30	Ч.	Воз. Г. † Якова	Вознесене Гос.
14	1	П.	Май. Єремії пр.	Бонифатія
15	2	С.	Атаназия вел. пат.	Софії і єї 3 доч.
Н. сьв. Отець. † Преп. Теодозия Печ.				
16	3	Н.	† Теодозия печер.	Івана Непом.
17	4	П.	Пелагії Пр. М.	Пасхалія
18	5	В.	Ірини муч.	Фелікса
19	6	С.	Йова і Варвара	Келестина
20	7	Ч.	Память св. Креста	Бернарда
21	8	П.	† Ів. Бог. отд. Воз.	Константина
22	9	С.	.Ісаї П. (сб. задуш.)	Юлії Діви
Н. Сошествія Сьв. Духа.				
23	10	Н.	Зелені Сьвята	Зелені Сьвята
24	11	П.	Прсьв. Тройці	Пон. Зел. Св. Й.
25	12	В.	Симеона Еп. і Гер.	Урбана п.
26	13	С.	Глікерії (загал.)	Филиппа Нер.
27	14	Ч.	Ісидора муч.	Івана папи р.
28	15	П.	.Пахомія вел.	Германа і Більг.
29	16	С.	Теодора осьвщ. пр.	Максиміліяна
Н. 1. по Сош. Всіх Сьвятих. Гл. 8. Єв. утр. 1.				
30	17	Н.	Андроніка апост.	Н. Т. 1. п. 3. С.
31	18	П.	Теод. Ю. (піст П.)	Петронелі

Коли прийде май, то за себе дбай.
Май холодний — рік хлібородний.

Зміни місяця.
Посл. чверть
6. мая
Нів 14 мая
Перша чверть
22. мая
Повня 28 мая

Схід і захід
сонця.

Схід Захід
Мая 1. 4.36 — 7.19
" 5. 4.29 — 7.26
" 15. 4.12 — 7.42
" 20. 4.05 — 7.49
" 25. 3.59 — 7.56
" 30. 3.53 — 8.02

Предсказаня
погоди.

В перших днях
мая хмарно, вече-
рами досить холо-
дно; коло 8-го ви-
погоджуєть ся, а-
ле воздух вогкий
так, що від 10. до
12. падає дощ, гре-
мить а до 15-го хо-
лодно. Від полови-
ни місяця тепло і
красно; часом на-
віть досить горя-
чо. Коло 20.або 22.
острий вітер з до-
щем; від часу до
часу громи. Після
25 погода; коло 28
збирають ся сніго-
ві хмари а ночами
приморозки.

Погода в маю
дуже змінна. Пере-
важають дощі.

Червень = June (МАЄ 30 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	19	В.	маи. Мартикія свщ	П. 3. Сьв. маче
2	20	С.	Талалея мч.	Еразма мч.
3	21	Ч.	† Кон. і Єл. Пр. Ев.	Боже Тіло книж
4	22	П.	Василиска мч.	Квірина
5	23	С.	Михайла еп.	Боніфатія
Н. 2. по Сош. Празник Евхар. Гл. 1. Єв. утр. 2.				
6	24	Н.	Симеона С.	Нор. (2. пос. 3.)
7	25	П.	† 3. обр. Гл. Ів. Хр.	Теодота
8	26	В.	Карпа ап.	Медарда
9	27	С.	Терапонта свщмч.	Фелицияна
10	28	Ч.	Никити пр. О. Ев.	Віктора
11	29	П.	Теод. Праз. Н.С.Хр	Варнави
12	30	С.	Ісаака Состр. Б.	Онуфрія
Н. 3. по Сош. Празник Н. Серця Хр. Гл. 2. Єв. утр. 3.				
13	31	Н	Єрмія і Єрмея мч.	Антон. (3. п. 3.)
14	1	П	Черв. Юстина	Вас. вел.
15	2	В	Никифора	Віта і Мод.
16	3	С	Лукиліяна муч.	Франца
17	4	Ч.	Митрофана арт.	Адольфа
18	5	П	Доротея	Марка
19	6	С	Висариона преп.	Гервазия
Н. 4. по Сош. Гл. 3. Єв. утр. 4.				
20	7	Н.	Теодота сьвщмч.	Сильв. (4 п. 3.)
21	8	П.	Теодора Стр.	Альойзия
22	9	В.	Кирила архiep.	Павлина
23	10	С.	Тимотея свщмч.	Зенона
24	11	Ч.	† Вартолом. і Вар.	Івана Крест.
25	12	П.	Онуфрия	Проспера
26	13	С.	Акиліни	Івана
Н. 5. по Сош. Гл. 4. Єв. утр. 5.				
27	14	Н.	Єлисея і Методия	Волод. (5 п. 3.)
28	15	П.	Амоса пр.	Льва п. р.
29	16	В.	Тихона еп. чуд.	Петра і Павла
30	17	С.	Мануїла Сав. і пр.	Емілії

На Кирила літо починаєть ся, на Ілію кінчаєть ся.
Як літом пролежиш — в зимі з торбою побіжиш.

Передплачуйте “Новини” і читайте, если хочете зна-
ти, що діє ся в сьвіті.

Зміни місяця.

Посл. чверть
4. червня
Нів 12. червня
Перша чверть
20 червня.
Повня 27. черв.

Схід і захід
сонця.

Черв. 1. 3.25 — 8.04
“ 5. 3.49 — 8.08
“ 10. 3.46 — 8.13
” 15. 3.45 — 8.16
” 20. 3.44 — 8.18
“ 25. 3.45 — 8.19
“ 30. 3.48 — 8.19

Предсказаня
погоди.

До пятого чер-
вня красна погода
і тепло. Відтак
хмарно і холодні-
є; коло 8. дощ і ві-
тер; другий і тре-
тий тиждень міся-
ця красний і горя-
чий; часами малий,
теплий дощ; від 25
до кінця часті змі-
ни; то дощ з гро-
мами то погода а-
ле більше похмур-
них днів. Доперва
29 і 30-того ясно і
горячо.

Цілий місяць кра-
сний, досить до-
щу.

На образку схо-
заний другий фран-
цуський інфанте-
рист і німецький о-
фіцер. Ану знай-
діть їх.

[illegible]

Липень = July (МАЄ 31 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	18	Ч.	Черв. Леонтия м.	Теобальда
2	19	П.	† Юди і Зосима	Пос. Пр. Д. М.
3	20	С.	Методия свщмч.	Геліодора і Ант.

Н. 6. по Сош. Гл. 5. Єв. утр. 6.

4	21	Н.	Іліяна Парсийс. м.	Флявіяна (6 п.3.)
5	22	П.	Евсенія свщм.	Івана і Павла
6	23	В.	Агриміни муч.	Ісаї прор.
7	24	С.	Рождест. Івана Кр.	Івана і Пул.
8	25	Ч.	Февронії препмч.	Єлисавети
9	26	П.	Давида преп.	Кирила еп.
10	27	С.	Самсона преп.	Амалії і 7 бр.

Н. 7. по Сош. Гл. 6. Єв. утр. 7.

11	28	Н.	Пер. м. Кира і Ів.	Пія (7 п. 3.)
12	29	П.	Петра і Павла ап.	Івана
13	30	В.	† Собор. 12 апос.	Маргарети д.
14	1	С.	Липень. Косм. і Д.	Бонавентури
15	2	Ч.	† Пол. Ризи П.Д.М.	Розіслане Ап.
16	2	П.	Якинта і Апостол.	Пр. Д. Марії
17	4	С.	Андрея кр. і Мар.	Алексея

Н. 8. по Сош. Гл. 7. Єв. утр. 8. † Кирила і Методія.

18	5	Н.	† Кирил. і Мет. ап.	Симеона (8 п.3.)
19	6	П.	† Атаназія ат.	Вінкентія з п.
20	7	В.	Томи і Акакия пр.	Ілії прор.
21	8	С.	Прокопія велмч.	Пракседи
22	9	Ч.	Панкратія свщм.	Марії Магдал.
23	10	П.	† Антонія печерс.	Аполінарія
24	11	С.	Евфимії м. і Ол.	Христини д.

Н. 9. по Сош. Гл. 8. Єв. утр. 9.

25	12	Н.	Прокла і Ілярія	Якова (9 п. 3)
26	13	П.	Собор Арх. Гавр.	Усп. сьв. Ан.
27	14	В.	Акили і Онисима	Наталії д.
28	15	С.	† Володимира рав.	Іннокентия
29	16	Ч.	Атиногена свщм.	Марти дїви
30	17	П.	Марини вмч.	Альдони
31	18	С.	Якинта і Еміліяна	Ігнатія Льойл.

Борис тай Гліб — поспів хліб.
Які гриби — такі хліби.

Ширіть “Новини” між приятелями если бажаєте їм добра.

Зміни місяця.

Посл. чверть
4. липня
Нів 12. липня.
Перша чверть
19. липня
Повня 26. липня

Схід і захід
сонця.

Схід	Захід
Лип. 1. 3.48	— 10.43
“ 5. 3.51	— 8.17
“ 10. 3.56	— 8.14
“ 15. 4.01	— 8.10
“ 20. 4.07	— 8.05
“ 25. 4.13	— 7.58
“ 31. 4.22	— 7.49

Предсказання
погоди.

Початок місяця
горячий; коло 4.
хмарить ся, буря з
грозами; прояс-
нює ся, але коло
7-го знова легкий
дощ; вечері хмар-
ні. До 15 перепа-
дають часті дощі,
потім погода і
тепло. На третій
тиждень літні спе-
ки. При кінці
хмарно. 29 парно а
по полудни і 30.
цілий день дощ.
В липни досить
дощів а потім
спеки.

Серпень - August (має 31 днів)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.		Сьвята рим. кат.	
А. 10. по Сош. п. Сьв. Отець 6-ти Соб. Гл. 1. Єв. утр. 10.						
	1	19	Н.	Липень. Маркини	Петра (10 п. 3.)	Зміни місяця. Посл. чверть 2. серпня Нів 10. серпня Перша чверть 18. серпня Повня 24. серпня
	2	20	П.	† Ілїї пр. (на нед.)	Альфонса	
	3	21	В.	Симеона і Ів. пр.	Знайд. сь. Стеф.	
	4	22	С.	Марії Магдалини	Домініка	
	5	23	Ч.	Трофима і Теоф.	Пр. Д. Марії С.	
	6	24	П.	† Бориса і Гліба	Преоб. Госп.	
	7	25	С.	† Успеніє св. Анни	Каєтана і пр.	
Н. 11. по Сош. Гл. 2. Єв. утр. 11.						
	8	26	Н.	Єрмолая свщмч.	Кир. (11 п. 3.)	Схід і захід сонця. Схід Захід Серп. 1. 4.23—7.48 " 5. 4.30 — 7.41 " 10. 4.45 — 7.23 " 15. 4.53 — 8.13 " 20. 5.01 — 7.08 " 25. 5.06 — 7.03 " 31. 5.11 — 6.49
	9	27	П.	† Пантелеймона	Романа	
	10	28	В.	Прохора і пр. ап.	Лаврентия мч.	
	11	29	С.	Калиніка муч.	Сузанни мч.	
	12	30	Ч.	Сили і Силуана ап	Кляри Діви	
	13	31	П.	Евдокима П. П. Ч.	Іполїта	
	14	1	С.	Серп. (Піст Усп.)	Евзебія ісп.	
Н. 12. по Сош. Гл. 3. Єв. утр. 1.						
	15	2	Н.	Пер. мощ. св. Ст.	Успенє Пр. Д.	Предсказання погоди. До 6-го випого- джує ся так, що цілий перший ти- ждень серпня ду- же горячий; від 8 до 15 густо громо- виці, сильні вітри і ранки холодні. За- ходять часті зміни, однак коло 22, вже красна погода а навіть горячо. При кінци місяця хмар-
	16	3	П.	Ісаака Дальмата	Роха	
	17	4	В.	Сїмох молод. в Е.	Лїбераґа авп.	
	18	5	С.	Евсигнія Пред. П.	Аґапи і Єлени	
	19	6	Ч.	Переображенє Г.	Беніґни і Юлія	
	20	7	П.	Домелия преп.	Бернарда	
	21	8	С.	Еміліяна еп.	Кирияка і Івана	
Н. 13. по Сош. Гл. 4. Єв. утр. 2. † Ап. Матея.						
	22	9	Н.	† Матея апост.	Тим. (13 п. 3.)	До 6-го випого- джує ся так, що цілий перший ти- ждень серпня ду- же горячий; від 8 до 15 густо громо- виці, сильні вітри і ранки холодні. За- ходять часті зміни, однак коло 22, вже красна погода а навіть горячо. При кінци місяця хмар-
	23	10	П.	Лаврентия архд.	Филипа	
	24	11	В.	Евпла муч. архд.	Вартоломея ап.	
	25	12	С.	Фотия і Аникити	Людвика кор.	
	26	13	Ч.	Макс. ісп. От. Пр.	Зефірина і Рож.	
	27	14	П.	Михея. Пред. Ус.	Йосифа К.	
	28	15	С.	Успенє Пр. М.	Авґустина еп.	
Н. 14. по Сош. Гл. 5. Єв. утр. 3.						
	29	16	Н.	Пер. нерук. Об. Г.	Усїк. (14 п. 3.)	До 6-го випого- джує ся так, що цілий перший ти- ждень серпня ду- же горячий; від 8 до 15 густо громо- виці, сильні вітри і ранки холодні. За- ходять часті зміни, однак коло 22, вже красна погода а навіть горячо. При кінци місяця хмар-
	30	17	П.	Мирона	Рожи з Ліми	
	31	18	В.	Фльора і Лавра	Раймунда мч.	

Прийде Ілля — наробить ся у полі гнилля.
Прийде Спас — бери рукавички про запас.

Не Українець той, хто не передплачує "Новин".

Зміни місяця.

Посл. чверть
2. серпня
Нів 10. серпня
Перша чверть
18. серпня
Повня 24. серпня

Схід і захід
сонця.

	Схід	Захід
Серп. 1.	4.23	7.48
" 5.	4.30	7.41
" 10.	4.45	7.23
" 15.	4.53	8.13
" 20.	5.01	7.08
" 25.	5.06	7.03
" 31.	5.11	6.49

Предсказаня
погоди.

До 6-го випогоджує ся так, що цілий перший тиждень серпня дуже горячий; від 8 до 15 густо громувиці, сильні вітри і ранки холодні. Заходять часті зміни, однак коло 22, вже красна погода а навіть горячо. При кінци місяця хмармо.

Загально серпень горячий.

Німецька Велика
Княгиня Меклен-
бург-Шверін в вій-
ськовім мундурі.

Знайдіть німецького жовніра і "цивіля", що сховані на сім образку.

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ.

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features ten sets of horizontal lines across the page. Each set consists of three lines: a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The background is white, and the lines are printed in a light gray color. There are no margins or other markings on the page.

Вересень - September (МАЄ 30 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.	
	1	19	С.	Серпень. Андрея	Иди, Егидія
	2	20	Ч.	Самуїла прор.	Стефана кор. у.
	3	21	П.	Татедея ап.	Броніслава
	4	22	С.	Агатоніка	Розалії діви
Н. 15. по Сош. Гл. 6. Єв. утр. 4.					
	5	23	Н.	Лупа (отд. усп.)	Вікт. (15 п. 3.)
	6	24	П.	Евтиха муч.	Захарії преп.
	7	25	В.	Вартоломея і Тит.	Регіни муч.
	8	26	С.	Адріана і Наталії	Рожд. Пр. Д. М.
	9	27	Ч.	Пімена преп.	Северина і Горг.
	10	28	П.	Август. і Мойсея	Николая
	11	29	С.	† Ус. гл. Ів. Кр.	Прота і Якова
Н. 16. по Сош. Гл. 7. Єв. утр. 5.					
	12	30	Н.	Александра, Пав.	Гвід. (16 п. 3.)
	13	31	П.	† Полож. П. Д.	Товії
	14	1	В.	Вересень. † Сим.	Воздвиж. Ч. Кр.
	15	2	С.	Маманта і Івана	Нікодема муч.
	16	3	Ч.	Антима і Теокт.	Корнилія
	17	4	П.	Вавили і Мойсея	Знак Франц.
	18	5	С.	Захарії і Єлисав.	Томи і Йосифа
Н. 17. по Сош. Гл. 8. Єв. утр. 6.					
	19	6	Н.	Чудо Арх. Михайл.	Ян. (17 п. 3.)
	20	7	П.	Созонта Предпр.	Евстахія
	21	8	В.	Рожд. Пр. Д. М.	Матея еванг.
	22	9	С.	Йоакима і Анни	Томи з Вілян
	23	10	Ч.	Минодори, Нимф.	Теклі Діви
	24	11	П.	Теодори препод.	Волод. і Рупер.
	25	12	С.	Автон. (с. пер. В.)	Клеоф. муч.
Н. 18. по Сош. Гл. 1. Єв. утр. 7. Н. перед Воздв.					
	26	13	Н.	Корнилія Пр. Воз.	Кипр. (18 п. 3.)
	27	14	П.	Воздвижене Ч. Кр.	Косми і Даміян.
	28	15	В.	Никити вмч.	Вячеслава муч.
	29	16	С.	Евфимії вмч.	Михайла Арх.
	30	17	Ч.	Софії, Віри, Н., Л.	Єроніма діяк.

В осени й горобець багатий.
Посієш в погоду — більше приплоду.

“Новин” на кредит не даєть ся! Платіть точно передплату а “Новини” стануть першим дневником в Канаді.

Зміни місяця.

Посл. чверть

1. вересня

Нів 9. вересня

Перша чверть

16. вересня

Повня 23. вересня

Схід і захід
сонця.

	Схід	Захід
Вер. 1.	5.12	— 6.44
“ 5.	5.19	— 6.38
“ 10.	5.27	— 6.27
“ 15.	5.38	— 6.16
“ 20.	5.43	— 6.04
“ 25.	5.50	— 5.53
“ 30.	5.59	— 5.41

Предсказаня
погоди.

З початку місяця красно; тепло. Між 4 а 6 вітер а відтак навіть буря з громами. Коло 8 випогоджуєсь і стала погода держить ся аж до 12. Відтак наступає зміна, холодно і понуро а 16 дощ, котрий переходить місцями в зливу з громами. В третім тижни місяця загально красна погода. Вечері парні, ранки холодні. Конець місяця понурий і холодний.

Вересень досить теплий але і дощу не брак.

Жовтень - October (МАЄ 31 ДНІВ)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	18	П.	Верес. Евменія еп.	Ремігія
2	19	С.	Троф. (суб. п. В.)	Ангела ст. Лео.
Н. 19. по Сош. Гл. 2. Єв. утр. 8. Н. по Воздв.				
3	20	Н.	Евстахія	Канд. (19 п. 3.)
4	21	П.	Кондр. (отд. Взд.)	Франца з А.
5	22	В.	Фоки свщмч.	Флявії
6	23	С.	Зач. св. Івана Кр.	Брунона мч.
7	24	Ч.	Теклі первм.	Юстини дів.
8	25	П.	Евфрозії преп.	Бригіди
9	26	С.	† Ів. Бог. (на Н.)	Дионізія еп.
Н. 20. по Сош. Гл. 3. Єв. утр. 9.				
10	27	Н.	Калистрата мч.	Фран. (20 п. 3.)
11	28	П.	Харитона прд.	Плакида
12	29	В.	Кирияка преп.	Максиміліяна
13	30	С.	Григорія свщмч.	Едварда
14	1	Ч.	Жовт. + П.П.Д.М.	Каликста п. р.
15	2	П.	Киприяна і Андр.	Ядвиги і Тер.
16	3	С.	Дионізія свщмч.	Галя і Флора
Н. 21. по Сош. Гл. 4. Єв. утр. 10.				
17	4	Н.	Єротея свщмч.	Марг. (21 п. 3.)
18	5	П.	Харитини мч.	Луки Єв.
19	6	В.	† Томи ап.	Петра
20	7	С.	Сергія і Вакх. мч.	Капра і Ірини
21	8	Ч.	Пелягії преп.	Уршулі муч.
22	9	П.	† Якова ап.	Кордулі муч.
23	10	С.	Евлямпія і Евл.	Івана Капістр.
Н. 22. по Сош. Гл. 5. Єв. утр. 11. сьв. Отець 2. Нїк. Собора.				
24	11	Н.	Филипа діяк.	Раф. (22 п. 3.)
25	12	П.	Прова, Андронїка	Хризанта
26	13	В.	Карпа ап.	Евариста
27	14	С.	Назарія і Параск.	Сабіни
28	15	Ч.	Лукияна пресв.	Симеона і Юди
29	16	П.	Лонгина сотн.	Евзевія еп.
30	17	С.	Озия і Андр.	Альфонса
Н. 23. по Сош. Гл. 6. Ев. утр. 1. † Ап. Луки.				
31	18	Н.	† Луки апост. і ев.	Марк. (23 п. 3.)

Покрова всю землю листом покрила.

Сьвята Покровонько — покрий мені головоньку.

Зміни місяця.

Посл. чверть

1. жовтня

Нів 8. жовтня

Перша чверть

15. жовтня

Повня 23. жовтня

Послід. чверть 31. жовтня

Схід і захід сонця.

Схід Захід

Жовт. 1.	6.00	—	5.39
"	5.	6.09	— 5.30
"	10.	6.15	— 5.19
"	15.	6.24	— 5.08
"	20.	6.32	— 4.57
"	25.	6.41	— 4.47
"	31.	6.51	— 4.35

Предсказаня погоди.

Через кілька днів на початку жовтня вітер, холод, через дрібонькі дощі вогкість. З початком другого тижня в місяці випогоджує ся і хотяй похмурно але тепло. Дперва коло 15 гарна і стала погода. Відтак до 20 часті зміни з вітрами. Ночи на добре холодні; дні по 20-ім теплі а часом навіть горячі. При кінци місяця мрачно.

Загалом жовтень теплий.

Япанський цїсар
Йошигіто.

На образку схо-
ваний жовнір і Я-
панець. Ану знай-
діть їх.

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ.

[illegible]

Подолист - November (має 30 днів)

н.с. с. ст. дні			Свята гр. кат.	Свята рим. кат.
1	19	П.	Жовт. Йоїла пр.	Всїх Святих
2	20	В.	Артемія вмч.	День задуш.
3	21	С.	Іляріона преп.	Губерта еп.
4	22	Ч.	Аверкія, 7 О. в Е.	Кароля Бор.
5	23	П.	† Якова апост.	Захарія і Єлиз.
6	24	С.	Арети муч.	Леонарда вел.

Н. 24. по Сош. Гл. 7. Єв. утр. 2.

7	25	Н.	Маркияна і Мар.	Герк. (24 п. 3.)
8	26	П.	Димитрія вмч.	Северина
9	27	В.	Нестора Мч.	Теодора муч.
10	28	С.	† Параскевії вмч.	Андрея
11	29	Ч.	Анастасії мч.	Мартина еп.
12	30	П.	Зиновія і Зиновії	Дидака
13	31	С.	Стахія Амп. Урв.	Мартина п. р.

Н. 25. по Сош. Гл. 8. Єв. утр. 3.

14	1	Н.	Падол. Косми і Д.	Йос. (25 п. 3.)
15	2	П.	Акиндина	Леопольда
16	3	В.	Акенсими Айтала	Едмунда еп.
17	4	С.	Йоанікія і Нік.	Григорія і С.
18	5	Ч.	Галактиона і Еп.	Романа і Одона
19	6	П.	Павла арх. Конст.	Єлисавети кор.
20	7	С.	Єрона і Лазаря	Фелікса і Бол.

Н. 26. по Сош. Гл. 1. Єв. утр. 4. Архістр. Михаїла.

21	8	Н.	Михаїла Архистр.	Вовед. П.Д.М.
22	9	П.	Онисифора Порф.	Киликії
23	10	В.	Ераста ап.	Климентя п. р.
24	11	С.	Мини, Віктора і п.	Івана з Кр.
25	12	Ч.	† Йосаф. с.м. (н Н)	Катарини дїви
26	13	П.	† Івана Златоуст.	Петра і Сил.
27	14	С.	† Филипа ап.П.п.	Валеріяна

Н. 27. по Сош. Гл. 2. Єв. утр. 5. + св. Йосафата (перен).

28	15	Н.	Гурія і Самсон.	Руфина 1. Адв.
29	16	П.	† Мат. (Пилипівка)	Сатурна
30	17	В.	Григорія чуд.	Андрея ап.

В Пилипівку — день до обіда.

“Новини” заступають інтереси робочого народу отже і ваші. Ширіть їх отже від хати до хати.

Зміни місяця.

Нів 7. падол.
Перша чверть
13. падолиста
Повня 21 падол.
Посл. чверть
29. падолиста

Схід і захід
сонця.

	Схід	Захід
Пад. 1.	6.53	— 4.33
“ 5.	7.00	— 4.26
“ 10.	7.09	— 4.18
“ 15.	7.18	— 4.11
“ 20.	7.27	— 4.04
“ 25.	7.35	— 3.58
“ 30.	7.42	— 3.54

Предсказання
погоди.

Зараз з початку
мрачно, іней і при-
морозки. Коло 5.
вітер з легоньким
снігом. До 8 пер-
ший сніжок то-
пить ся; ожеледь;
вітер; в північних
околицях місцями
сніг, декуди вітер
теплійший і дощ;
від половини до
20 ясно і досить
тепло але ночами
температура знач-
но обнижає ся;
других два тижні
зимні; снігу до-
сить.

Подолист вигля-
дає як чисто зимо-
вий місяць.

На образку
сховані францу-
ський і німець-
кий жовнір. Ану
знайдіть їх!

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ.

Грудень = December (має 31 днів)

н.с. с. ст. дні			Сьвята гр. кат.	Сьвята рим. кат.
1	18	С.	Падол. Плят. і Р.	Елігія
2	19	Ч.	Авдія і Варлаам.	Фабіяна д.
3	20	П.	Прокла і Григорія	Франц Ксав.
4	21	С.	Вовед. Пр. Д. М.	Варвари муч.
Н. 28. по Сош. Гл. 3. Єв. утр. 6.				
5	22	Н.	Филимона, Кикил.	Сави еп. (2 Адв.)
6	23	П.	Амфіла і Григ.	Николая
7	24	В.	Катерини муч.	Амброзія еп.
8	25	С.	Кл. і Пет. (От. В.)	Н. Зач. Пр. Д. М.
9	26	Ч.	Алипія столп.	Валерії і Леок.
10	27	П.	Якова муч.	Пр. Д. М. Л.
11	28	С.	Стефана преподм.	Дамазія п. р.
Н. 29. по Сош. Гл. 4. Єв. утр. 7.				
12	29	Н.	Парамона, Філум.	Синез. (3 Адв.)
13	30	П.	Андрея ап.	Лукії
14	1	В.	Грудень. Наума	Спіридїона
15	2	С.	Авакума прор.	Евзевія еп.
16	3	Ч.	Софонія прор.	Аделяйди д.
17	4	П.	† Варвари муч.	Лазая і Олім.
18	5	С.	† Сави осьвщ.	Граціяна еп.
Н. 30. по Сош. Гл. 5. Єв. утр. 8. сьв. о. Николая.				
19	6	Н.	Николая Чудотв.	Фавста (4 Адв.)
20	7	П.	Амброзія еп.	Теофіля
21	8	В.	Натапія	Томи ап.
22	9	С.	Зач. Преч. Д. М.	Зенона
23	10	Ч.	Міни, Ермогена	Вікторії діви
24	11	П.	Даниїла столп.	Віг. Адам і Е.
25	12	С.	Спіридїона преп.	Рожд. І. Христа
Н. Сьв. Праотець Гл. 6. Єв. утр. 9. Мч. Евстратія.				
26	13	Н.	† Евстрат. і Евген.	Стефана пер.
27	14	П.	Тирса, Левка, Філ.	Івана Єв.
28	15	В.	Елевтерія свщмч.	Дітий уб. в В.
29	16	С.	Аггея прор.	Томи еп.
30	17	Ч.	Даниїла прор.	Давида Кор.
31	18	П.	Севастіяна муч.	Сильвестра п.

На Введенє зима вводить ся.

Не повинно бути одної української хати, в котрій браку-
вало би "Новин".

Два доляри на рік кожного стати.

Зміна місяця

Нів 6. грудня
Перша чверть

13. грудня
Повня 21. грудня
Посл. чверть 29.
грудня

Схід і захід
сонця.

	Схід	Захід
Гру. 1.	7.44	— 3.54
" 5.	7.49	— 3.51
" 10.	7.55	— 3.49
" 15.	8.00	— 3.49
" 20.	8.04	— 3.50
" 25.	8.07	— 3.53
" 31.	8.09	— 3.58

Предсказаня
погоди.

В першім тижни
місяця морозний
вітер; днями по-
трохи пускає, під
ніч ожеледь; мрач-
но; коло 8-го гус-
тий сніг; вітер; за-
метіль; від 10-го
до 20 студінь з ма-
лими змінами; ча-
сом погідно ча-
сом сніг; конець
місяця теплійший.

Грудень загаль-
но дуже студений
і много снігу.

Бритійська Імперія.

Простір Бритійської Імперії виносить около 13,663,000 кв. миль англ., а населенє около 426,000,000. Поверхню суші земської кулі оцінюють на 55,500,000 кв. миль англ., а ціле населенє землі на 1,623,000,000. З того виходило би, що Бритійська Імперія займає близько одну четвертину суші, а понад одну четверту часть населеня землі. Всі державні доходи виносять понад £ 400,000,000. Довг Імперії виносить около 2,000,000,000, а цілу торговлю оцінюють на £ 1,600,000,000.

КОНСТИТУЦІЯ І ПРАВЛІНЄ БРИТІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ.

Конституція: — Конституція, яка відповідно до застережень парламентарного акту з 1911. р., є неписаною, визнає деякі взнесені принципи включаючи безсторонну адміністрацію справедливости, заборону накладання податків без волі народа і ограничену монархію. Монарх виконує свою власть виключно через міністерство, яке мусить опирати ся на більшости народної палати. Складові чинники бритійського правління можна коротко описати в слідуєчий спосіб:

1. Король.

Король має право спротивити ся актам ухваленим обома палатами парламенту, але в практиці се право майже не має значіння. Засадою конституції є, що "король не може зробити

нічого злого" і очевидно, що на підставі сеї засади корони не можна позивати. Однак покривджена сторона може в дорозі петиції дістати відшкодованє. Коли в виконуваню акту парламенту уряд переступить своє право, можна домагати ся деклярації права через позов внесений проти міністра справедливости.

2. Палата Лордів.

Палата Лордів складає ся з високої англійської шляхти, вчасти дідичної, вчасти іменованої королем. Давнійше Палата Лордів мала право змінити, або відкинути кождий акт ухвалений Народною Палатою, однак се право Палати Лордів зістало значно ограничене парламентарним актом з 1911 року.

3. Народна Палата.

Народна Палата складає ся з 670 послів, вибраних народом і університетами. Менше-більше одна шеста часть населеня Великої Британії має право виборчого голосу. Парламент вибирає ся на пять літ.

4. Міністерство.

До міністерства належать члени кабінету і певне число осіб, які не належать до кабінету. Міністрами є звичайно члени партії, яка має більшість в Народній Палаті.

5. Екзекутива.

Екзекутиву становить Король в Раді (Кінг ін Кавнсил). В такий спосіб Король в Раді становить про мир і війну, видає чартери, надає шляхоцтво, почесні відзначення, уряди і виконує справедливість. Міністри можуть бути увільнені з уряду кожної хвили.

6. Оружна сила.

Оборону Імперії становить воєнна фльота і сухопутна армія. В флоті і в армії служать лише добровольці. Примусового асентирунку нема.

БРИТІЙСЬКІ КОЛЬОНІ.

Під кольонією розуміють Бритійці всяку з королівських доміній з виїмкою Злученого Королівства, островів

Каналу, Острова Мен і Індійського цісарства.

До бритійських кольоній належать: Гібральтар, Лябуан, острів сьв. Єлени, Полуднево-африканські кольонії, Бечваналенд, Басутленд, і Зулюленд, бритійська Нова Гвінея, Цейльон, Осторови Фалькленд, Фіджі, Гамбія, острів св. Вінкентія, Сієра Леоне, Стрейтс Сетлментс і Трінідад; Багама, Барбадос, Бермуда, бритійська Гуяна, Ямайка, острови Лівард, острів Маврикій, Мальта; Канада, Нова Фунляндія, Австралія, Нова Зеландія і Полуднево-африканський Союз.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРОТЕКТОРАТ.

Бритійська Центральна Африка, Бритійська Східна Африка, Уганда і Нігерія.

ПИТОМИЙ ТЯГАР

Алькоголь	0'79
Базальт	2'86
Вапняк	2'50
Вино, Бордо	0'99
Вода	1'—
Вуголь Велш	1'60
Глин	2'67
Глина	1'70
Горівка	0'84
Земля	1'60
Золото	19'32
Желізо лите	7'20
Желізо коване	7'79
Ірид	22'38

Крийда	1'80
Маргель	1'90
Молоко	1'03
Мосяж	8'00
Мрамор	2'70
Нафта	0'88
Олива	0'92
Олово	11'35
Плятина	21'45
Пісок річний	1'90
Пісок підземельний	1'80
Рінь	1'85
Срібло	10'51
Сталь	7'75
Цементовий камінь	2'00
Цинк	7'19

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

Злучені держави Америки є федеральною республікою, що складаєся з 46 держав і одного федерального округу, з чотирох зорганізованих і двох незорганізованих територій. Ся обширна республіка займає полудневу часть Північної Америки між океанами Атлантийським і Тихим і лежить між 25ст. і 45ст. північ. шир. а 67ст. і 124ст. східної довжини. Поверхня виносить 3,622,933 англ. кв. миль. Населене держав і територій виносило в 1900. р. 76,356,000, а після послідного спису себто після конскрипції з 1910. р. виносить 92,174,515, разом з всіма посіlostями 101,100,000. Найбільшою рікою Злучених Держав є Місісіпі, що перепливає майже цілий край з півночи на південь і впадає до заливу Мексиканського. Найбільші притоки є Єлостон, Небраска, Арканзас, Огайо і Ред Рівер. Ріки, що впадають до Атлантийського або Тихого океану є переважно малі. Важніші з них, що впливають до океану Атлантийського є: Годсон, Делявейр, Суслегена, Потомак і Савана; Колумбія, Сакраменто

і Кольорадо впливають до Тихого океану. Кольорадо і Ріо Гранде впадають до заливу Мексиканського. Поверхня русел рік представляєся слідуєчо:

1.) рік, що впадають до океану Тихого 644,040 англ. кв. миль.

2.) рік, що впадають до океану Атлантийського 488,877 англ. кв. миль.

3.) рік, що впадають до заливу Мексиканського 1,683,362 англ. кв. миль.

Русла лише Місісіпі-Місурі мають 1,257,547 англ. кв. миль.

З гір найважніші є гори Скалисті, що тягнуть ся вздовж західного побережа.

Береза, бук, клен, дуб, сосна, ялиця, берест, ясень і орех ростуть в північній частині, а пальма, туліп. і кипарис в полудневій частині Злучених Держав.

Злучені Держави є багаті в мінерали. Найбільше добувають желіза, олова, цинку, алюмінію, міді, срібла, золота, камяного вугля, нафти, соли, туркусів, сафірів, турмалінів і гранатів.

Се

Нешастя мужів.

— Моя жінка постояла трохи при відчиненому вікні і лікар коштував мене 20 корон.

— Е, що то еще? Моя жінка постояла при вікні ювілера і се коштувало мене 200 корон.

Е хотіли би ви!...

Лікар: — Що до лиха! Цілої півгодини мучу ся, аж прию, коло вашого зуба і годі його вирвати....

Мужик: — Е хотіли би ви за одну хвилину заробити ринського! Нині гріш дорогий! Помучте ся ще хоч з пів години.

БРИТІЙСЬКІ ДОМІНІЇ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ.

ДОМІНІЇ.	ПРОСТІР (в англ. милях.)	НАСЕЛЕНЄ.
Канада	3,730,000	7,151,869
Онтаріо	(в давних границях)	2,519,902
Квебек	347,000	2,000,697
Нова Шкотія	20,000	416,847
Новий Бронсвик	28,000	351,815
Острів Принца Едварда	2,000	97,722
Бритійська Колюмбія	390,000	362,768
Манітоба	72,870	454,691
Алберта	253,000	372,919
Саскачеван	250,000	453,508
Юкон	200,000	цифра непевна.
Північно-західні Території	1,922,750	10,000
Нова Фунляндія	40,200	221,000
Бермуда	20	18,000
Бритійські Західні Індії	12,300	1,738,000
Разом	3,782,520	9,129,169.

Бритійські Домінії займають в північній Америці цілу часть сего континенту, з винятком території Злучених Держав і Аляски і малих французьких островів Сен Пієр і Мішельон. Розтягають ся сі Домінії від північної границі Злучених Держав аж до північного Ледового океану. До них належать також найстарші бритійські Домінії Нова Фунляндія, Бермуда і бритійські західно-індійські острови.

КАНАДА.

Під фізичним зглядом можна поділити Канаду на дві части, східну і західну. Границю між сими частями становить долина Червоної ріки (Ред Ривер). Східна часть обнимає три полоси, які між собою значно ріжняться: — 1.) Полуднево-східна полоса ограничена лінією заливу ріки сьв.

Лаврентія і самою рікою сьв. Лаврентія від острова Бел до Квебеку, а звідси лінією, яка просто йде на полудне до озера Чамплейн. Ся полоса є горбовата, подекуди гориста і відзначає ся в багато місцях пасмами гарної землі, здібної під управу і на пасовиска. 2.) Полуднева і західна полоса представляє ся загально як широка рівна височина урожайної землі. З гідрографічного згляду визначає ся ся полоса низкою великих озер, яких поверхня виносить 150,000 кв. англ. миль. 3.) Північна полоса обіймає близько дві треті цілої домінії, зносить ся пересічно 1,000 стіп понад поверхню моря і є випосажена в множество водних доріг. До сеї полоси належить велике Лаврентійське пасмо гір. До сеї полоси належать великі системи рік таких як Нелсон і Мекензі.

Західну часть Канади можна поді-

лити також на дві різні полоси:

Перша полоса розтягає ся від долини Червоної ріки аж до Скалистих гір. Межи 49 а 54 степенями ширини підносить ся вона трома терасами зі сходу на захід і творить великі західно-канадійські прерії, які підносять ся від 700 стіп в Манітобі до 3,000 стіп в Алберті на пограничу Скалистих гір. На північ від 54. рівнобіжника починають ся лісисті околиці. Друга полоса розтягає ся від східного підгір'я Скалистих гір на захід аж до Тихого океану обнимаючи численні гірські пасма, яких вершки доходять до 16,000 стіп висоти. Ся полоса є переважно густо покрита лісом.

Клімат в східній і центральній Канаді є острійший як під тою самою шириною в Європі. За се в полуднево-західній Канаді є клімат значно лагіднійший. Весна, літо і осінь тривають сім до вісім місяців, зима чотири до п'ять місяців.

Канада визначає ся величезними мінеральними багатствами. Поклади вугля, золота, срібла, міді, ніклю, олова і кипячки належать до найбагатших в світі. Знаходять ся також в достаточних кількостях желізо, фосфати, сіль, графіт і інші мінерали. Вартість мінералів, добытих в Канаді в 1910. р. виносила \$105,040,958.

Земля є загально урожайна і в Канаді удають ся всі продукти уміреного підсоня.

Простір Канади є майже так за великий, як ціла Європа. Канада простягає ся від Атлантичного до Тихого океану і цілий її простір оцінюють на 3,729,665 кв. миль. англ.

Урядове обчислене, яке переведено в червні 1911., подає число населення Канади на 7,151,869. Отже приріст

населення за 10 літ виносив поверх 33 процент.

Активна канадійська міліція числить 60,246 людей, а резерву оцінюють на 1,030,000.

ІСТОРІЯ КАНАДИ.

Канаду відкрив Кабот в 1497. Однак властива історія Канади зачинає ся аж з 1534. роком, коли Французи забрали сю країну в своє посіданє. Першу оселю, Квебек, заклали Французи в 1608. р. В 1759. р. мусів Квебек піддати ся британській армії під проводом генерала Вольфа, а в 1763. р. на підставі париської угоди стала ціла Канада британською колонією. Нову Шкотію набуто на підставі Утрехтського договору в 1713. Пізніше утворено з неї провінцію Новий Брунсвік і провінцію острова Принца Едварда. З Британської Колумбії утворено 1858. р. коронну колонію, до котрої прилучено 1866. р. острів Ванкувер. На підставі британського північно-американського акту, переведеного 1867. р., злучили ся англійські провінції Онтаріо і Квебек з Новою Шкотією і Новим Брунсвіком в одну цілість під назвою домінії Канади. В сім акті зроблено застереженє, що до домінії можуть бути пізніше приємані нові провінції, які будуть утворені в британській північній Америці. В 1870. р. утворено провінцію Манітобу, яку прийнято до домінії разом з останками гудзонбейських поселений знаних тоді під назвою Північно-західних Територій.

В 1905. р. утворено провінції Саскачеван і Алберту, котрі до того часу становили часть Північно-західних територій. Британську Колумбію прийнято до домінії 1871. р., а острів Принца Едварда в 1873. р. Актом канадійського парламенту з 1898 року утворено з Юкону особну територію.

ПЕРЕПИСЬ КАНАДИ В 1911 РОЦІ.

На понизшій таблиці єсть подана конскрипція Канади за роки 1901 і 1911 після провінцій і територій як також приріст населення за десять літ з его процентовою стопою, а іменно:

Провінції	1911	1901	Приріст	% приросту
Алберта	374,663	73,022	301,641	413.08
Бритіш Колюмбія	392,480	178,657	213,823	119.68
Манітоба	455,614	255,211	200,403	78.52
Ню Бронсвік	351,889	331,120	20,769	6.27
Нова Скатія	492,338	459,574	32,764	7.13
Онтаріо	2,523,274	2,182,947	340,327	15.58
Прінц Едвард Айленд . .	93,728	103,259	—9,531*	—9.23*
Квебек	2,002,712	1,648,898	353,814	21.46
Саскачеван	492,432	91,279	401,153	439.48
Юкон	8,512	27,219	—18,707*	—68.73*
Північно-Західні Території	17,196	20,129	—2,933*	—15.79*
Разом	7,204,838	5,371,315	1,833,523	34.13

*) Уменчене.

В 1911 році виносило сільське населенє 3,924,394 душ а мійське 3,280,444. В році 1901 сільське населенє виносило 3,349,516, а мійське 2,021,799. Отже приріст сільського населення за 10 літ був 574,878 а мійського 1,258,645 то єсть 17.16 процент, підчас коли процент приросту населення сільського виносить за той же час 62.25.

В Алберті приріст сільського населення за 10 літ був 180,327 а мійського 121,314. В Брітіш Колюмбії приріст населення сільського був за 10 літ 100,318 а мійського 113, 505, в Манітобі приріст сільського населення був 70,511, а мійського 129,892. Ню-Бронсвік стратив 1,493 сільського а зискав 22,262 мійського населення, підчас коли Нова Скатія стратила 23,981 сільського а зискала 56,745 мійського. В Онтеріо убуло 52,184 сільського населення а прибуло 392,511 мійського. Прінц Едвард Айленд уменшив ся о 9,546 селян а зріс о 15 міщан. Провінція Квебек виказу приріст так сільського як і мійського населення,

іменно: 39,951 першого а 313,863 другого. Саскачеван збільшив ся також в обох клясах, а то 287,338 селян а 113,815 міщан. В Юкон убуло сільського населення 13,430 а мійського 5,277. В Північно-Західних Територіях, де все населенє єсть сільське, убуло 2,933 душ.

Від першої переписи в Канаді року 1871 до пятої в році 1911, значить за 40 літ, населенє зросло з 3,689,257 до 7,204,838 або близько сто процент. За той самий час було приросту в Онтаріо 902,423, в Квебеку 811,196, в Манітобі 430,386, а в Брітіш Колюмбії 356,233. Алберта і Саскачеван, зорганізовані в 1905 році виказують від 1901 року приріст перша: 301,641 а друга 401,153. Нова Скатія зросла в протягу 40 літ о 104,538 душ а Ню-Бронсвік 66,295. Прінц Едвард Айленд стратив за той самий час 293 а уменченє населення в Північно-Західних Територіях являєть ся з тої причини, що від Територій відділено Алберту і Саскачеван.

В слідуючій таблиці подано стан
супружеств людности в цілій Канаді.
Виказано ту населене поділене на по-

ли і супружий стан за пять десяток
літ т. є від 1871 до 1911 року.

кляси	пол	1871	1881	1891	1901	1911
пола	мужеського	1,764,311	2,188,854	2,460,471	2,751,708	3,821,067
	женського	1,721,450	2,135,956	2,372,768	2,619,607	3,383,771
	Разом	3,485,761	4,324,810	4,833,239	5,371,315	7,204,838
стану вільного	мущин	1,183,787	1,447,414	1,601,541	1,748,582	2,369,160
	женщин	1,099,216	1,336,982	1,451,851	1,564,011	1,941,354
	Разом	2,283,003	2,784,396	3,053,392	3,312,593	4,310,514
подружених	мущин	513,073	690,544	769,153	928,952	1,331,564
	женщин	542,339	689,540	791,902	904,091	1,251,182
	Разом	1,085,376	1,380,084	1,588,055	1,833,043	2,582,746
вдівців	мущин	37,487	50,895	62,777	73,837	89,121
	женщин	79,895	109,435	129,015	151,181	179,598
	Разом	117,382	160,330	191,792	225,018	268,719
розведених	мущин				337	839
	женщин				324	691
					661	1,530

Замітка: В тій таблиці населене Канади за 1871 рік не включає Манітоби, Бритіш Колюмбії, Прінц Едвард Айленд як також Північно-Західних Територій, позаяк они в тім році не були включені в домініяльну перепись.

В році 1901 додано до переписи клясу розводів а до переписи з року 1911 також клясу легальних сеперацій. І так, в 1901 році було 661 случаїв розводу а в 1911 було їх вже 1,530. В році 1911 число легальних сеперацій досягло 1,286 мушин а 1,584 жінок. Крім того не подано в переписи 29,097 мушин і 9,362 жінок. Перед роком 1911 були в краю певні особи всіх трох кляс, але їх влучено пропорціонально в рубрики вільних, жонатих і розведених. Більша часть "неподаних" мушин була занята при будові желізниць або в майнах, куди нумераторам було трудно дістати ся або неможливо було засягнути про них точнійших інформацій з винятком случаїв, де подробиці про робітників мож було довідати ся від басів або форманів; подібні замітки пороблено також і взглядом тих жінок, котрих не мож було застати в дома.

Число замешкалих домів в суб-дістріктах Домінії було 1911 року 1,413,913 а число родин виносило 1,488,353 в порівнянню з 1,028,892 домів і 1,070,747 родин в році 1901. Пересічне число осіб на оден дім виносило в 1911 5,096 а на родину 4,841, в порівнянню з пересічним числом 5.200

на дім а 5.016 на родину в 1911. р

Підчас переписи 1911 року означено простір Канади числом 3,729,665 квадратних миль разом суші і води, то значить о 15,909 квадратних миль менше, як десять літ тому назад. Єсть то причина договору щодо границь Аляски а також в наслідок вироблення докладнійших мап. В 1911 випадало на одну квадратну милю 1.93 населення, а 1901 на тій самій простороні було 1.44. В Алберті на одну квадратну милю було в 1911 1.47 населення, підчас коли 1901 оно виносило лише 0.28. В Бритіш Колюмбії було 1911 1.09, а 1901 лише .50. Манітоба мала в 1901 3.46 на квадратну милю а в 1911 досягла числа 6.18. Нью-Бронсвік збільшив ся за той самий час з 11.83 на 12.61 на квадратну милю а Нова Скотія з 21.45 на 22.98. Надвишка населення провінції Онтаріо була близько 1.30 на квадратну милю, або з 8.37 в 1910 на 9.67 в 1911. Прінц Едвард Айленд мав в 1901 населення 47.27 а в році 1911 число се упало до 42.91. В десятих літах зросло населенне Квебеку з 4.69 на квадратну милю до 5.69, значить о оден процент в порівнянню з 1.30 на квадратну милю в Онтаріо. Надвижка населення в Саскачевані виносить в 1911 році 1.95 в порівнянню з 0.36 року 1901. Юкон і Північно-Західні Території виказують значне уменшене населення.

Слідуюча таблиця виказує населенне Канади і єї провінцій та Територій в роках 1871, 1881, 1891, 1901 і 1911.

Зріст населення Канади і її провінцій в протягу 10 літ.

Провінції	1871	1881	1891	1901	1911
Канада	3,689,257	4,324,810	4,833,239	5,371,315	7,204,838
Алберта				73,022	374,663
Брітіш Колюмбія ..	36,247	49,459	98,173	178,657	392,480
Манітоба	25,228	62,260	152,506	255,211	455,614
Нью-Бронсвік	285,594	321,233	321,263	331,120	351,889
Нова Скотія	387,800	440,572	450,396	459,574	492,338
Онтаріо	1,620,851	1,926,922	2,114,321	2,182,947	2,523,274
Прінц Едвард Айленд	94,021	108,891	109,078	103,259	93,728
Квебек	1,191,516	1,359,027	1,488,535	1,648,898	2,002,712
Саскачеван				91,279	492,432
Юкон				27,219	8,512
Півн.-Зах. Території	48,000	56,466	98,967	20,129	17,196

Провінція Манітоба.

Провінція Манітоба, названа влучно “брамою заходу” займає 255,732 квадр. миль і числить (після переписи з 1911. р.) 455,614 душ населення. Загально вважають її провінцією хліборобською. Ще живуть перші піоніри — фармари, котрі застали Манітобу пустинею, серед котрої то ту то там, мов оази стерегли гудсон-бейські форти майна перших сьмільчаків перед нападами Індіанців. Нині Манітоба — найбагатша провінція заходу а її цвітучі міста, непроглядні лани пшениці, гарні умовини життя кажуть вірити, що Манітоба станеся дійсно ключем добробуту для мільйонів і колискою прогресу та культури.

За останніх кілька літ Манітоба була одна, що доказала перед фінансовим сьвітом свою силу навіть в часах загального застою. Тоді, коли ціла Канада відчула кризу (1907—8) і коли провінціальні бюджети інших провінцій розложили касові недобори на літа а літа — одна Манітоба з своїми 178 мільйонами бушлів збіжа доказала наглядно, що она годна поставити опір навіть природним недогідним умовинам і глядіти вперед сміло, відважно.

Що то не голословна хвальба, вистарчить згадати, що сеї осені виорано під засів 2,882,171 акрів землі, з чого припадає на само брековане новини 1,300,347 адкрів. А той рекорд побив усі дотеперішні у цілій Канаді.

Називали до недавна Манітобу

”пшеничною провінцією” но тая назва далеко невірна. Хотя пшениці там сїють дуже много і то пшениці що до якости найкрасшої, то в останніх літах зачала вона видавати всі господарські продукта і то так красні і в такій кількості, що стала ”шпихлірем Канади”. Бо підчас коли в других західних провінціях населенє дбає покищо про виживленє себе і своїх найблизших, фармері Манітоби ведуть вже з господарства великі інтереси і то не лише на збіжівій торгівци Канади, як радше зі всіх галузей господарства мішаного: з худоби, безрог, овець, збіжа, сїна і т. д. Манітобський фармер не працює, щоби жити, а працює для великих приходів.

Одним з чинників, котрі розвинули днесь манітобське фармерство — то ринок. Добрий ринок, то легкий збут продуктів по неможливо найвисшій ціні. На добрий ринок звертало манітобське правительство завсїгди бачну увагу так, що днесь слово ”добрий маркет” означає для фармера великі зиски за его працю; покуп на фармерські продукта єсть в манітовських містах так великий, що перевисшає довіз а сама ціна на них ніколи не може рівнати ся з цінами на всіх канадійських ринках. Чому оно так, легко відгадати, коли побачимо приріст населеня Манітоби. Рік-річно прибувають тисячі людей в провінцію, остають вони звичайно по містах і фармерство Манітоби мусить заспокоїти передовсім їх житєві потреби, заки

буде змушене висилати свої продукти поза Манітобу.

Сам Вінніпег пожирає много. Місто з своїм 256 тисяч населенем, збірне місце всіх тих, що наміряють удати ся на захід, мусить отворити свої рамена на всі місцеві продукти а тим самим забезпечити рільникови добру ціну на его працю. Одно таке місто як Вінніпег заупотребляє річно около 2,107,305 бушлів пшениці чи то в виді муки, чи іншої поживи; молока яких 10,615,530 літрів, 9,553,986 фунтів масла, п'ять мільйонів тузинів яєць, та яких 2,453,740 фунтів сира.

Розуміє ся, що місто таких розмірів поїдає і мяса досить. Бо от в 1913 році зіло ні менше ні більше, лиш 42 мільйони. 500 тисяч фунтів мяса, а на тоє потреба було не — сто ні тисячу волів та іншого скота, який мусіли в протягу року виплекати манітобські фермери; потреба було 37,437 волів, 60,000 свиний і 40,000 овець! Що тичить ся городовини, то на тоє не було й нема границі. Коли додати мільйон бушлів заупотребленої в протягу року бараболі і то лише в однім Виніпегу, побачимо, що если хто то передовсім фермер Манітоби мусить того всего достарчити і то по ціні, котра дає йому не лише жите, але і великі гроші.

Помимо того всего провінцію не можуть виживати єї власні господарі. Бо от в протягу одного 1913 року спроваджено 1,596,480 тузинів яєць, вартости пів мільйона долярів, дробу за чверть мільйона а самого масла доставлено з Америки 2 мільйони фунтів на суму 560 тисяч долярів. Спроваджено і мяса з Чікаго і сметанки з Міннесоти за ціну 700 тисяч долярів тай то лише в однім році; а всі ті гроші остануть на будуче в кишнях фар-

мерів, як що они переведуть в жите свої проби з годівлею дробу та плеканем расової худоби. Тимчасом тратить ся річно на річ чужих американських господарів около два мільйони річно єдино для того, що початкові фермери не маючи много капіталів не є в стані використати сейчас природних богатств матери-землі. Є ще і друга причина такого стану. Манітоба хотяй заселена досить густо, скульптуровала до днесь всего одну четверту гарної плодovитої землі, решта остає облогом і чекає на вдячну руку, що видобуде з неї мільйони.

Будучність мішаної господарки в Манітобі велика. Як скоро фермери провінції усовершенять свої досліди і зорють не четвертину а всі 25 і пів мільйона акрів плідної дівичої землі — зберуть в свої кишені всі пливучі з неї суми, і зроблять рекорд ще більший, як дотепер, бо они мають до того всі дані, бо они держать "ключі до заходу".

Хотяй Манітоба найстарша західна провінція, бо найскорше заселена, то ще не значить, що вся плодovита земля там забрана. То значить, що она як найскорше оснувала свої красні школи, заложила цілу сіль телефонів, желізниць і телеграфів, з основанем міст і місточок достарчає господарям добрих ринків збуту. Но попри то все остає там много плодovитої землі, котру кождий поселенець може забрати як гомстед. Особливо тепер, коли продовжено старі а побудовано нові колієві дороги в ріжних частях провінції, де не забрано і доси землі. А земля тая перетята желізницями, богата в воду, дерево, сіно і в плодovиту почву для мішаної господарки — маєток і то великий.

Провінція Саскачеван.

Саскачеван, середина з трох прерійних провінцій Західної Канади, займає 242,332 квадратних миль обшару або інакше сказавши має 143,927,680 акрів землі, з чого на воду припадає 8,318 квадр. миль. Після обчислення в року 1911. було в тій провінції 492,432 душ населення.

Після свого географічного положення Саскачеван можна поділити на чотири відрубних підсоня. Полуднева частина аж десь до Саскатун, з своїми горбками званими Бівер Гілс, Точвуд Гілс і т. д. — то чистий, непроглядиний і незвичайно родючий степ. На північ від Саскатун по полудневу границю великих північних лісів — то чудова земля для мішаної господарки, де переважають невеликі гайки, но не брак і чистої прерії. Поза тою границею ідуть великі ліси десь від Рейндір Лейк до полудневої частини озера Атабаска. Ростуть: ялиці, сосни, берези і осики. Поза тим пасмом знова ліси чорного смерека і других подібних дерев, ліси повні хижого звіра, з якого вже не один мисливий доробився гарного маєтку.

Зовсім природно, що заселене провінції зачалося в частині полудневій; заїли там особливо Українці, жадні гарної плодovитої землі. Управлено дотепер 13,530,493 акрів землі, або 15.57 процент самої лише полудневої полоси. Як видно отже, що в Саскачевані багато ще може поміститися населення, а ще більше може зробити то населення гроша, коли взяти на увагу,

що лише 9,730,625 акрів було сего року під засівом на загальну суму акрів 143 мільйони.

Було багато свідків Саскачеванських плодovборів, писалося багато і по часописах, що якщо де то в тій провінції лежать облогом мільйони; тай не дивно, що в останніх літах звернулася там уся еміграція, головною доповідчених господарів із Злучених Держав Америки. Що до збіжжя, то удається там пшениця, здоровий і намолотний овес, ячмінь і лен. Збіжжя зібране сего року з досвідних ферм в Індіан Гед що до якості перевищує всі роди збіжжя з досвідних ферм в інших провінціях.

Останнього року продано в Саскачевані збіжжя на 110 мільйонів, з чого на саму пшеницю припало 70 мільйонів доларів, так, що найбагатший в пшеницю стоїть Злучених Держав, перевищила провінція Саскачеван о 25 мільйонів бушлів. Що до живого товару то його продано там в минулому році за 150 мільйонів, чим здобуто як на початкову провінцію, рекорд за всі попередні роки і доказано, що при добрім розумінні і пильності може фермер числити і на гарний ринок і на поведження. А особливо може на то числити при співучасті свого правительства, котре позакладає по угоді провінції кооперативні зсиби збіжжя, де фермер одержує зиски за свою працю без жадних посередників. Доміняльне правительство звернуло також бачне око на Саскачеван і перетя-

ло залізницями буквально кожний заселений дістрікт, числом 5,000 миль залізної дороги, що в пропорції до населення перевищує кождо другу провінцію Домінії. Крім сего правительство удержує для вигоди фермерів 3,400 миль провінціальних телефонів, удержує добрі дороги, мости особливо в тих місцях, куди господарам треба їхати на торг.

Здається, що в Канаді одинокий Саскачеван зрозумів вартість кооперації і на тім поли збирає великі користи. Там кооперативні молочарні, кооперативна асекурація від граду, кооперативні елевейтори, основуються кооперативні агенції для збуту худоби, закупна будівельного матеріалу і т. д. Само правительство виасигну-

вало пів мільона доларів минувшого року на закупно расової худоби, котру перепродує фермерам по незвичайно догідних услівях, з думкою розвинути в своїй провінції мішане господарство на широку скалю. Бо от між роком 1907. а 1913 показався в самій провінції великий брак волового мяса, так, що його спроваджувало зі Злучених Держав. За той час зросло населення провінції о 35% а зріст рогатої худоби дійшов всего 20%. Отже господарка правительства, унята в нові форми, запоручає на дальше рівний поступ так в сїянню збіжжя як і в годівлі скота, що поставити мусить провінцію на переді її західних посестр.

Провінция Алберта.

Коли 1882. року відділено від великої Північно—Західної Території три провізоричних дістрікти, одному з них надано ім'я Алберта, в честь принцеси Люїзи, котра побіч других хресних імен називалася і Алберта. Дістрікт той великий, бо 255,225 квадратних миль розмірів, піднесено в 1906 році до гідности провінції. На Алберту звернули свої очі Американці ще при кінці 19-го століття, коли переходили через неї до Юкон за золотом. І від того часу історія провінції то — історія масової еміграції, великого прогресу і зросту, так, що кождорічна провінціальна статистична мапа так від себе різниться, неначе би говорено про яку європейську країну, а не про непроглядні албертійські степи.

160 мільонів акрів землі, більше, чим в якій європейській державі,

крім Родії, містить днесь всего 539 тисяч населення. Населене тоє прямо губиться в такій великій провінції; но коли зауважимо, що 1901 року, як замарковано Алберту перший раз на мапі, мала вона всего 70,000 душ, то за одну десятку літ числить вже 540,000, себто 700 процент. Коли дальше в році 1901. можна було надібати тут лише колиби торговців шкурами, за десять літ ті місця є великими містами з десятками тисяч людей. А що буде за других десять літ? Стежки, що ними перебігали муси і стрільці — нині державними гостинцями; попри гудзонбейські форти — нині величаві будинки, вартости мільонів. Сам Едмонтон, столиця провінції, зріс з 3,000 населення в 1901 до 68 тисяч; Калгарі з 4,000 на 90,000. Но всеж таки то лише початок, котрий увінчаєся рекордом помежи всіма провінціями Канади,

тим більше, що дотепер зорано в Алберті 3% відповідної до управи землі. Послідного року було засіяно все-го 2,850,000 акрів, підчас коли принагідної під орку землі є в Алберті понад сто мільйонів акрів а се число помістити годно єще мільйони людей, що зможуть зробити на тій землі великі маєтки.

Було много людей, котрих свідокство говорить про те саме.

— Казали мені їхати в Алберту — єсли з тих грошей, що везу, схочу зробити мільйони.

— Я чув ще в Європі, — говорив другий — що в одній Алберті зможу зробити щастє.

Що робить Алберту "копальнею золота?" Передовсім єї чистий, сухий клімат з богатими опадами дощу в весняній порі року. Найгорячіші літні дні бувають прохолоджувані в Алберті вітрами з гір, підчас коли зимова морозна атмосфера незвичайно легка з причини браку вітрів, котрим в Алберту не дають доступу тіже самі гори. Головно в Північній Алберті, де сі вітри є легкі, клімат є ідеальний. Звісно, прецінь, що Алберта не виділа єще до нині таких морозів і снігів, які звичайно опадають у східних провінціях або в много північних стейтах Америки. Єсли були коли в Алберті більші морози, то все-навсего через кілька днів, позаяк ціла провінція положена в північним уміркованим підсоню, котре як звісно не буває ніколи ані занадто зимне ані горяче.

Помимо того, що в Алберті є ще мільйони неуправленої дівичої землі, ціла провінція, як показує ся, єсть і буде господарською. І дуже влучно виразив ся оден Американець, досвідчений фармар, звиджуючи Алберту:

"Ту, в тій 3-стовій рдоючій почві закопані скарби Індий!"

Бо от в 1913. р. збір збіжа в Алберті виносив 81,535,000 бушлів, значить о 18 мільйонів бушлів більше чим року попередного. В протягу того самого року зорано поверх мільйон акрів свіжої землі під засів так, що під тим взглядом Алберта може повеличати ся перед усіми провінціями Канади. Що до якості збіжа нехай послужить факт, що Алберта зискала за свою пшеницю і ячмінь першу нагороду на всесвітнім господарським конгресі 1912 року. Де як де, але в середній Алберті може всякий завести ідеальне мішане господарство. То знають і наші люди, з котрих многі, приїхавши перед пару літами в Алберту без цента, вартують днесь десятки тисяч доларів. Пересічна видатність з акра 50 до 60 бушлів, а до вівса доходило вже і до 100 бушлів з акра.

Розуміє ся, що зростаючі як гриби по дощи міста Алберти мусять природним способом бути добрим ринком для своїх господарів, но послідні все таки не годні достарчити поживи для міст, і тому много гроша іде в чужі краї за покладки, масло, мясо і т. д.

Попри господарство годують в полудневій Алберті много худоби; і вже не оден бачив тисячі вагонів наладованих калгарськими волами і вівцями, як вони ішли ген далеко на схід а навіть через море до Лондону. Вкінци має Алберта много мінералів. Хотяй там до днесь мало видобуто з землі, то після обчислення геологічної конференції оцінено самого вугля на півтора мільярда метричних тонів в самім "Крав Нест Пес", Летбридж і Едмонтон дистриктах; що робить 14 і 1/2 процент усеї продукції вугля на цілім світі. Інша річ, що зробила Ал-

берту славною в протягу кількох літ котрі правда вложено много капіталу
— то її нафтяні і асфальтові поля, в но і користи вибрано в сотеро.

Таблиця залізнодорожних віддалень.

З Галіфакс до Монтреалу (Інтерколоніальна залізниця) ...	837	миль
" " " Монктон (G. T. P. Трансконтинентальна)	186	"
" " " Принц Руперт (G. T. P. Трансконтинентальна) 3,738		"
" Монктон до Лейк Супіріор Джонкшен (G. T. P. Трансконт.)	1,546	"
" Лейк Супіріор Джонкшен до Вініпегу (G. T. P. Трансконт.)	259	"
" Вініпегу до Едмонтону (G. T. P. Трансконтинентальна) ...	793	"
" Едмонтон до Принц Руперт (G. T. P. Трансконтинентальна)	954	"
" Ст. Джон до Монтреалу (G. T. P.)	482	"
" Монтреал до Ванкувер	2,898	"
" " " Нелсон	2,522	"
" " " Калгарі	2,262	"
" " " Едмонтон	2,207	"
" " " Медісін Гет	2,082	"
" " " Саскатун	1,927	"
" " " Реджайні	1,780	"
" " " Брендону	1,555	"
" " " Вініпегу	1,422	"
" " " Порт Артур і Форт Вілліам	992	"
" " " Норт Бей	360	"
" " " Торонто	333	"
" " " Оттави	112	"

Хто я ?

Минувшого року я осьвідчив ся од-
ній дівчині і дістав гарбуза. З мести
оженив ся я з її матірю. За якийсь час
мій батько оженив ся з тою дівчиною
і тепер я не знаю, хто я.

Як я оженив ся з матірю дівчини,
дівчина стала моєю дочкою, а як мій
батько оженив ся з тою дівчиною,
став моїм сином. Як батько оженив ся

з моєю дочкою, вона стала моєю ма-
тіррю. Коли-ж мій батько є моїм си-
ном, а моя дочка моєю матіррю, то
хто я такий ?

Мати моєї матери (моя жінка) по-
винна бути бабунею мені, а я будучи
мужем моєї бабуні, стаю сам для себе
дідунем.

Поможіть, люди ! Скажіть мені,
хто я !

Почтова оплата до Канади.

Листи, газети, пробки, пакунки і т. д. Літом відходить з Європи почта до Канади що найменше три рази на тиждень а зимою два рази. Привозять її регулярні поштові кораблі прямо до канадійських портів відпливаючи кожної середи, п'ятниці і суботи. Кораблі сі забирають листи, пакунки, журнали і газети.

Оплата поштова за листи до Канади два канадійських центи за унцію, а за газети і журнали 2 центи за фунт (на фунт ваги можна брати більше віддільних газет чи періодичних видавництв) часописі і т. д., не тяжші двох унцій, 1 цент.

Пробки різних родів малих товарів купецьких 2 центи за перших чотири фунти ваги а по одному центови за кожді слідуєчі 2 унції; однак формат пробок не може бути більший чим

1 x 2 стопи а вага не більша як 5 фунтів.

Оплата за пакунки: — Не тяжші як 3 фунти — 24 центи; не перевисшаючі 7 фунтів — 48 центів а не більше як 11 фунтів — 73 центи. До кожного пакунка належить залучити центифікат вартости посилки і т. д. а коли того зажадає ся, посилаючий мусить оплатити наперед таксу цлову на тім поштовім уряді, де надає пакунок.

Пакунки можна також посилати до Канади через експресові компанії, котрі оперують в злуці з С.Р.Р., G.T.R., і C.N.R.-ськими лініями.

Канадійські газети посилаєть ся тер до всіх країв Велико-Бритійської Імперії на який небудь адрес по тій самій ціні, по якій їдуть видавництва Великої Британії і Ірляндії, а іменно: Кожний екземпляр за 1 цента без взгляду на вагу.

В аптиці.

— Дайте мені масти на поріст волосся.

— Для голови чи бороди?

— Ні, для щітки від сукна, бо зовсім уже стерла ся.

Угостив.

— Витаю тебе сердечно з днем твоїх імянин.

— Спасибі, друже! Представ собі, ніодна скотина, крім тебе, не приїхала нині поздоровляти мене!

Лиха пам'ять.

Жінка: — Який місяць є нещасливий для подружа?

Муж: — Ох, яка в тебе лиха пам'ять! Хиба ти вже забула, що ми подружили ся в червні?....

Еміграційні постанови.

Еміграційні постанови Департаменту внутрішніх справ вимагають, щоб емігрант при прибуттю до Канади виказав ся, що має крім білета або грошей на білет їзди до місця свого призначення, еще \$25.00 если приїздить між початком марця а кінцем жовтня, а \$50,00 если приїздить між початком падолиста а кінцем лютого.

Канадійський Еміграційний закон збороняє вступу до Канади певним класам людей, котрі в протягу трох літ свого побуту в тій країні можуть бути завернені назад, звідки прибули і то на кошт тої корабельної компанії що їх сюди привезла.

Вступу до Канади збороняється наступним: умово-хорим, і діотам, сла-

боумним, або тим, що були такими в п'ятих літах перед приїздом до Канади, хорим на яку небудь заразливу слабкість, бідакам, нищим, професійним жебракам, або волоцюгам, всім тим, що думають жити з милостині; проституткам або тим що займаються проституцією, вкінці кримінальникам. Глухих, сліпих або в инший спосіб фізично хорих впустить ся лише під тим услівем, коли після думки канадійського еміграційного агента або урядника в службі они посідають досить грошей або мають вказаний спосіб заробляти на своє житє, або їдуть в товаристві членів родини, котра бере на себе відвічальність за їх удержанє і охорону.

Плодозбори Канади в 1913 році.

Канада попри свої багаті поклади мінералів всетаки край рільничий. Вистарчить взяти рапорти статистичного бюро в Оттаві, щоби переконатися, які великі маєтки пливуть із тої галузи праці.

Минувші жнива випали надзвичайно гарні в Північно-Західних провінціях завдяки красній погоді в часі, як збіже дозрівало як тоже в часі збору і молоченя. В Онтарію, Квебек, і в часті приморських провінцій були они менше удачні з причини посухи.

В цілій Канаді засіяно в 1913 році

35,375,000 акрів, значить таку саму просторонь що року попередного, однак порівнявши вартість усього збіжа за 1913 з роком 1912 побачимо, що коли 1912 вартість його обчислено на \$557,344,100, то в 1913 вартість збіжа виносила лише \$552,771,500. І так:

11,015,000 акрів пшениці видало 231.717,000 бушлів на загальну суму \$156,462,000 в порівнянню з 10,996,700 акрів, засіяних пшеницею в 1912, котрі дали 224,159,000 бушлів на суму 139,090,000. З цілого того простору,

засіяного пшеницею, 970,000 акрів було під озиминою, що дало 22,529,000 бушлів вартости \$18,185,000.

Вівса намолочено 404,669,000 бушлів з 10,434,000 акрів а його вартість по пересічній ціні ріжних місцевих ринків досягла суми \$128,893,000, коли 1912 року 9,966,000 акрів видало 391,629,000 бушлів вартости \$126,304,000. Так пшениця як і овес досягнули в 1913 р. найвисшій рекорд в Канаді, пшениця під взглядом просторони, намолотности і вартости а овес задля засіяного обшару і намолотности. Вартість вівса перевищив лише 1911 рік, який уважано за найбогатший, а коли загальну вартість намолоченого вівса подавали на \$132,949,000.

Ячменю з 1,613,000 акрів намолочено 48,390,000 бушлів вартости \$20,144,000, підчас коли року попереднього 1,581,000 акрів дало 49,398,000 бушлів на суму \$22,354,000.

Лену засіяно 1,552,800 акрів, котрі видали 17,539,000 бушлів вартости

\$17,084,000. Року 1912 збір лену був далеко більший, бо засіяно його тоді 2,021,900 акрів, з чого намолочено 26,130,000 бушлів на суму \$23,608,000.

Щодо якости збіжа, взявши пересічну вагу бушля, то рік 1913 значно перевищив попередній. Пересічна вага ярої пшениці виносила 60.37 фунтів на бушель, підчас коли в 1912 році бушель важив лише 58.90, вівса 36.50 проти 35.50 року минулого, ячменю 48.50 фунтів проти 47.50.

В трох півн.-західних провінціях а то в Манітобі, Саскачевані і Алберті зібрано в 1913 пшениці 209,262,000 бушлів, вівса 242,413,000, ячменю 31,061,000, підчас коли року попереднього зібрано 204,280,000 пшениці, вівса 242,321,000, а ячменю 31,600,000 В самій Манітобі 2,804,000 акрів пшениці видало 53,331,000 бушлів, в Саскачевані з 5,720,000 акрів було 121,559,000 бушлів а в Алберті 34,372,000 бушлів з 1,512,000 акрів.

Не полапав ся.

Фред: — Тепер я поцілую вас.

Бессі: — Як ви осьмілите ся на се, я буду кричати.

Фред здержав ся.

Бессі: Чомуж ви не цілуєте? Я вже наставилась кричати.

Вам яке діло?...

Суддя: — Ваше ім'я?

— Марія Миколаївна.

Суддя: — Де жиєте?

— Пане суддя, а вам яке діло, де я мешкаю? Виж чоловік жонатий!

Аж зависть бере!...

— Гаврило вже помер.

— А від чого?

— А от від чого, — від фляшки. Війтів син як му заїхав!...

— А фляшка була з горівкою?

— Та з горівкою.

— Кр—а—сна смерть ! . . .

Скупарка.

— Мариню! Ти знову насипала в борщ пів фунта соли!...

— Я не хотячи, прошу пані! (до себе) А то скупарка, її і соли жалко!

СЬВІТ.

Земля має вид сфероїда (сплощеної кулі) і є сателітом сонця, довкола якого кружить. Час, якого вона потребує, щоби раз обкружити сонце, називаємо роком. Маючи на увазі се, що земля обертає ся також на осі в 24 годинах, то днем назвемо оден повний оборот землі. Земля віддалена від сонця на яких 92,000,000 анг. миль. Після найновіших обчислень вік землі виносить від 40,000,000 до 100,000,000 літ. Поверхня землі виносить 196,550,000 квадратних миль, на яких припадає 55,500,000 квадрат-

них миль землі, а 141,050,000 квадратних миль води. Промір землі на рівнику виносить 7,926 анг. миль, а на бігунах 7,899. Довжина рівника виносить 24,872.4 анг. миль, яку ділимо на 360 степенів довжини. Кождий степень рівнає ся 69.09 анг. милям, або 60 географічним милям. Степені довжини числить ся від полуденника, що переходить Грінвіч на схід або на захід. Віддалене на північ або полудне від рівника назначує ся рівнобіжними колами ширини, що починають ся від О і тягнуть ся аж до 90 на бігунах.

Поверхність і Населене.

Континент	Поверхність в квадратних милях.	Населене
Европа	3,750,000.	400,000,000.
Азія	17,000,000.	900,000,000.
Африка	11,500,000.	170,000,000
Північна Америка	8,000,000	110,000,000
Пол. Америка	6,800,000.	35,000,000
Океанія	3,450,000.	3,450,000.
Підбігунові землі	5,000,000.	5,000,000.

Найбільшу поверхність обіймає Бритійська Імперія (11,400,000 анг. миль кв.) Друге місце займає Росія (8,400,000 анг. кв. миль), а так Франція (4,300,000 анг. кв. миль.)

Раси людей.

Людей на раси ділимо після краски шкіри. Чисельність людей, що належить до якоїсь краски представляє слідуяча таблиця :

Раси.	Розміщене	Чисельність
Монгольська (Жовтошкірі).	Азія	655,000,000
Кавкаська (Білошкірі).	Европа і Схід	645,000,000
Муринська (Чорношкірі).	Африка	170,000,000
Маляйська (Брунявошкірі).	Австралязія	50,000,000
Індіанська (Червоношкірі).	Півн. Америка	23,000,000

Мови.

На 1,623,000,000 мешканців нашої землі європейських мов уживає около 600,000,000, людей.

З того припадає на

Мову	Людей
Англійську	160,000,000
німецьку	130,000,000
російську	65,000,000
французьку	70,000,000
еспанську	50,000,000
італійську	50,000,000
українську	35,000,000
португальську	25,000,000.

Загально 585,000,000.

Віри.

Одна третина всіх людей є християнами. Решту себто дві третини ста-

новлять нехристияни. Річ представляє ся слідуєчо:

Християни.

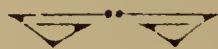
Церква католицька	240,000,000
ц. протестантська	150,000,000
ц. грецькі	100,000,000
ц. абісинська	3,000,000
ц. вірменська	1,000,000
ц. прочі	250,000

Всіх Християн 494,000,000.

Нехристияни.

Конфуціяни	340,000,000
Індуси	220,000,000
Магометани	200,000,000
Будисти	200,000,000
Політеїсти	110,000,000
Жиди	10,000,000

Всіх нехристиян 1,080,000,000.

Поверхність і глибина океанів.

Найбільша глибінь океану (глибінь Нерона 31,614 стіп) не багато більша чим найвисша гора на землі (Іврист 29,000), але пересічна глибина океанів виносить 2,300 стіп, як пересічне зне-

сене землі понад зеркало моря виносить ледви 2,300 стіп. Слідуєчі таблиці виказують простори океанів і мор з найбільшими їх глибинами, які до тепер пізнали:

Океани	Поверхність (анг. кв. милі).	Найбільша глибина (в стопах).
Тихий	63,986,000	Неро 31,614
Атлантийський	31,530,000	Порто Ріко 31,366
Індійський	28,350,000	Сунда 22,968
Північний	5,541,600	Північнополярна 13,200

Моря.

Маляйське	3,137,000	Кай
Центрально-американське	1,770,170	Карібійське
Середземне	1,145,000	Поля 12,276
Берінга	878,000	Бульдір 13,422
Охоцке	582,000	Курилі 10,554

Найвисші гори.

Назви шпилів	гори	височина (в стопах)
Іврист	Гімалаяї	29,002
Годвін-Остен	"	28,865
Кінчінджінга	"	28,156
Давалаягірі	"	26,826
Тагарма	Памір	25,860
Тенгірі Хан	Тіян Шан	24,000
Чумальгарі	Гімалаяї	23,944
Аконагва	Анди	22,868
Сагама	Болівія	22,349
Ільямпа	Анди	21,490
Ільїмані	"	21,031
Чімборацо	"	20,498
Люліялюко	"	20,243
Рувенцорі	Уганда	20,000
Сьв. Ілїї	Гори Скалисті	19,500
Ельбург	Кавказ	18,526
Ель Порто	Анди	18,045
Попокатепетль	Мехіко	17,540
Арарат	Арменія	16,916
Казбек	Кавказ	16,546
Монт Блянк	Альпи	15,781

НАЙБІЛЬШІ ОСТРОВИ.

Понизша ліста виказує 22 найбільших островів. Найбільшим зі всіх островів являє ся Австралія, якої поверхність виносить близько 3,000,000 англійських квадратних миль.

Назва Острова	Океан	Поверхність в кв. ан. м.
Гренляндія	Північний	750,000
Нова Гвінея	Тихий	330,000
Борнео	Тихий	280,000
Мадагаскар	Індійський	228,000
Суматра	Індійський	160,000
Велика Британія	Атлантийський	88,000
Гоншію	Тихий	87,500
Целебес	Індійський	72,000
Джава	Індійський	48,000
Куба	Атлантийський	44,000
Нова Фунляндія	Атлантийський	40,200
Ісландія	Атлантийський	40,000
Кокайдо	Тихий	36,500
Ірляндія	Атлантийський	32,600
Нова Земля	Північний	30,000
Сахалін	Тихий	29,100
Гаїті	Атлантийський	28,200
Тасманія	Тихий	26,215

Сільон	Індійський	25,400
Формоза	Тихий	13,500
Сицилія	М. Середземне	10,000
Сардинія	М. Середземне	9,500

НАЙДОВШІ РІКИ.

Ріка	Впадає до океану	Довжина в англ. милях
Амазонка	Атлантийського	4,000
Ніль	Середземного	3,600
Енісей	Північного	3,400
Янтсе	Тихого	3,300
Місісіпі	залива Мексиканського	3,160
Місурі	ріки Місісіпі	3,000
Конго	Атлантийського	3,000
Лена	Північного	3,000
Нігер	заливу Гвінейського	3,000
Об	Північного	2,700
Брамапутра	зал. Бенгальського	2,700
Волга	м. Каспійського	2,400
Мекензі	м. Бюфорського	2,300
Ля Плята	Атлантийського	2,300
Юкон	м. Берінга	2,000
Сьв. Лаврентія	з. сьв. Лаврентія	1,800
Ріо дель Норте	з. Мексиканського	1,800
Дунай	м. Чорного	1,725
Інд	м. Арабського	1,600
Гангес	з. Бенгальського	1,500
Огайо	р. Місісіпі	1,280
Дніпро	м. Чорного	1,200
Оріноко	о. Північного	1,200
Іраваді	з. Бенгальського	1,100
Нелсон	з. Гудсона	1,000

НАЙДОВШІ МОСТИ.

Назва	Краї	Довжина
Тей	Шкотія	2 милі 73 ярди
Огайо	Злучені Держави	2 " — "
Форт	Шкотія	1 " 1,005 "
Місурі	Злучені Держави	1 " 784 "
Квінсборо	Злучені Держави	1 " 740 "
Вільямсбург	Злучені Держави	1 " 676 "
Менгетен	Злучені Держави	1 " 520 "
Вікторія	Канада	1 " 413 "
Сусквегена	Злучені Держави	1 " 345 "
Бруклін	Злучені Держави	1 " 245 "

НАЙБІЛЬШІ МІСТА.

Місто	Край	Населенє
Нью Йорк	Злучені Держави .. .	4,770,000
Лондон	Англія	4,523,000
Париж	Франція	2,800,000
Чікаго	Злучені Держави .. .	2,200,000
Токіо	Япан	2,190,000
Берлін	Німеччина	2,100,000
Відень	Австрія	2,050,000
Петроград	Росія	1,900,000
Філядельфія	Злучені Держави .. .	1,550,000
Москва	Росія	1,500,000
Осака	Япан	1,300,000
Кантон	Хіни	1,250,000
Буйнос Айрес	Аргентина	1,220,000
Калькута	Індія	1,219,000

Богацтво сьвіта в грошах.

(Після статистичного бюро, відділ торгівлі і праці)

Богацтво народів.

На підставі найновіших обчислень.

Злучені Держави Америка	\$ 130,000,000,000
Велика Британія і Ірляндія	80,000,000,000
Франція	65,000,000,000
Німеччина	60,000,000,000
Росія	40,000,000,000
Австро - Угорщина	25,000,000,000
Італія	20,000,000,000
Бельгія	9,000,000,000
Еспанія	5,400,000,000
Нідерлянди	5,000,000,000
Португалія	2,500,000,000
Швайцарія	2,400,000,000

Важні світові битви і їх наслідки.

Маратон, 420.р. пер. Хр. Греки (11,000) під проводом Мільтіяда побили Персів (100,000) під вождами Датом і Артаферном. Перемога закінчила походи Дарія на Грецію.

Термопіль, 480. р. пер. Хр. Греків (300 Спартан і 700 Теспійців) під Леонідом перебили численні війська Ксеркса.

Саламіна, 480. р. пер. Хр. Грецька флотія з Темістоклом і Еврибидом на чолі побила перську флотію з Ксерксом на чолі. Перемога закінчила походи Персів на Грецію.

Сиракузи, 413. р. пер. Хр. Облога Греків з Темістоклом і Нікієм на чолі не подала ся. Відси дає ся упадок атенського імперіялізму, а зріст впливів Риму.

Кунакса, 401. р. пер. Хр. Борба військ Артаксеркса Мнемона (250,000) з військом Кира Молодшого (100,000) в користь останнього. Греки 10,000), що служили як наємники в війську Кира Молодшого, пізнали цілковиту нездарність перського війська, що дало моральний почин до пізнішого завоювання Персії Александром.

Арбеля, 331. р. пер. Хр. Македонці (47,000) під проводом Александра побили Персів (100,000) під Дарієм III. Перемога звалила на-конечню перську державу.

Метавр, 207. р. пер. Хр. Лівій і Нерон побили Картагінців під проводом Гасдрубаля. Як наслідок було знищене Ганібаля і упадок Картагіні.

Акціум, 31. р. пер. Хр. Октавій Август (200 легких кораблів) побив злучену флотію Антонія і Клеопатри (1200 тяжших кораблів). Сим зміцняє ся значіне цїсарів.

Тевтобурський ліс, 9. р. пер. Хр. Германи під проводом Германа (Арміній) знищили римську армію під проводом Вара. Від тоді перестає Рим думати за підбите Германії. Вплив германських племен росте.

Шалон, 451. р. по Христі. Римляни і Візиготи під Астієм і Теодориком побили Гунів під проводом Атилі і охоронили західну Європу перед монгольською навалою.

Суасон, 486. р. Франки під проводом Клодвика побили Римлян під проводом Сіагрія. Галія втрачена для Риму, а Франки зростають в силу.

Тестрі, 687. р. Австралійські Франки під проводом Пепіна з Герісталю побили нестрійських Меровінгів, злучили королівства Франків і дали підставу під могутність Каролінгів.

Тур, 732. р. Франки під проводом Кароля Мартеля побили Сараценів з вождем Абд-ель-Рахманом. Перемога забезпечила християнську Європу перед музультанською неволею.

Сенляк (Гестінгс) 1066. р. Нормани під проводом Вільяма Побідника побили Саксонів під проводом Гарольда. Завойоване Англії Норманами.

Київ 1240. р. Татари під проводом Батия здобули Київ, що боронили Київяни під начальством Дмитра. Наслідки страшні. Упадок княжого Києва, а з ним української держава і культури.

Семпах, 1386. р. Швайцари побили (20,000) Австрійців під князем Леопольдом II. Як наслідок: незалежність Швайцарії.

Лепанто, 1571. р. Італійська і еспанська фльота з Дон Жуаном на чолі побила турецьку флоту під Алі. Турки втратили 20,000 людей, Християни 8,000. Туреччина, як морська сила, упадає.

Княжий байрак 1648. р. Козаки під Хмельницьким побили Поляків під Стефаном Потоцьким. Перемога піднесла Україну до великого народного повстання і була початком упадку Польщі.

Полтава, 1709. р. Москалі (70,000) під Петром Великим побили Шведів і Козаків (25,000) під вождями Карлом XII. і гетьманом Мазепою. Україна втрачає автономію. Росію починають уважати як європейську силу.

Льойтен, 1757. р. Прусаки під Фридрихом Великим побили Австрійців (80,000) під архикнязем Карлом. Перемога видвигнула Прусію на-перше місце в Німеччині.

Саратога, 1777. р. Американці з Гейтсом на чолі побили Бритійців під проводом Бергойна. Після цієї битви під час американської революції.

Австерліц, 1805. р. Французи (65,000) під Наполеоном побили Австрійців і Росіян (82,000) під Кутузовом. Мир в Прешбургу як результат.

Липск, Битва народів, 1813. р. Прусаки, Москалі, Австріяки і Шведи (300,000) з Шварценбергом на чолі перемогли Французів (180,000) під Наполеоном. Коаліція втратила 54,000 людей, Франція 40,000.

Німеччина відзискала свободу. Перша абдикація Наполеона.

Ватерльо, 1815. р. Бритійці і Німці (117,000) під вождями Велінгтоном і Бліхером побили Французів (72,000) під Наполеоном. Кінець наполеонських війн і повернення феодалізму в Європі.

Седан, 1870. р. Німці (250,000) на чолі з Вільгельмом I. побили Французів (84,000) під Наполеоном III. Упадок французького царства і встановлення третьої республіки.

Порт Артур, 1905. р. Японські сухопутні сили під проводом Ногі і фльота з Того як вождом завоювали твердиню, що обороняв ген. Штесель. Москалі втратили 28,000 солдатів, Японці 57,780.

Японці набирають значення світової сили.

Один багатий Жид знав ся з одною артисткою театру і раз каже до неї:

— Я вас так люблю, що трохи не здурію.

— Ну, то женіть ся зі мною.

— Та коли я ще не здурів.

Без причини.

Упав Жид, устав і кричить, просить ратунку. Берегом йде другий Жид і питає:

— Ти чого так верещиш?

— Таж я не вмію плавати.

— Ну, а от я також не вмію плавати і не верещу.

Зле допитав ся.

"Саро, ти зраджуєш мене для другого."

"Неправда, се той самий."

Уряди поштові, желізниці, телеграфи, листи.

КРАЙ	Довжина желізних до- ріг в англ. милях.	Довжина телеграф. лі- ній в англ. милях.	Листів на голову	Урядів почтових
Злучені Держави	255,000	260,000	80	60,000
Росія	46,000	127,000	10	16,000
Німеччина	39,000	142,000	49	50,000
Індія	33,000	75,000	2	20,000
Франція	31,000	114,000	40	14,000
Австро-Угорщина	28,000	47,000	27	16,000
Канада	26,750	43,000	80	13,000
Англія	23,420	61,000	72	24,000
Аргентина	20,000	38,000	40	3,000
Австралія	18,000	47,000	130	8,000
Мексико	16,000	22,000	14	3,000
Бразилія	14,000	38,000	9	3,250
Італія	11,000	35,000	11	11,000
Іспанія	10,000	26,000	7	5,600
Япон	5,500	24,000	5	8,000
Швайцарія	3,000	2,000	67	4,200
Сьвіт	670,000	1,360,000	—	314,000

Володітелі головних держав.

Край	Правителі	Уроджений і править від
Абісинія	Менелік II., Цісар.	18. 8. 1844—12. 3. 1889
Австро-Угорщина	Франц Йосиф I., Цісар	18. 8. 1830—2. 12. 1848
Альбанія	Від, Князь Президент	26. 3. 1876—1914
Аргентина	Рок Сіенц Паня	3. 10. 1910
Афганістан	Габібуля Хан, Емір	3. 7. 1872—3. 10. 1901
Бельгія	Альберт, Король	8. 4. 1875—23. 12. 1909
Болгарія	Фердинанд, Король	26. 2. 1861—7. 7. 1887
Болівія	Ізмаель Монтес, Президент	14. 8. 1913
Бразилія	Гермес до Фонсека, Президент	12. 5. 1855—15. 11. 1910
Британія	Юрій V., Король	3. 6. 1865—6. 5. 1910
Венецуеля	Хуан Вінченце Гомец, Президент	24. 7. 1859—19. 4. 1910
Гаїті	Міхель Оресте, Президент	5. 4. 1913
Голяндія	Вільгельміна, Королева	31. 8. 1880—23. 11. 1890
Гондурас	Франціско Берtrand, Президент	1913
Греція	Константин, Король	3. 8. 1868—18. 3. 1913
Гватемала	Мануель Естрада Кабрера, Президент	21. 11. 1857—2. 10. 1898
Данія	Христин X., Король	26. 9. 1870—14. 5. 1912
Домініко	Хозе Бордас, Президент	Цвіт. 1913
Єгипет	Абас Паша, Кедіве	14. 7. 1874—7. 1. 1892
Еквадор	Леонід Пляца, Президент	1. 4. 1912
Злучені Держави	Вудров Вилсон, Президент	28. 12. 1856—4. 3. 1913
Індія	Юрій, Цісар	3. 6. 1865—6. 5. 1910
Італія	Віктор Емануїл III., Король	11. 11. 1869—29. 7. 1900
Еспанія	Альфонс XIII., Король	17. 5. 1886—17. 5. 1886
Колюмбія	Карльос і Ростремо, Президент	7. 8. 1910
Конго	Альберт, Володітель	8. 4. 1875—23. 12. 1909
Коста Ріка	Рікаро Хіменец, Президент	6. 2. 1859—8. 5. 1910
Куба	Маріо, Г. Меносаль Президент	20. 5. 1913
Ліберія	Данііл Едвард Говард, Президент	1. 1. 1912
Люксембург	Марія Аделаїда, Архикнягиня	14. 6. 1894—26. 2. 1912
Мехіко	Альберт, Князь	13. 11. 1848—10. 9. 1889
Монако	Микита, Король	8. 10. 1841—28. 8. 1860
Монтенегро	Бір Бікрам, Магараджа	30. 6. 1906—11. 12. 1911
Непаль	Алольфо Діяц	1. 1. 1913
Нікарагва	Вільгельм II., Цісар	27. 1. 1859—15. 6. 1888
Німеччина	Вільгельм II., Король	27. 1. 1859—15. 6. 1888
Прусія		

Баварія	Людвик III., Король	7. 1. 1845—5. 11. 1913
Віртємбергія	Вільгельм II., Король	25. 2. 1848—6. 10. 1891
Саксонія	Фридрих Август III., Король	25. 5. 1865—15. 10. 1904
Баден	Фридрих II., Архикнязь	9. 7. 1857—28. 9. 1907
Гесен	Ернест Людвик, Архикнязь	25. 11. 1868—13. 3. 1892
Мекленбург-Шверін	Фидрих Франц IV., Архикнязь	9. 4. 1882—10. 4. 1897
Мекленбург-Штреліц	Адольф Фридрих, Архкн.	22. 7. 1848—30. 5. 1904
Ольденбург	Фридрих Август, Архикнязь	16. 11. 1852—13. 6. 1900
Саксен-Ваймар- Айзенах	Вільгельм Ернест, Архикнязь	10. 6. 1876—5. 1. 1901
Ангальт	Гридрих II., Князь	19. 8. 1856—4. 1. 1904
Бравншвайг	Ернест Август, Князь	17. 11. 1887—3. 11. 1913
Саксен-Майвінген	Юрій II., Князь	2. 4. 1826—20. 9. 1866
Саксен-Кобург-Гота	Карло Едвард (Король Альбанії), Князь	19. 7. 1884—30. 7. 1910
Саксен-Альтенбург	Ернест, Князь	31. 8. 1871—7. 2. 1908
Парагвай	Едвардо Шерер Президент	15. 8. 1912
Норвегія	Гакон VII., Король	3. 8. 1872—18. 11. 1905
Оман	Сейд Таймур, Султан	1886—5. 10. 1913
Панама	Белізаріо Порас, Президент	1. 10. 1912
Персія	Ахмед Мірза, Шах	20. 1. 1898—17. 7. 1909
Перу	Гвілермо Білінггорст Президент	25. 9. 1912
Португалія	Маноель д'Аріяга, Президент	24. 8. 1911
Румунія	Фердинанд	1965 — 10. 10. 1914.
Росія	Микола II., Цар	19. 5. 1868—2. 11. 1894
Сальвадор	Карльос Мелендец, Президент	1913
Сербія	Петро, Король	12. 7. 1844—15. 6. 1903
Сіям	Вагіравуд, Король	1. 1. 1880—23. 10. 1910
Туреччина	Магомет V., Султан	3. 11. 1844—27. 4. 1909
Уругвай	Хозе Батель і Ордонец, Президент	21. 5. 1854—1. 3. 1911
Франція	Ремон Пуанкар, Президент	1860—17. 1. 1913
Хіни	Юан Ші Кай, Президент	1859—22. 2. 1912
Чілі	Рамон Барос Люче, Президент	23. 12. 1910
Швайцарія	Артур Гофман, Президент	1914
Швеція	Густав V., Король	16. 6. 1858—8. 12. 1907
Япан	Йошігіто, Цісар	31. 8. 1879—30. 7. 1912

Часть літературна.

“Вежа”, виконана українськими дівчатами з “Укр. Діточої Громади” в Виніпегу.

Поклик Українців на чужині.

Далека Ти, а близька нам,
Кохана Вітчино!
Як сонце з неба, Твоїм ланам,
Ти світиш нам в одно.

Світи нам, вітчино, світи,
Кохана Україно,
Щоб знали ми, куди нам іти,
У слухную годину —
У бій, у бій
За світлий прапор Твій,
За Тебе Україно !

Як птахи ті, що їх пожар
Прогнав з під рідних стріх.
На перший поклик, хочаб з під хмар,
Ми злинемо до них.

Поклич нас, вітчино, поклич,
Кохана Україно !
Ми злетимо як козацтво у Січ,
У слухную годину —
У бій, у бій
За світлий прапор Твій,
За Тебе Україно !

Не даром ми тепер живем
У вітчині свобод:
Ми знати будем, як без ярем
Живе й росте народ.

Вставай лиш, вітчино, вставай,
І нас клич Україно,
Ми здивуєм заморський наш край
У слухную годину —
Як бій то бій
За світлий прапор Твій,
За Тебе Україно !

В. Щурат.

КОЗАЦЬКІ ДІТИ.

ОБРАЗОК З ТАТАРСЬКИХ ЧАСІВ В 2 ДІЯХ.

написала

К. М.

ВИСТУПАЮЧІ ОСОБИ:

Старий сліпий дідусь.

Марта — єго невістка.

Остап — літ 12.

Галя — літ 8.

Юрко — літ 10.

єї діти

Сотник козацький.

Козаки.

Татари.

Дівчата — жниці.

Д І Я І.

(Сільська хата. Перед нею росте високе дерево, подальше керниця. Під хатиною на лаві сидить старий сліпий дід з сивою бородою; побіч него трое внучат).

Дідусь: Так, мої дітоньки! колись, як був я дужий-молодий, то й сам ходив бороти ся з ворогами, Турками та Татарами. Тямлю добре батька Хмельницького, тямлю Жовті Води і Корсунь, де кривавий справили ми бенкет. Гей, там пани Потоцкі не мідвино пили! Все тямлю. Не раз, не два дивив ся смерти в очи, як кулі свистали коло уха, а шаблюки гей лискавки маяли. Зазнав і неволі турецької — там то випекли поганці очи і прийшло ся тепер на старости літ в сліпоті проживати, сьвіта Божого не оглядати. Не здужаю вже шаблюки носити, землі рідної боронити — хай молодші ваші батьки Вкраїні послужать.

Остап: Гей! коби мене батько хотіли взяти зі собою на війну — я вже потрапив би шаблюкою рубати — а

на кони вмію їздити.

Галя: А як тебе убють?

Остап: Зараз убють! Ніби то кожного убивають! Та не дам ся убити.... а як убють....

Дід: Смерть за рідну землю славна смерть, дай Боже кожному такої діждати.

(В долині чути кінський тупіт).

Юрко: Що се? чи вже наші повертають? Мали тут бути аж за тиждень!

Галя (трівножно): А може се Татари надходять? Боже!

Остап: Вже налякала ся! Ну, я живим не дам ся їм взяти. (Вбігає в хату. Осталі тільки наслухують і глядять в сторону, відки несе ся тупіт. Юрко вилазить на дерево).

Остап (вертає з ножом і пістолем): Не бійте ся, обороню вас всіх перед Татарами.

Юрко (з дерева): Ні, се не Татари! Се таки козаки — їдуть в наш бік.

Галя: Батько?

Юрко: Ні, не батько — другі.

(Чути чим раз сильніший гомін. Кількох козаків входить на обійсте).

Козаки: Слава Богу!

Члени читальні ім. М. Шашкевича в Едмонтоні.

Дід: Во віки Богу сьвятому слава. А куди веде дорога?

Сотник: До Пирятина їдемо, гетьман збирає там війська. А не бачили ви тут Татар? не переїздили поганські сини тим селом?

Дід: Ні, не йшли. Спічніть, просимо.

1-ший козак: А ви самі на всю хату?

Дід: Я сам з дітьми. Син пішов у похід, тиждень буде, а невістка в поле жати.

(Козаки надходять, ставлять рушниці попід хату, другі наближають ся до керниці і начеряють води).

Дід до сотника: Просимо у хату. Галю! скоч но до комори, чей найде ся ще чим погостити.

(Старші козаки з дідом і Галею входять у хату. Остап і Юрій остають на дворі з козаками. Остап оглядає зброю, Юрко приніс збан і горня і начеряє козакам води).

1-ший козак (до Остапа): Ось пізнати, що козацька дитина! вже змалку до зброї єго тягне.

2-гий козак: А може би ти, хлопче, вибрав ся з нами в похід проти Татар?

Остап (з лискучими очима): Пішов би хоч зараз! Ось у мене ніж і пістоль, не злякаю ся ні Татарина, ні Ляха.

Сотник (виходить з хати): Славно, хлопче! та поки що підростай дома, буде час послужити Україні. А нам, братя, пора в дорогу!

(до діда) А ви слухайте ось що: Ми тепер їдемо до Пирятина. аледесь в сих сторонах крутить ся ватага Татар, вислана на розвіди. З ними хочемо вперед покінчити. Переправимо ся через Сулу і там в провалі в правий бік мем їх дождити. Они може зайдуть тут в село, та не проговорить ся, діти, що нас бачили.

Юрко: Не зрадімо ні словечком.

Галя: Будемо мовчати.

Остап: Хоч би нас замучили, не скажемо.

Сотник: А як-би їх більше військо надтягнуло, так хай хто скочить конем до Пирятина і дасть там гетьманови знати.

Остап: Я поїду з вісткою.

Сотник: А як питати-муть о дорогу, так вишліть кого цікавого з ними, хай поведе їх через брід під Лубном, знаєте? там прямо попадуть нам у руки.

Дід: Зробимо, як кажете.

Сотник: Так, прощавайте! І ви діти, здорові будьте, а мовчіть — не зрадьте!

Діти: Щаслива дорога! їдьте здорові!

Дід: Побіду хай дає Бог вашому оружю!

(Козаки відходять — чути віддаляючий ся тупіт — дід входить у хату, діти остають на подвірю).

Остап: Ох! коби так тепер надїхали Татари!

Галя (налякана): О, краще хай не надїзджають!

Остап: О вже боїть ся! Та як надїдуть, то ти мусиш заховати ся в пивницю, а то готова проговорити ся за козаків і все пропаде.

Галя (гордо): Ні, не проговорю ся — не бій ся!

Остап: Хоч-би тебе й били?

Галя: Хоч-би й били.

Остап: Хоч-би й різали?

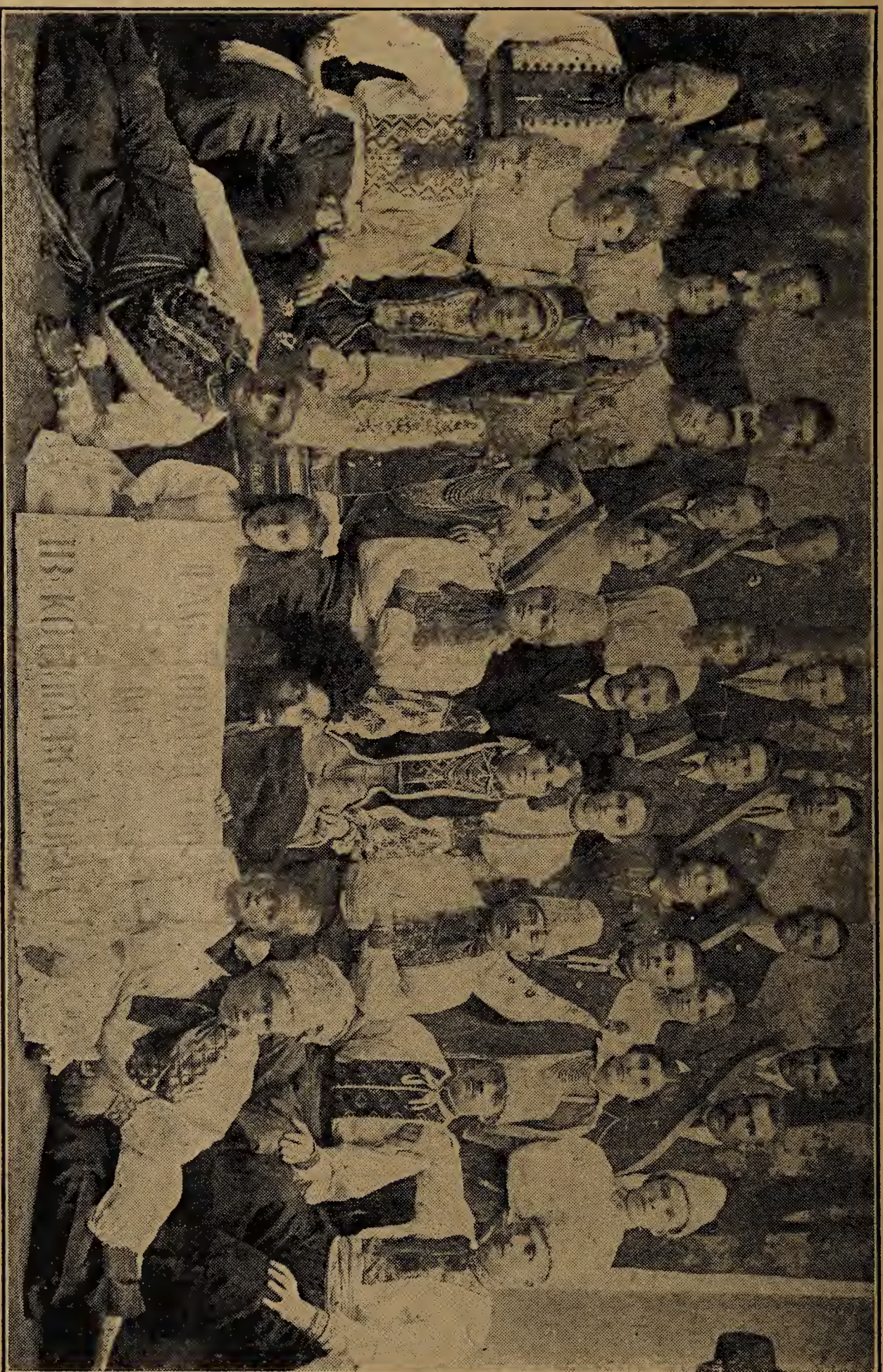
Галя (плачливо): Хоч-би й різали.

Остап: Хоч-би й пекли?

Галя (ударяє в плач): Хоч-би й пекли! (По хвили з надїєю) А може вони й зовсім не надїдуть.

Юрко (надслухує): Здає ся, гей би кінський тупіт чути... (прикладає ухо до землі) Так і є — знов якісь їдуть. (Вилазить на дерево).

Остап: Що бачиш?

Український драматичний кружок ім. Ів. Котляревського
в Вінніпегу.

Юрко: Іде військо... блищать у сонці списи... та се не наші, бо островерхі у них шапки.

Остап: Се Татари! Богато їх?

Юрко: Малий відділ.

Остап: Відки їдуть? певно бачили козаків!

Юрко: З противної сторони надїжджають... не могли бачити, бо козаки давно вже скрили ся за горою. Ось завертають під нашу хату! (злазить).

Галя (біжить до хати): Діду! Татари йдуть!

Дід (виходить): Не бійте ся! Бог нас охоронить! Та й що їм тут довго гаїти ся; се певно та передна сторожа, про котру згадували козаки.

(Входять Татари). Гей, ти старий! Не йшли сюди козаки?

Дід: Не бачили їх мої сліпі очі.

1-ший Татарин (глумливо): А уха не чули?

Дід: Га? Що кажете? Старий я вже та немічний, ледви ось виволік кости з хати — до гробу клоню ся, перед найвисшим царем небавом стану.

2-гий Татарин: Та що се ти взяв ся з тим старим балакати — не видиш, що в него не всі дома? От краще поспитаймо у дітий. Не бачили ви, дітоньки, козаків тутки?

Всі діти: Не бачили, не знаємо.

1-ший Татарин (недовірливо глядить на Остапа): Ей, не брешете ви, песята? А то як-би, то ось... (показує шаблю) злетить голова з плечий.

Остап (сьміло): Вашої шаблюки не лякаємо ся, а козаків не бачили.

(Галя починає плакати).

1-ший Татарин: О, ся мала скаже нам правду! (Схоплює Галю і тримає над студнею). Були козаки, чи ні? Говори! а то кину в воду.

Остап (остро) Галю!

Галя (затинає губи й мовчить).

Дід: Лишіть дитину! не було їх ту-

течка.

(Татарин пускає Галю).

3-тий Татарин: Пустити дівчину й не гаймо ся, а то готові нас наздігнати (тихше). Знаєш, що казав старший. Мусимо ще нині бути за Сулою, щоби підглянути козацкі сили, заки хан завтра з цілим війском сюда надтягне.

Остап (до себе на боці): Так? отже татарське військо йде на Пирятин! Треба там вістку дати. Хто поїде? хибі сам скочу конем.

1-ший Татарин до Остапа: А дорогу через Сулу знаєш, хлопче?

Остап: Чому би не знати! Нераз переправляв ся туди з батьком.

2-гий Татарин: Так добре; поведеш нас найкоротшою дорогою і покажеш брід на Сулі.

1-ший Татарин: Тільки не обмани, а то бач, що тебе чекає. (Показує шнур).

Остап (сьміє ся): Ну, такої запла-ти не хочу коштувати.

Татарин: Так міркуй же! А тепер може що захопимо в хаті, в дорозі переголодніли. (Входять у хату).

Остап (підходить до Юрка, тихо): Ти чув, що говорили? Завтра надтягає велика сила Татар, треба мерщій переказати гетьманови в Пирятині. Сідай на коня і жени що сил манівцями. А я, дідусю, поведу їх через Сулу. Благословіть на дорогу!

Дід (вкладає руки на голову хлопця): Хай веде тебе Божа сила і здоровим назад поверне!

(Остап ховає ніж і пістолю за пазуху).

Татари (виходять з хати): Ну, тепер у дорогу! хлопця возьмемо між себе на коня, щоби нам не втік.

Остап: Не бійте ся, не втечу, поки з ділом не справлю ся. Оставайте здорові, дідусю! І ти, Юрку, і ти Галю!

Дідусь і діти: їдь здоров, Остапе!

Просвітньо-драматичне Товариство ім. М. Заньковецької
в Вінніпегу.

(Татари і Остап виходять).

Юрко: А тепер я на коня і в Пирятин!

Галя: А я з вами, дідусю, остану.
(Занавіса паде).

Д І Я ІІ.

(Могила за селом, довкола степ широкий, через котрий веде шлях. На могилі стоїть Галя і, закривши очі від сонця, глядить на дорогу. Під могилою дідусь і Марта).

Марта: І чом се Остап так довго не вертає? вже другий день... чогось мені лячно. Коби яке лихо не склалося... може вбили Татари, або в Сулі утонув.

Дід: На все Божа сила — без Їго волі і волос з голови не спаде.

Галя: Хтось їде шляхом на кони... жене з усіх сил... се Юрко! пустив коня у степ і біжить тут до нас.
(входить Юрко).

Юрко: Здорові були! а Остапа ще нема?

Дід: Не вернув... А ти як справився? був у Пирятині?

Юрко: Натрапив на козацький відділ, що туди спішив і через него дав знати. Розказували, що вчора за Сулою били ся вже наші з Татарами і побідили.

Марта: То певно з тими, котрих повів Остап. Але що з ним діє ся?

Дід: Побачимо, серце... може між козаків дістав ся.

Галя: (глядить на шлях) Їдуть козаки... пізнаю по бунчуках. Стали на степу...

Юрко (і собі вилазить на дерево): Відділило ся кількох і йде поволи в нашу сторону... несуть щось гей мари.

Дід: Може раненого.

Марта (тривожно): Боже! щось не добре віщує моя душа.

(Козаки з сотником входять на сце-

ну перед могилу. На носилках у них лежить блідий, скервавлений Остап. Кладуть его поволи на землю).

Марта (кидає ся на мари): Остапе! Сину!

Дід (підступає до мар і прикладає ухо до грудий хлопця): Жие ще!

Сотник (сумно): Ще жие.

Остап (отвирає очі і легко підводить ся в гору): Мамо! я не зрадив своїх... Скажіть татови... що мовчав... не зрадив.

Сотник: Як лицар гине за рідну землю. Наша вчашна побіда се его діло.

Остап (всьміхаєсь): Діду!.. я вратував наших... гетьман...

Сотник: Малими своїми грудьми заслонив гетьмана і куля татарська влучила его в бою. Привів Татара саме в пору.

Остап: Мамо... скажіть татови, що я бив ся за Україну... Діду!... я не зрадив... (конає).

Марта і Галя (припадають до него): Боже! він умер!

(Козаки стоять мовчки над мари)

Дід (робить хрест над Остапом): Не плачте! Дай Боже усякому такої смерті. Я старий ему завидую. Щасливий, хто положить жите за рідну землю — такому честь і слава во віки.

(За сценою чути сьпів женців: "Місяцю рогоженьку! сьвіти нам дороженьку! Щобисьмо не зблудили, віночка не згубили..." На сцену входять дівчата з серпами, вінками і китицями цьвітів. Побачивши мари, стають мов вкопані).

Одна з дівчат: А се хто? (наклонює ся) Малий Остап! Умер!

Козак: Погиб у лицарськім бою за рідну землю, за своїх.

Сотник (до козаків): Погиб як лицар козак, так хай лицарська почесьт буде ему віддана!

Українські жовніри в британській армії.

(Козаки опускають тихо бунчуки і чутно труби, грають похоронний марш).
прапори на тіло Остапа. Дівчата скидають вінці і цвіти на мари. В далині (Занавіса паде).

Т. Шевченко.

СУБОТІВ.

Стоїть в селі Суботові
На горі високій
Домовина України —
Широка, глибока.
Ото церква Богданова;
Там-то він молив ся,
Щоб Москаль добром і лихом
З козаком ділив ся.
Мир душі твоїй Богдане,
Не так воно сталось:
Москалики, що зустріли,
То все очухрали;
Могили вже розривають,
Та грошей шукають;
Льохи свої розкопують
Та тебе ж і лають,
Що й за труди не находять...
Отак-то, Богдане!
Занапастив-еси вбогу
Сироту Вкраїну!
За теж тобі така дяка...
Церкву-домовину
Нема кому полагодить!
На тій Україні,

На тій самій, що з тобою
Ляха задавила, —
Байстрюки Єкатерины
Сараною сіли.
Отаке-то, Зіновію
Олексіїв друже!
Ти все оддав приятелям,
А їм і байдуже!
Кажуть, бачиш, що "все-то те
Таки й було наше,
А що ми тільки наймали
Татарам на пашу
Та Полякам"... Може й справді!
Нехай і так буде!
Так сміють ся-ж з України
Стороннії люди...
Не сьмійте ся, чужі люди!
Церква-домовина
Розвалить ся, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі
Світ правди засвітить,
І помолять ся на волі
Невольничі діти!

Буде плакав той, хто сьміє ся з людське серце, зоране плугом болю
плачу. може зродити свої чесноти.

*

*

*

*

*

*

Як поле видає плоди тільки тоді, Як хочеш бути щасливий в життю,
коли порите плугом і рискалем, так причиняй ся до щастя інших!

Стефан Фодчук.

АСИМІЛЯЦІЯ.

Я лиш передвчера суда приїхав...

Шіфов смердит ще від мене на штири гони, а вони вже прискіпали си до мене, абих пішов з ними на ікис мітінг...

Обдув я трохи від порохів сардачину, помастив салом чоботета, тай пішов.

Посідали ми в крісла, тай слухаємо...

На останку вішов ікис панич у околярах, тай за ікус симіляцію зачъив...

Кричит, кидає бесідов, як горохом...

— Братя мої христіяни, сокотїт си симіляції. Най вам ни відклуче їзики до гори ногами, бо вігинити в ці Канаді, як голі миши! Розсиплити си як сироти, як блудні вівці розлетите си! Анї пес за вами ни гавкни! ...

— А це шьо за холера тут! — міркую я собі, тай махаю-мелькаю їзиком, — пробую, ці вже і моїм ни вікрутило! Ей, ні! — шьше цілий!

Але тітка моя Катирина, — міркую собі, дес добри бідує, бо вна вже довго тут, а до того вна любить слабувати на всяку холеру, де їка є, ци ни є, на цїм сьвітї, то певно і ця симіляція її ни минула!...

В очех закрутили ми си сльози, а Канада стала ікас темна, та чорна як моя сардачина!... Цїлу ніч вітак ни спав я, а все мелькав, то притискав їзик до піднибеня, боєв си, аби ним ни прикрутило...

Раненько, наколи лиш сонечко указало си, стис під паху трохи зіля, та флїшьшену йорданцкої, свіченої во-

ди, ще крайової, тай почімхав до тітки Катирини.

— А де тут сидит тітка Катирина? — питаю ікогос краяна.

— Шьо за тітка Катирина? крикнув краян.

— Агій на ті! ни знаєш тітку Катирину з Галіції, шьо віддала си за Федора - Матія Гаврила - Андрійчишиного, Проця - Танаскового Івана шьо сидів на старім млинишьшю, коло Тодира Онуфрія Прокопового-Павлової нивістки тешьшя - кривої Гануськи систра, а минї тітка в третім христу...

— О-о-о! — знаю, знаю! — Вна віддала си за Фрида! він коморує в Джова, зараз третій гавз від Джека!.

— Ого! вна віддала си за йкогос Фрибра! Певно шьо Федір вже пири-вирнув си від тої симіляції!... — та ек ни зарую, ни заплачу... — Федїрку, Федїрку, то тос добрий чоловік був... хоть до рани прикладай!.....

Краян говорив шьше за ікогос Бориса, та за-Магниса, али я з жілю ни розумів нічо, лиш рув, а рув всіма голосами.

— Ни плаchte вуйку! — каже краян. — Як боїте си, шьо заблудити, то я вас відвиду! — і сїпнув мене за рукав, тай потяг вулицями до тітки...

— Ади, в оцїм гавзї, кажи, сидит ваша тітка!...

Ввійшов я до хати, тай відразу пізнав...

— Як си маїти, тітко Катерино!

— Вацумери! ... я ни Катирина, я Кейді!...

— Катерино, Катерино, тітко Ка-

тирино! ни пізнайте мене? Аді я вам зїля...

— Я ни Катирина, я Кейді, Кейді, Кейді, — заверешьшела на ціле горло тїтка.

— А кидало би тобов в гору, та в долину — міркую собі... Аді, пізнаю! вікапана Катирина, а тут нев шьос підкидає! — Катирино, Катирино, Катирино!...

— Шареп, шареп, шареп! виришьшет тїтка, аж її хавки лускают.

Подудніло шьос сходами і до хати влетіло ікес дївчиниско, в руках ікис дручок, а на кінци гей щїтка.

— От є вже шареп — думаю собі.

Ех! як ни вірви тїтка тот шареп її з рук, та мене тим шарепом по голові, та по голові, а я в ноги та драла...

— Аби ті тепер і девїть симиляцій нараз чїпело си, то вже більши до тебе ни прийду!

Тепер шукаю роботи, та кобих заробив на шїфу, тай виртаю назад до краю!...

Мине хотїв вже йкис панок записувати на икстра ґеник, али як икстра, то икстра! До икстра роботи треба икстра вбрати си.

Деж мене там приймуть в ґалїцийські сардачинї.

Стефан Руданський.

ШКОЛЯР.

Їде з ярмарку мужик,
Школяра здибає.

Підпив собі неборак,
Ото і питає:

“Що ти, хлопче, за їден?”

Я школяр — той каже.

“А коли ти, каже, шкляр,

То сїдай же, враже!”

Школяр собі ані гадки,

Бере тай сїдає,

А мужик сидить, мовчить,

Воли поганяє.

Далї в озеро звернув,

В саму середину,

Запинив ся; воли пють;

Питає хлопчину:

“Що ти, каже, за їден?”

— Я школяр, паноче! —

“То ти школяр, а не шкляр!”

Та як настукоче!...

“Геть із воза куди хоч,

Бісовий школяру!...”

Школяр поли підійняв

— А що-ж ґосподару!...

Як пускати ся на дно,

Не псувати-ж воду;

Пустїть уже хоч з ярма

Скочити у воду!

“Не питай ся!... Куди хоч!...”

Мужик промовляє...

Школяр тоді на вії...

Притику виймає.

Перегнув ся на ярмо,

Полових по шкурї...

Їде школяр на сухе,

Мужик у баюрі.

Українська диточа громада в Виніпегу.

Спірідіон Осташевський.

ПАН СТАРОСТА КАНЬОВСЬКИЙ.

Чиж все о чарівницях, о чортах писати?
На якого тут дідька десь чорта шукати,
Як що коли удасть ся навіжений Лях?
От староста Каньовський що робив, то страх!
Хтоби хотів писати о пану старості,
Всі його хвиглі і всі його пакості,
То таки би не стало йому і папіру.
А хоть би, як хотів, писав правду щиру,
То не їдному здасть ся брехньою по просту.
Оджеж я вам писати буду за старосту,
За того навіженця, за того гуляку,
І не збрешу вам навет на зерночко маку.

Пан староста Каньовський таку мав натуру,
Що як кого попаде, то зріже му шкуру:
Чи винний, чи невинний, а не до сподобу,
Най ся не попадає, бо дасть йому бобу,
Ляхови, чи попови, старцьови чи жінці,
А потому і сипле за тее червінці.
А часом найде свого, хоть такий жестокий,
Що і йому порядно обіє боки.
Слухайте, скажу вам тут правду а не байку,
Як він якогось Ляшка коштував нагайку.

Раз їде пан староста, з ним двірня велика,
На конях козачії двадцять чоловіка.
Тільки, що виїхав на великий шлях,
Аж на буланім коні їде собі Лях.
Сказати, що Лях крепкий, міцний, як дубина.
Як орел бистро дивить, змяв би хрестянина.
Шапка його на бакер і чорнявий вус.
З погляду то вже видко Ляха, що не трус.
На лиці написано: ей! не зачіпай!
Шабля при боці, а в руках нагай.
Під ним коник чепурний, веселе му око,
Несе, як ляльочка яка, головку високо,
Ушками собі стриже, хвіст в гору задер,
Хату би перескочив, як би хто напер.

Як підїхав і стрїтив старости коляску,
Трошки порушив шапку, як би робив ласку.
Староста звик, щоб низько йому ся кланяли,
Не міг знести, що шляхтич такий підуфалий.
Для того розбісив ся, як скажений зьвір.
А Лях собі спокійно минав його двір.
Їдного козака спитав за кресило,
Бо ся йому люльки курити захтіло.
Пан староста в колясці раптом ся підносить,
Креше живо і Ляха взяти вогонь просить.
Лях зсів з коня, з поклоном вогонь відбирає,
А староста на дворню незначно моргає.
З десяток козаків тут ся підсунули,
Несподівано Ляха на землю звернули.
І гуртом вже козацтво на Ляха насїло.
Далї до нагайок — і зачали бити.
Тут староста Каньовський став му говорити:
"Коли люльку куриш, то вози кресило."

Схопивсь Лях, як козаки перестали бити,
І можна міркувати, який був сердитий.
Старосту би, як кицьку, в руках своїх змяв,
Але двірні не зможе. Тай на коня впав.
"О тринаж твою матір, моспане старосто!
Дістанеш зо три рази, а за кожним по сто.
Вже як попаду в руки скажену гадюку,
Попамятаєш мене і мою науку."
"А довгож того ждати?" — з сьміхом обїзве ся.
"Кажу тобі, старосто, що рік не мине ся".
"Село тобі дарую, як додержиш слова."
"Додержу; нехай карта вже буде готова."
Лях сердитий поїхав, староста сьміяв ся,
Бо шляхтича похвалок ні гич не бояв ся.

Кому трафидось бути в Каньові,
Або і люди кому казали,
Чув, що за містом далї к Дніпрові
Стоїть капиця на верху скали,
Там на вечерницях пан староста був,
Сам тільки пішки вертав до дому.
Аж з поза скали їдної залому
Лях на буланку обцес стругнув.
"А де то бувесь, пане старосто?"
"В капиці", — каже з великим страхом.
Немило було стрїтитись з Ляхом,
Бо Лях мав дати три рази по сто.
"А що то, з капиці йдеш, як би з танця?"

Ні книжки молитись нема, ні рожанця.”
Пійняв за чуприну, далі до нагайки.
”Ти думавесь може, що я казав байки!”
Давайже лічити — їдного не схибив,
Сам скочив на коня, як вже добре вибив,
Тай припустив чвалом і к чорту утік.
Староста до замку ледвось доволік;
Зніс болю немало, а не хтів сорому,
Для того вернувши не казав нікому.
Ну — каже — вдало ся! А се Лях проклятий!
Не треба мені його було зачіпати.
Другий раз не вдасть ся, бо не вийду з хати,
Щоб хоть двайцять козаків при собі не мати.

Староста раз впив ся, удав, що заслаб,
І для сьміху казав назводити баб.
Баби роблять, що тільки декотора знає,
Та тихо шепче, друга в голос примавляє.
Їдна баба двірським начала казати:
”Є тут дід, що уміє чорта виганяти.”
”Давай нам, бабо, діда; того нам потреба!
Дивіть! чи того діда Бог прислав нам з неба!
Біжи, бабо, за дідом, але біжи швидко,
Бо в старості, не хибить, розгостив ся дідько”.
Аж явить ся на ганку дід бородатий,
Тай скликавши всю двірню, начав їм казати:
”Слухайте, що вам скажу: покрийтесь всі люди,
Бо як дідько старосту покидати буде,
Хто тільки но зачує в ту пору крик,
В того чорт ся сховає, що з пана утік,”
Тогдіж то кожний драла, затикавши уха.
В цілім замку живого не заглянеш духа.
Безпечно дід в покої приходить вже з ганку,
А се не дід був, але Ляшок на буланку.
Як прийшов, так дідівську скинув одежину,
Добувши нагая, далі його бити,
А все приказував, щоб перестав пити.

То не жарт — вже два рази сто нагаїв взя!
Без надії спасеня третьою сотні ждати!
Лях — псявіра пронозий і як цап упертий;
Староста йому щире зичив би вже смерти,
Бо від тих нагаїв зійде марне вік.
А тут ще й хутко кінчить ся той рік!
Добирає до себе вже з своєї двірні,
Котрі самі праворні, котрі йому вірні.

Раз з стома козаками їде через ліс,
А тут знов на буланку чорт Ляха надніс.
Аж шкура на старості затерпла зо страху.
"А ту-сь мені попав ся, бісноватий Ляху!"
Тай на сто козаків крикнув він сердитий!
Всі за ним, щоб конечно його тут зловити.
Погнали всі за ним, загуділо страх.
Тут з помежи корчів вискочив сам Лях.
Бо козацтво побігло за ним аж за ліс,
Він пропав їм в очах, як би схватив біс:
Стругнув своїм буланком зразу вперед жваво.
А потому звернув межи корчі на право.
"Так, старосто, вмієш ти командувати?
За їдним чоловіком сто людей послати?
Деж то тебе учили ту воєнну штуку?
Я, бачу, мушу тобі вже дати науку,
Щобись, тримавши військо, тримався і до ладу."
Тай долічив старості решту до закладу.
"Тепер годі вже, — каже — старосто з Каньова,
Більше бити не буду... А карта готова,
Що то мені село обіцявесь дати?"
Сказав йому староста: "Нема що казати,
Програвем справу, заплатити мушу;
За те варт, щось бив крепко, а не вигнав душу!"

Хто здає ся на ласку морських филь,
мусить втонути, подібно як нездар-
ний лїнюх, що спускає ся тільки на
своє щастє.

* * *

Приязнь в хвилях щастя — мила
цвїтка, а в хвилях нещастя — покрі-
пляючий овоч.

* * *

Мудрець Плятон говорив, що чес-
нота се музика, а жите мудрця — гар-
монїя .

* * *

Нїжні жіночі руки згоїли вже бо-
гацько ран, та більше ще задали.

* * *

Гарна женщина — се рай очий,
пекло душі, а чистилище мошонки.

* * *

Женщини — вроджені адвокати; ні-
коли не говорять вони більше переко-
нуючо, як тоді, коли правда не по їх
стороні.

* * *

Пливе щука з Кременчука,
Луска на ній сяє;
Хто не знає закохання,
Той щастя не знає.

Пливе щука з Кременчука,
Пливе собі з тиха;
Хто не знає закохання,
Той не знає лиха. (Народ. пісня).

* * *

Можна любити й не бути щасли-
вим, а можна бути щасливим і не лю-
бити, але любити й бути щасливим,
то було-б чудо.

* * *

ЛИСТИ ШТІФА ТАБАЧНЮКА.

Штіф Табачнюк за молодих літ.

ШТІФ ПИШЕ ЛИСТ ДО ЖІНКИ.

До стола сідаю, за пюро лапаю, до тебе моя мила письмо укладаю. Іди листоньку, бо я йти не можу, приймеш до порога, поклониш си Богу.

Христос сі раждає.

Кохана жено, моя кубіто.

Доношу тобі, що моє поведзене орайт сказати. Ми дістали на зиму лейдоф з шапи, але на Марч знов буде джаб.

Сьвяткую нині, бо Хрісмис маєм. Ей жоно, Явдохо, коби те сюда примуфувати, то то пекно. Мині ліпше як ксендзови в краю, та де, де ксендз в краю має такий гуд тайм як я в Канаді? Ади вчера завордирували петь (5) пів кигів пива, бо патнерка тиж се сквітувала.

Місец пекла з цізу і гему пай а ми голої! Ей як крикну виходи!!...га....

Навіть бас каже до мене гутмоник або гадей, — не дочикане того Майорка, аби я си з ним ту здибав.

Купивем си сут з кофами (кохами), але як єм ніс кик містом, том впав до штрити, том си троха лице спаску-

див, але тепер вже ввійду. Ти собі голови там не бадруй. Малого Ніка до школи багато не посилай аби си здоровлі не збавив, аби міг в Канаді добре дічи копати, а ту си в Канаді вівчит так як я. Кейда най іде сюди але не з манігрантом, бо я ту маю смарта Била, на моє здане буде добрий зеть, ади якосьту відвів не.

На грейцар то ту легко, ади якосьту при виборах том петку за дурний хрестик взев, ну але воно так, як легко прийшло, так легко пішло.

Тепер ти мені відпиши за кількос того підсвинка продала жи му пес фіст відкусив? Посилаю ти пару дулярів, то запиши не до Далешева на службу Божу за моє здоровле тай добре поведзене; купи си сьвічку на сьвита, багато віски не купуй, бо скажут люди що ти крейзі фул.

Вуцумерия що так довго не відписуєш?

Гаріоб відпиши!

Твій старий фела і френд Штіф.

ЛИСТ ЖІНКИ ДО ШТІФА.

Славіте!

Коханий мужу Штифани!

Як єм си довідала жи є від тебе лист і риципіс, то як єм зачала шулети по силі за поліцейом аж єм учула ті бебехи відбиті щос ми востатний раз бив якис їхав до Канади, таким си втішила. Ой Божечку чудовний. А-ли гайда зараз з тим листом до ксьондза. Взяли вони до рук тай читают на куперті "Місец Явдоха Табачнюк" тай кажут. "То те вже той Штифан любить! Ади Місіцем те називає". Дивит си на моє лице (а я червона) тай кажи, ая добре вгадав, як місіць і то ше як в повні виглядаєш." Прочитав собі і мені, зачив си тішити, що аж їмосць загледала. Тай кажи, шо ти там бачу міністер (містер). Казав, а-би тобі написати жибис так по вченому ни писав. Казали шо ти туйтуй Енґліком готов стати. Ой падоньку мій. Наш Микольцьо вже відписує тобі лист, але читати ше ни знає. Чисто в тебе вдав си. Ади якос тилици воко вибив, як колис ти мині.

Рата приходить, пішли гроший. Та-жи ти таких хрестиків багато можеш наробити по пек дулярів, а ми ту з

голоду гинем. Ксьондз казали, шо тобі добре там а твій Микольцьо без штанет ходит. А за себе то вжей нічо ни кажу. Ой доле моя, доле! Колит не, їсти ни можу. Пішли ми своєю фортиграфію, най си хоць подивлю, який то з тебе міністир. Термін маю, я си гризу та плачу а тобі тристенику во-каяний ни в голові, але якіс там су-ти в кохами купуєш. Бій си Бога, пі-шли, бо Майорко ни дає ми дороги пирийти.

Поздоровлею те твоя жінка
Явдоха.

То я тату пишу. Мама брешут троха. Возміт не до Канади то ще вам більше напишу. Ви мене тату ни про-зивайти "Нік", бо я Микола.

Ваш син
Микола Табачнюк.

ВІДПОВІДЬ ШТІФА НА ЛИСТ ЖІНКИ.

Твій лист читаю, жиль в серци маю

І з очий і з носа сльози утираю.
Першими словами витаю те Сла-вайсу Христу, а типер маю надію, шо

ми відповіш Слава Навіки.

Кохана моя жоно кубіто мила. Ти Явдохо фурт така, яка була така є; такась як твоя фамелія. Аж се прошиш бити. Казав єм ти продай пацючка шо му пес фіст відгриз та заплати Майоркови та най ни робит троблів в селі. А вона мені фурт за дуляри тай за дуляри. Сів єм собі воттак тай скімую, от коби той Нік старший був то би те часом пофіксував як тра, за мени. Али ти чисом єго ни забудь файтувати, бо те чикає гел потому. Чи має джаб в ксєндза Янті Василів, (значит чи робить стеді на їх вобитації). Фортиграфії я тобі ни пішлю бом змарнів дужи, джабу не маю, сьніг ни падав той пейди ни було.

Пишиш мені за хрестики, ти крей зі фул Явдохо. Ей дурнаси дурнаси, а ти се до чого береш? Тажи хрестики то така політика. Лисин (лістн) ту є якісь концервати і бачу лябирали, я в них товку ни знаю, али котрий борши дасть то се бере. Яби, як той якісь казав, взяв бим від обох, али пішов бим за тото до дзелу, бо ту такий бізнес, і потому від жадного ни взяв бим нічо лише бим си голову бадрував в корті.

Гарйоб відпиши

Твій старий Фела і Френд Штіф.
Гудбай.

ДІС Ю МІСЕЦ ТАБАЧНЮК.

Що єно ми скінчили другий кичок, а ту двері рип, дивлю си а ту входить Дзян Передерчишин, такі рахувати з мого села. Я лиш цїркнув зі злости, що не застав пива, тай такі хоть не хоть кау: банно ми небого Дзян алис такі за пізно прийшов. А він глип на порожні кички, та відав здогадав се, куди я пію, тай каи: “Кто пузьне ходзі то себе шкодзі” по поль

ськи, ай не дивниця: письменний; бувало в селі відчитає апостола, то аж ксьондз обертають ся, так сильно кричить, ая! Тото був парубчака — годен був шо говорити. — Глипнув я на него тай каву. Ннав Дзян — ба коли будем ще молотити в Дуде? Тай ек се не зарегочу. А він вам батлю нерозпущеної на стів тиць, тай кає: “Най му мама молотить”. Ей мой! А це шьо? Крикнув я на місец Матрону тай кажу: а розпустіт но та заправте вуйно так як то ви вмієте. А ту лиш моргнув на неї зпід вуса, тай головою покрутив. Бадю, бадю середний.. Випили ми одну, ба зачили другу, а ту Дзян кажи: яй забув вуйку, а ту до вас письмо є. Читай! каву. Вільможний пан Штифан Табачнюк поствофіс Музге.

Коханий Мужу Штифани.

Доношу те відомість щом Богу декувати здорова і пацета аби люцкі були здорові тай наші. Най сї преч кажи а в Явдохи згинуло єдно. Голубчику мій Штифан то неправда, шо я се з Гьоргійом Маслюковим напивала, тай не вели з міста. Скажу ти правду Штифанику як на сповіди. Ми обое випили по кватирці і зіли оселедця тай хлібине за штири нові, бо він ми пацета счистив. Як не віриш то напиши до віта.

Чикай! ничитай! крикнув я, бо

“Діс ю місец Табачнюк.”

не аж по печінках пори. То она газдиня має бути! Мой а она вже за віру забула? А “помагайбіг” де! (себто Слава Ісусу Христу не було). Де помагайбіг Газдине моя! Вилитів я на двір, обвинув якоюсь хустиною слупок, та пук пук в лице. “Єць ю місяц Табачнюк”. Бо я вважаєте як злісний то клену і бивем аж доки Дзян не вдарив не по лисині і завів до шанди, аж тоди ми стало лекше.

ОТО РАЗ БУЛА БИ ВОКАЗІЯ ЯК БИ НЕ ФРИД.

Якосьту Майк Дура справев весіле з Парашков Петра Диркача. Тото бадю нас законтитував, нема що казати. Такі гріх би був марикувати си. Бігме ну! Тажи поміркуйте си в своїх головах; 5 гальонів віски, 10 великих кичків пива минуло ся. Аби я так здоров. А капусти з ковбасов, то кажу вам як гною було всюда подостатком. Бото вважаєте за кухарку була от тота во, во . . . От та би сказати. Ігі! пси би ти лице вдерли. Тфу! Ото головка, облізлабис, тай бис мой об-

Ото раз булаби воказія як би не Фрид.

лізла! Тай нащо я те мой мащу та чешу. Ага! от видите, Тацька по небіщикови Семаневи що то вмер на золотник. Она вібачте знюхала се з

другим, продала моржину поля, тай привіяли си суди до цеї Канади.

Отуж венц, засадили оден стів, і як звичайно, одні данцують, а другі харчують си, а потому знов ті данцують і співають а ті законтитовують си. Та ніби рахувати вам не тра розповідати, ви знаєте як се має воказія. Ая!

Ей! ту заграла музика, як не вхоплю Тацьку як вам не возьму з нев гулети, аж ем обцас загубив. Би я так здоров! А я як випю, то в мени нема, лиш кружилети си, али співаю тогди “браце” співаю, най му дідько маму мордує. Хе! Хе! Хе! Аи й каи:

На долині бурачок

А на горі вишня

Смаглаж би те

Май вкела

Яка жес гей пишна.

Як вам не вівкну, а не свисну, а в холєву, а за гегю, а за неню, ще так раз! Аж вам жінки кричуть з за стола “Табачнюку а пустіт жінку бо замучити”.

Кажу вам, най си парубок сховає. жи був в воську, а я й при воську не був. Аек же.

А ту вважайти до Майка прийшов бас з жінков. — Цес бас англїк, що тот від “пайпів” бо Майк рахувати в него робит. І бас сїв так як би от я, а его жінка сіла так як би вот кум Піт, тай дивле се по людях хрищених.

Али я сиджу, тай чос ми так охота зібрала цю басову жінку зачіпити на бесїду — щой хїбаби, а ту анї слова по ангельцки не втну. Али, що, міркую у свої голові — в лице ми не дасть.

Приходжу до неї тай дивлю си на ню ек баран. І щось так гей би ми дюхнуло або най се прич каже приступило до мене. Ану ко вщипни її за цецьку. І що гадаєте? вщипнув — аби я так здоров був.

Тай каву: “Орайт місес” а вона вам як не відивить си на мени, тай назад, назад, аж стала під стїну, тай собі

каи “орайт Дзян”. А я міркую, видно небого, що ти не знаєш що я Штіф. А Табачнюк то негоднас і вимовити гадаю хе! хе! хе! — Абим так по ці правді до дому дійшов, як вам не правду каву.

Аж тут нараз прилетів Фрид тай мене за джекик та до кічині, та ширп ба сюди, ба туди, тай каи: А ви, вуйку, здуріли чи чести ни маєти, що чіпаєте цю даму? А я вбезсердив се (взлостив ся) тай каву: А мені якої ту чести треба в ці Канаді! А мене хто ту знає? А ти дурню думаєш що я ту буду до смерти! Коби мене в моїм селі мали люди за газду а мою за газдиню, там рахувати тра мати честь, а не ту в Канаді, дурню єден! Тай ек не заригочу си.

А сей мене батлив, батлив по зубах, по голові, так ми твар спаскудив щой али. Абим так по ці правді цього кавалка дзигари не скурив, як вам не правду каву. І кажіть жи люди добрі, є ту пошіноване для старшої особи?

Штіф Табачнюк.

НЕ РОЗПУСКАЙ, БО БУДУ БИВ.

(Зимові спомини Шт. Табачнюка).

Ек пан редахкер “Новин” такі добрі, і не цурають си мого чесного письма, то я би просив грешно та файно мене віслухати, ек то було з цим жи я в зимі підносив бунтацію в Музьдю напротів “Новин”.

Бо ек си нагадаю тай ми дуже банно, а такой чос маркотно, рахувати сюда й туда. — А це таке було: перейшов я се по місті ба сюди, ба туди, али здибає мене цес Бил, що то в моїм селі був за піддячого, тай каи до мене: — Ходітно Штіф заморим хробака, я десьту маю люзного кводра. — Ніби я не такий чоловік абим не пішов, або погонорував си. Рахувати ми всі в Пана Бога єднакі.

Казав собі цес дати пиво, а я як звичайно бренді. В готели товпа розмаїтого народу.

Бартендер поставив батлю і келішок а сам пішов. А я міркую в свої голові: — добре жись пішов, я ти покажу ек си пе.

Випив я єден, ба другий, ба третий, зачив лети четвертий, а цес бартендер в мене з рук батлю, та ще ми гела всадив. . . Али я думаю — пропало сарако, — батлюс взев, али цю бренді з гелива такой бігме не возьмеш. Пропало як пес в ярмарку було небого не лишити перед Штіфом батлю, ек йис мудрий.

Йдемо ми до дому, я вступив і взев ще батлину до дому аді за доляра, що то декотрі розпускають.

Приходим до дому а ці зараз: Ото вуйку добре шости принесли. І бере се єден розпускати, бо місяць не було дома, а ця робота звичайно належить до кубіти. — А я каву: не розпускай бо буду бив! А цес підсвинок каи: я такой розпустю вуйку. Я вже розсердив ся тай каву: то ти лобуре хочеш мою працю марнувати? А вона що варта розпущена? — Тихо, кажи єден, бо якісь чужий чоловік йде. — А ту двері рипі, дивлю си, діправди якісь чужий чоловік, з торбов та газетами. Дивимо ся на него, а цес каи: Можи собі принумируєте панови газету “Новини”? Всі мовчуть а я міркую — чикай я те зараз залумирую, тай ти покажу ек людям забиватибаки!

Ек не возьму сего Богоноса мачкарити. А він диви се на мене, тай в сьміх, а потому ек не возьме мене псечити. Я ту злапав за сокиру, та за ним, а цес в ноги, диви се жи не жарт. Так каву вам тікав аж газету загубив. Взев я ту газету та кинув в кухню; таке саме було в моїм селі. Я і ще кілька таких самих як я, тосмо єд-

ну газету спалили а єдну закопали в мене на городі.

Здибаю я в готели по полудни ризбітиріянцкого отця Рожку, файний рахувати чоловік, був при війську

рести зробили, їм ліпше се не належить. Як би таких багато ек ви і я, то щеби добре було жити на сьвітї.

Всьо минуло ся, вотець поїхали, я также поїхав, бо на ярді нема роботи,

Було не лишати перед Штіфом батлю !

капралем, якосту на хрестинах йшлисьмо оба трісуна, а якже, подав він менї руку, я казав дати два дріньки, тай розповідаю за цес тробил. А цес вотец каи. Панї Табачнюк доб-

а ту ек прийде си дещо написати до "Новин", тай ми бігме маркотно за бунтацію. Вибачайте, п. Богонос, аби я здоров цего вже більше не буде.

Штіф Табачнюк.

ВУЙКО ТАБАЧНЮК ПОСИЛАЄ ФОТОГРАФІЮ.

Пани Дидахкир "Новин", пішліт це письмо моїм краянам до Форт Вілїї. І абисти ни забули післати цим з Говилова і Перемилова, бо би голову побили.

Якосьту вічитали минї в газетї "Канадийський Русин" (бо сам рахувати, казет ни читаю, бо ни хочу собі голо-

ви бадрувати), шо за мнов попитуют якіс урвителї з Хоросткова. Не вкимки ми, аби я де з ними здибав си. Свойов дорогов, шо мене багато людий знає з висіль, хрестин та розмаїтих воказій. Я воказій ніколи ни минаю, аби не так пан Біг ни минав на сїм і на тїм сьвітї. Али цес клин — відки мей ці парубки мене знають? Бо я рахувати, в Хоросткові ни бував. Ігі, ти в лице! Тьфу! не можу си пригада-

Теперішня фотографія Штіфа Табачнюка.

ти.

Декую вам любезні краєни, файно і гречно, що ме любити тай контитуєти кичками і батлями. Дух ми врадував си, як єм вчув такі теплі слова. О, Штіф це любить, хлопці, аби я здоров! Гі-гі-гі! В мени вже така натура, що ни піду від кика, хоць би не і буюком хто по чолі вурвав. Не піду поки він ни випорожнит си.

Али, якос ту зложили си на кичок, а мині рахувати так вийшло, шом ни мав кводра. Всі си завірили на мени. Не було всім шленок, а я взев цес банечок, що місес варит в нім порич, та так живо пю, аж ми хавки тріщут, а на вуса набравем цеї шуми, що й рукавом згорну. А цес манігрула Петро каи: Та чикайти, бо, що то є? не будь ти свинев вуйку! Ви чого баняк наставили? Гей, гей, міркую, яби ти показав, яка я свиня, але я рахувати,

брок. От і маєш пошіноване для старшого чоловіка.

Ніби рахувати суда й туду, не тра, завивати в папірки, я таки є свиня, али рахувати, лиш тогди, як забагато штуканів кину в себи.

Той у вас кропили ризбитиріянцького попа? Дужи ми банно хлопці, шом ни був при ті воказії. От мав би я що розповідати рищеному народови за туту параду. Та пропало. Може ше їм Бог даст на розум знов коли таку бучу зробити, як я приїду, тогди я з їгомосцем побалакаю та не возмут за старшого брата. А цю Волену я знаю. То поридна і господарска кубіта, али тогди відав за віру забула, як парила ксьондза в сьвіте лице. Недовірки єден з другим! Видити, який єм є, бо, рахувати, мої жінки ни знаєти, али моя Явдоха, аби була здорова тоби такого ни робила. О, ні, бігме ні!

Али то, видити сповняють си слова пророчиці Міхальди, як ікис казав. Я все те собі в своїй голові кмітую, що через таких нині в Канаді роботи нема.

Посилаю вам свою фортиграфію, коли не так любити. Запхайте її собі за образ під шкло, аби мухи ни спаскудили і шінуйти її.

Декую вам ше раз за честь, шости

не запросили, тай темти за мени. Аби так за вас полісмени темили, як будете батлі на люцких головах розбивати. Гі-гі-гі, тай вібачти Табачнюкові, бо знаети сарака любит жиртувати.

Поздоровлею вас по тисячі рази.

Ваш приятіль

Штіф Табачнюк.

ДЖЕКИ ДОНОСЯТЬ ПРО ВУЙНУ В СТАРІМ КРАЮ.

Гало вуйку !

Ми як стара патнерка, то є Дзян і Джек і Джов (той вуйку мазур шо стріляв до медведя пиши від нас а ми дихтуєм.)

Багали Восина Гон! ціле стишіне на ярді кричит “М-сори--м-сори” за вуйком Штіфом. То був гуд мен. А ви стали крейзі і перемухувалисти си з Мусде; абичу вуйку ви фул! Бас жалує за вами і каже то був той Штіф штронг мен, по дві тайзи носив на гинику, а-но ферштула і помухував. Жид в Мусде казав сам до нас, шо ваша кубіта вас не варта. Дзян дістав письмо з краю і писано в строні вашої жони а нашої нанашки, — шо бачу зле собі поступають; нарід в селі говори: “Сараки Штіф там бадрує си за водами та плачи а вона дістає пейду і робить

там денци. Бачу, дек там ганьбив ксенжого наймита, аби ни було шийму в силі. Ви вуйку нанашку накажіт, шо вони там собі скімуют? Шо ту шуфлев ті дуляри згортают чи як? Ю сі? Робилисте стиді цілий місяць а кілько було пейди на чику? Правда жилим на борт на дрінк і оберголі. Пішліт Кейді шіфкарту, та най їде до нас, будем мали гуд тайм. А вас вуйку будем на плечах носити за то. Батлина все буде, а киків будем носити по колеї то Дзян, то Джов, то Джек. Буде вам ліпше як кінгови чи царови. І як бисте мали ским забрати її суда, то і ви зараз їдьте суди, може дістанити джаб при гарах. Типер напишіт про ваше поводзенє.

Ваша смертельна патнерка
Дзян, Джек і Джов.

Зараз відпишіт!!! гуд бай.

СТРІЧА ВУЙКА З о. МАЙКОМ.

Кохані Джеки і Джови тай ціла патнерко! Галіду.

Не траба, аби моя кубіта денци в краю робила; а ксьондз на шо там? Ну, а як би де пішла, то Ви шарап, лейзі боги.

А мене за Вами туск напав. Як єм помухував си з Музде до Форт Білїї, то так якби до якої дічи, ажим заплакав. Але вже вїйде. Вораю! По-мало мухую до Вас. Вжем в Бриндонї, а незадовго буду в Муздю при барі з Вами.

Але ту мені пригода сі трафила,

навіть бисьте не вгадали. Йду якось сайдвоком, дивлю си, а напроти мене йде той Майк, що робив з нами на генику, коло Ріджайни. Натягнув, вважаєте, якийсь довгий кабат, обернув гальштук назад, підніс голову до гори, обголив собі вуса тай навіть не дивить си на мою сторону. “Галов, Майк!” кажу до него, а той дурило відивив си на мене, як би мене ніколи не видів тай каже: “Я сьвященик!” А мені як би хто в лице дав. Таж темлю, як нині, що він робив з нами, належав до нашої патнерки, разом на генику вуши билисьмо, а то, диви, вже ксьондз. А бодай ті смага втела. Сплюнуvim і скімую. Гм... може він бути ксьондзом, то чому я не міг би ним бути. Таж я часом коло іго тата сьпівав на хорах.

“Прийдіть до моєї церкви”, каже Майк. Га, міркую, краян, колега, як не піти.. Йду в неділю, приходжу під церкву, дивлю си, а там хрест перевернений до гори ногами. Агі, а то що за церква? Ні, не піду. Гріх. Стою я тай міркую тай позираю одним

оком до церкви, а там вважаєте, хотьби одна жива душа була коло нашого Майка. Якось мені маркотно навіть, аби він мене з церкви не побачив, та не затягнув до середини. Але надходить мій знакомий Дьордій, що приїхав враз зі мною з Форт Віллі. Він ніби має більше знайомих в Брендоні тай більше знає за тутешні церкви. Питаю іго, який то ксьондз з Майка, а він каже, що то якийсь ризбитиріянцкій, але там є ще друга церква, а там іго навіть за дяка нехочуть.

Ну, і чи чував хто за таке? Вдарив си в груди тай кажу: “Най го Бог наверне”.

Е, єще багато за того Майка балакати, але не маю тепер коли. Як верну до Музде, то при барі, або якийсь другій воказії вже Вам всьо розкажу.

Шкода Джеки, що маєте густ на Кийду. Нетра, аби вона їхала до Вас.

Гут бай

Ваш старий патнер

Штіф Табачнюк.

ЯК ВУЙКО ТАБАЧНЮК ПОДВИГАВ СЯ КИКАМИ.

До столу сідаю за пюро хапаю, і свої чесні патнерці письмо укладаю. Лити же листочку через ліси

і гори, а як прийдеш то поклони си Господу Богу і моїй патнерці безсмертній. Славай—су! Кохані парубки!

Письмо від вас я дістав, тай зара відписую. Ни бануйте, щом так довго мовчав, гейби ми замкнуло, а то все через свою дурну натуру.

А це було так: Дав пан Біг сьвята, а я кау: як маєш сьвяткувати то сьвяткуймо, а нї то ни зачинаймо. Али Майк здогадав си, до чого я пію, тай тиць доляра на початок. Зараз такі за ним, дай їм Боже здоровля, дали на ту складку Джим, Тоній, Чалій та ше якіс. Навіть цей манїгрула Петро дав кводра, то буде з рік жилувати за тим. Али що то дивувати си — манїгрула, манїгрулов. Він шос видїв! Таже він їсти на гинику ни вміє. Та бо бігме-ну, притиче си вечером з роботи, та никає по тих книжках та газетах, гей би той гек в селї. Тай шо з того? Або думаєш один з другим, шо то читанє шос варта? Саме пусте. Від колим го добре змашкари в то вже голосно ніколи ни читає. Правда жи є книжки файні. Ади, якосьту міс читала за пророшницю Михальду. То то бадю, аж сум побирає слухати. Га, най си дїє воля Бога — гадаю. Казала, жи читала таку книжку, таку велику і мудру, жи вважиєте по нас мають бути такі люди, жи двайцять в пецу будуть молотити. Так я собі то пошнєпив в свою голову, жи аж сніло ми си. Цуда та ружносці дїют си по божім сьвітї, а христїнин жиє як муха.

Али я забалакав си тай забув доказати, як було з тов складков на сьвята.

Досить того, шо зібрали на два великих кики пива і батлину віски. (Цей віски, шо з єдної батлі є дві). Рада в раду хто би то пішов принести. А цес малїгрант Петро каи: а хтож другий піде як не вуйко Штифан. Вони кажут, шо вони си нікого ни встидают, бо їх ту ніхто ни знає. Ни хотїв я на Вознесеніє робити тробилу, ніби рахувати, ни так шїнував чоловік лю-

дий, як сибє, тай стримав си від того, шом ни всадив в ліхтарню. Али єднакож му казав — може твій тато називає си Штифан, а я "Штіф" ти манїгрула в довгих штанах!

Маркотно ми стало жи такий дзелений а так нї зневажив, али думаю най ся при меньшїм обходить. Дурному і Бог вибачить.

Взяв я міх на плечі тай потелепав си за пивом до лікер штору.

Прикотив мені два кики, я поставив оден в міх, а потому другий, щоби два рази не ходити. Батлину запхав в задну кишеню від оберголїв, завдали ми на плечі аж ми хребет затріщив, ну тай пішов. — А они аж заходє си від сьміху. — А я думаю; сьмій си ек іс дурний, сьміявбис си до обрадзів, тай бис си сьміяв !

Двигаю я то пивце, аж ми очи з голови лізут, піт котить си з чола, а на лиці браце такий єм червоний, гейбим з лазьні вийшов. А хребет думаем, шо потріскає. Найки колєра возьме з пивом тай зі всім — гадаю — та ту бадю здоровлє можна лишити. А ту ек на збитки здибає мене Гарій тай каи: Несете вуйку паску! Ей табо вам аж в чиривиках хляпає, ви де так си загріли? Ледво я притащив, та вже не міг занести до хати, та кинув під лаву, сїв тай ледво хлипаю.

І дивіть се від того часу ек зачило мене поколювати, а потому всадило ми си шось таке в бебихи гей би гладущик. Незнаю чим си подвигав, чи що зо мнов стало си, тай сьвита були ми не милі. Ту є єдна така баба, шо ще вважиєте з краю знає вгадувати. Якосьту зливала ми віск і кропила ми чоло сьвитовичірними помиями, та казала щом дістав вроки.

Думаю і це правда, абож то не було шо вречи, тажи всі люди зглядали си як єм нїс два кики — найсе пречкажи від таких очий. Тепер ми вже

троха лекше; написавем до своєї Явдохи аби дала на кафист за моє здоров'є. — Хоть там тежко за грейцар сего року, али ек екись казав — коби мож дати.

А хтож сему винен що там кижко? тай ту не лекше. Хто винен сему що я подвигав си? Таких богато ек я сего ніхто мені не заперечить — бігме жи нї! Я думаю що є такі що винні сему, али не годин сказати сего.

Я лиш роб, тай роб. Тай тої роботи тепер не хочуть дати.

Вже сми просив Дзяна, того баска

від дічів, шьос вісім раз, аби нї впхав до роботи, а він навіть ни дивит си на мене.

Очі залупит на звiзди, тай шьос пушками перебирає. Відай хочи кольки в бік, али шьо я їму дам ек у кішені зломаного дуляра нима.

Відай треба буди на искра гиник за писати си. Ек си запишу, то відтив до вас все упишу.

Типер кланію си вам міліони міліонів раз.

Штіф Табачнюк.

ЧОМУ ТЯЖКО ЗІ СВОІМ РОБИТИ ?

До стола сїдаю за пюро хапаю, тай до вас дорогі словом сьвітим промовляю: Лавайсу! Кохані парубки! Пишу цес листочок раненько, аби дійшов до вас Джекі борзенько! та вам розповів за поводзене вуйка Табачнюка.

Поводзене моє нї тепле нї горечи, от так ледви дихаю, бо дуже ми си навприкрило, що ни чую вашого голосочку, тай ни чую ек склїнки дзвоне коло вас та батлі брине.

Я доносю вам, що з ласкі пана Бога здоров, али ни робю на тім генку, що си записав, бо бас дуже вритний був.

Аді ек ікис казав, ни дай-божи з мужика пана, бо в холошнях навіорот ходит; таке й моє з тим басом було.

Він аді галіціян нїби наш христі-

нин, али так гарйопкав, шо аж хмари плакали.

Я міркую собі, шо я вже трохи підорваний киками, то аби знов шьос під груди си ни всунуло, тай пішов з якимос ше одним патниром з Кучурова, узев тайм, тай пішов до штімшувлі.

Міркую собі, шо ліпши, аби на мене енглїк гадемкував нїж має свій нїби галіційський хандрило по своему маму різати.

Тепер вас прошу, абисти мої листа від мої Явдохи суда посилали на цес адрис, шьо вам підписую, бо я ни зара буду в Мусдже.

Кланею си до вас по низлічоні рази.

Штіф Табачнюк.

Нумир ґари триста тристенний на норт від Мусдже.

Штімшувля.

КЕЙДА ХОЧЕ ІХАТИ ДО КАНАДИ.

Любезний вуйку Табачнюку.

Ми лист від вас дістали і зараз до вас відписуем. Дуже нам жаль шо вам там чуем біда. Ей, вуйку як би ви були тепер в Музгю, то малибисьте

гут тайм.

Типер чуем, шо тої Танащихи шо колисьто булисьте в неї на станції то єї дівка віддає си, та шо то мила чупир в пиві за того сліпого Майка шо то робив на ґенику коло Джека, то во ни вважаєти знюхали сї, як Танаско

був в корті. А вуйна Танащиха дуже гонорно ходить а кирпу обернула на голові. Колисьту Джьов запитав її: “А куди тітко?” а она навіть не відповіла лиш головов покрутила; певно гніваєси що не ідем на станцію.

Типер вам пишу вуйку шо ми дістали лист від вашої Кейди і вона дуже файний лист до нас вписала і прислала фортиграфію. Їди до нас лише чекає на лист від вас, то вже вуйку позвольти, а ек їде то виринтуєм коло броваря гавз і вже не обірвете си коло киків...

Типер вуйку напишіть нам ек той ба́с називає си, той наш християн? Бо тут в Музгю ек знаєте цес Джон Сміт той шо то під штрітгарами робить то

вже за вами попитує; каи, шо ек бисте приїхали то дасть лекшу роботу лише абисьте дрінька купували.

За сим будем кінчити се письмо..! Га правда, ваші вуйку оберголі Танащиха викинула на бек ті шо ви писали післати вам. Казала шо там повно дукатів.

Більше не маєм шо писати то поздоровляєм вас не тисячі а міліони разів, і кланєє си Бронько до вас.

Гут бай вуйку ваша патнерка

Джьов, Майк, Луй і Джек

Адрис Музге

Сапіярська кольдомпа

коло савт бренджі.

ШТІФ ТАБАЧНЮК ІДЕ НА ВИБОРИ.

Кохана патнерко та дорогі мої Джеки безсмертні. Будьти вібачні, шо так довго до вас ни обзивав си. Ато багали стало си наприклад дужи орайт, юбич-ю. Ади наша штімшуфля, примухувала си до Вініпеку, бо наприклад бракувало вібиралам голосів, то до нашої штімшуфлі приїхав ікис кунь, ци хрунь, вже добри ни знав, бо казали єму одні Кунь а другі хрунь, аді приїхав ще з ишим Ангелом, тай

шос пошваркотіли з басом, тай ми си помухували.

Ади наколи ми приїхали, то штровбас нас розпустив з гари до міста на почістунок. В нашім генку було шьос девіть вініпецких джеків, то вони вже знають всі беклайни і всі готелі, тай даймо нато наприклад, рахувати всі такі інші кавалки. Зразу ми си крутили по ярді, бо вони бояли си відходити в днину до міста, аби ни прискіпати

ли си до них які баби, бо рахувати вони винні за борт ще хто знає від коли. Вітак наколи сонечко сховало си за шапи, так зараз пішло все в рух. По одному, по два ми беком пирисунули си до Манор гутелю.

На перший пунт всунули си ми до анкіря, то сказав один кучиревий джек віскі на ціле кулко, а вітак всі за порядком. Вже як дійшла черга до мени, всунули си до нашого анкіря ікіс панички нїби з інтересом. — Маю честь приставити містир Ті Ді Фулей, містир Гадим, містир Нік Сиридів, містир Гикавий, містир Негрич та й ще якіс сухонький з оберненим ковніром, казали, що сарафинчік ци ризбитиріянцкій піп. Шик генд панове, — кажи Хрунь.

— О-о-о-о нї, ни приставейти нас, сїдайти собі з того другого боку як сти христїєни — кау я до них. Вони шос поморгали оден до другого, засміяли си, тай зачили віпрошати, шо вони ни хотє нас довго бодрувати, лиш хотє з нами зробити маленькій бізнєс.

— А-а маєте ви бадіку голос, — запитав мене Гикавий.

О є, кау в мени голос ек у бугая, ану послухайти:

Ой як я си заспіваю
Коло брендий віскі
Чути голос попід колос
Аж на пиридмісте.

— Сий, містир бадіко, ни співайти, бо зараз прийди поліцман, тай возьми вас до корту; я вас питаю ці маїти голос на губирмана.

— Ш-шю-юр!

— Орайт?

— Фай долар! — кау я, бо вже си доміркував, що то та воказія, що тут платє по петці за хрестик.

— Орайт, абисте завтра рано були тут готові а ми за вами прийдимо.

Типер пст... маєти озде по петці, а завтра дістану ще в гару гефи дозин

киків, тай батлю — али шареп, чуєти, — гудбай.

— Бай, бай!

На другий день раненько приїхали за нами тай повезли до пулів. Байгали, шо Канада, то Канада фрі контрі; гадавєм, шо нїколи вже ни буду їхати гинтонобілим, нїби биндзинов як жию на сьвітї, али нї! Ни бійси, вуйку Табачнюку! Дав Бог ласку небесну!; вібори: На маїш; за марний хрестик, маєш петку у кішеню, тай їхати биндзинов цілий день.

Сїв, я в гинтонобіль, тай поїхав.

— Містир, бадіко — кажи той шо возив мене — у цїм пулінгови кажіт шо ви називаєти си Дзян Гнида, покладьти хрестик тай відходїт, я зачи- каю на вас.

Пішов я до середини зробив своє, тай поїхали до другого пулінгу.

В другім я називав си Джов Сорока, в третім Піт Ворона, в четвертім Гарий Синиця, в петім Штіф Вудвуд, в шестім Майк Чоропіта і т. д. Я в кождім пулінгу слинив олуфко, тай клав за порядком аж шість хрестиків, бо проводир наказував сумнінно по совісти голосувати.

А я видити ни хотїв нїкого кривдити, тай клав хрестики кождому.

Ю-бич-ю аж шість.

Али санамагон, банно минї типер, бо вітак хтос минї доповів, шо мижи ни ми нїби тимй губирманами був оден паршек — цибух; а то вважаєйти якос ни пасувало класти хрестик коло жида-нехриста.

І так цілий день був-бих клав хрестикі, як-би ни віпадок.

Прийшов я до одного пулінгу і кажу шо я називаю си Билий Когут, а який-с панок кажи до мени. “Ти брєшиш, ту вже був такий!”

“Арештувати єго!”

Я став білий ек полотно, та чирво- ний ек бурак, голова пішла в ноги і ані слова ни годин вімовити. І вже по-

ліцмани приїхали вже якимось иншим гинтонобілем з накривков брати мене до зеленого стола. На дворі я обіздів си, тай пізнав межи миром Гикавого. Містир поліцман — кажу до поліцмена, мі вонт шпик міт містир Гикавий, ю но він гуд фело ю-но, він кизети укладає, він мене знає шо я добрий християнин ю-но.

Али Гикавий як це вчув, та в ноги і мусіли мене аж чужі добрі люди відпросювати від клопоту.

Али я Гикавого відтак у вечір пофіксував байгали найс, так шо ми мали сміху цілі бушлі, ю-бич-ю.

Ади я его здурив, шо вішло 24 вибирали, а 22 консервати, а він так поклав у свою кизету “Канадійський

Фармер” і ни лиш ми сміяли си, али ціла Канада вздовж у поперик, бо на рихтелни, то вішло 25 консерватів, а 20 вібиралів. Типер ми си вирнули назад на свій плийс, али виртали насухо, бо ек вібирали упали, то ті шо обіцяли нам гефи дозин киків до гари, тай батлю віскі, ади нї стачіли си в слові тай ни принесли нічо. Ніхто анї ни вказав си ек ми їхали бек.

Типер венци донас ни пишу, бо ше маю зариз відписувати до свої Явдохі, бо мусю єї приговкувати, аби собі там ни закохала си з кавалерами і так далі на приклад.

Поздоровляю вашу всю Джек-фамелію. Ваш олдфело
Штіф Табачнюк гудбай.

НЕДОЛЯ ДЖЕКАМ В ЕДМОНТОНІ.

Лавайсу містир Штіф!

Ми низко пописані Джеки, шо перебувають в Ігмонтоні, на то конто, шо ви вуйку містир Штіф, ходили до Вініпегу на контитунок рахувати наприклад барзо никонтетні і ни лайкуємо вас по давньому, але вже вам обіцяли, то вже рахувати треба вам все докладно уписати за наши поведзенє.

Наши поведзенє як звикли у Канаді у місті Ігмонтоні. Маємо лацифону. Ходили смо на денц і денцува-

лисмо і далі наприклад придивлели си ек ці народи хрищені мають тутешни поведзенє.

На перший пунт то виділисмо лацо лидіс. А на другий пунт то тут як іде си на денц то кидає си дзігарита на штипсах, бо у тім румі де є денц ни можна курити, бо на тот пунт шо аби з лидіс пейнт ни облазив, бо на тот пунт вони ни лук найс.

На третій пунт, то тут ни грають музики козачка, аркана наприклад такої як ви любити, то абисте за дурно до Ігмонтону ноги ни били, бо тут грають слов і круте си ек би три дни ни їли і на тот пунт, шо Билий ухнув, відсидів ніч у корті і заплатив файдоляр.

Типер на ще оден пунт, шо тут нотин дуїн, рахувати наприклад ни для пса ковбаса, рахувати жинити си ни будемо, бо тут наші лидіс дужи великі місец. Рахувати наприклад всі найс. Рахувати всі в білих рукавицях навіть коло кухні ходе і в рукавицях горшки обходе і байгали відай в рукавицях дайми надто на приклад гет

усе робе.

Байгали я миркую собі санамаган у краю як то було гигий, браце! Тато ввалит коромислом по плечах, тай га-йда, гони босими ногами по стерни за красулев. А тут! Джізус крайс! тут икстра.

Тут лиш дрес, горсик, чіривичкі на корках, пейло пинту на лице, і ліді. Бире під паху Джорджа, але вже не з нашої патнерки, але з тих жидиків, або ще з якої иншої. Байгали ми навіть надибали одну, що віддала си за чаймана. Али то фони-фони було з разу, але відтак Шорті був на то мед, за то сидит в корті. А то рахувати ми прийшли на сопир, таї слухаємо а чайник шос до неї говорить: Воцумели—воцумели, а вітак зачив клести по своему: Мака — оно — гейі — і — гу у—

На то конто ми всі були мед, бо було нам дуже жель хрищеної душі і ми влетіли до кухні, аби чайникови

показати по чому локоть кваші. Насамперед завязали чайникови рот, а вітак мастили куда попало. Повікідали на беклайну порчап, біфштик, порозкидали всі пати, вісипали на чайника то тісто, що він гаркикси робив, намастили голову поричем, вісипали вітак на него бочку сайдиру, тай повтікали куда хто міг.

Лиш Шорого ймили поліцмани і сидить типер у Форкачевані. Він був би війшов на сухо, али там у тім корті є тлумак, шо всіма язиками говорить на раз і шо хотів то говорив, тому Шорті типер покутує.

Венци до вас не пишемо, бо ни філюємо добре, шо патнира утратили. Типер просимо вас упишіт нам гет все по правді за своє поведзене і за все.

Ваша ойли тайм безсмертна патнерка.

Джек, Джов, Гарий, Джан, Майк, Билій і Тоні.

ЯК НА "ГЕНКУ" БАВЛЯТЬ СЯ.

Гало боіс!

До стола сідаю, папір розкладаю і до вас мої кохані патнери лист укладаю і промовляю до вас, Навіки Слава Сусу Христу!

Дзінькую вам мої кохані патнери, шо ви за мене ни забуваєти, та нагадуєти, хоть я знаю, шо ни без того, аби ви колис ни сказали "гадем Табачнюк", али я то собі ни мотаю ніц під вус, бо знаю, шо дурному і Бог простит.

Типер за ті они шо ви написали за лідіс, то маєти рихт, шо собі тими лийдами ни бодруєти голови. На мій рихт, то я казав би вам, аби ви собі спровадили гару Ганусьок з краю, тай ни будети мати тробилу ні з варив ні з печив. Бо ади я вже ни можу ногами плести від цього канадійского борту,

бо все таке нівроку млавке, шо аж млавко жити. А наша Гануська як зварит боршу, як закришит, закваснит, то аж старі контрі провіжиют си, таким кваснит, али за то христїнин хоть з медведим файтуй си, шур!

Типер я вам доношу, шо я філюю дужи зле; навіть ни можу віполокати собі дранки, саксів, та обирголів. Санамаган, нам тут троха скушно, то ми по сопирі граємо голої.

Але в одно голої, тай голої, вже навкимило си траскати. І ми вже сік від тої голої. Коман боіс! — кажу я до патнерів, — граймо дупака! Грали, ми грали, тай прийшла і на мени черга. Поклав я голову Гарови в колїна тай чекаю. Их! ек мине якийс як свисни, будай му рука всхла!

Али, багали ни мав де та в попе-рик, бодай го колера взела. Та ше коби хоть долонив, а то відий гендилом

від шуфлі, ці яким дїтьком мине шарпав, шарпало би го по безвістих. Я єго вітак вісікав добри гадем, ше мусів батлю віски принести, на злагоду, али шо з того, коли мине в попереку лупає аж в очах жовкне. Вжем вібацькав батлю пийнкілеру, тай цеглу розігривав, тай нічого ни помагає. Гадем вже ца Канада, була ек була, лиш коби тут ши була йка, аби христїнин в прикий час міг собі волово вілєти, або йку нужду.

А то санамаган, піди до дохтора, а він зараз ніж гострит.

Агій, може си кимити, як я коло валоваторе, ши в Мусде упав мижи гари, тай трохи вези ни вікрутив.

Пішов я до дохторе тай скаржу си на свою бідноту, а він все лиш єс, єс, єс,.... тай шос пирибирає у коробочках..., якіс ножикі, гет всїлякі.

Я міркую собі: Він певни хочи мине зараз лічити, тай врубати вези, тай я сфатив си тай хочу втікати. А він—каи, голан Джан! — вон доляр! А то за шьо, кажу я, містиє дохтор. Він шьос там зачив жвиндїти, али я боев-си, аби він ни жвиндїв більши, шпур-

нув їму таляра, нагадемкав тай утік.

Уже ми й ни так банно було за тим дуляром, але гадем злий був, шо він мині так гонору урвав.

Бо рахувати, гадем, мине ціла Канада знає, що я Штіф, а він тобі джанкає.

Агій тут куда поверни си, то все тобі джанкают. Конєви гірап Джан, во-лови джі Джан, а христїнинови гар-йоп Джан.

Але де то чоловік годин порахувати всю свою кривду. Тої кривди тільки, шьо на воловій шкірі ни списав би. Ви вже знаєте і без мого розказування. Ага, сий боїс! попри нашу штім-шуфлю їхав шов. Бас казав, шо то він до Ігмонту поїхав, та абисти там по-вирнули, тай абисти мині все докладно все у листі виписали, гет чисто докладно. Типер венци до вас ни пишу бо вже пізна година, треба утікати під блинькит, али наколи відпишити, так я зараз до вас шос знов умалюю.

Поздоровляю вас по низлічони рази ваш на віки

Вуйко Табачнюк
Штіф, солан.

НЕМА ЖИТЯ БЕЗ ШТІФА.

Гавар ю Штіф?

Кохані вуйку Штіф, доносимо вам аби ви собі не бодрували голови тими джеками, шо поїхали до Ігмонту тай абисте памєтали, що лиш одна гара тих урвителїв поїхала в безвісти, а нас тут в Мусде лишило си як трави та листу.

Ю дем райт, шо за ікис рік засиплемо Канаду вздовж поперек нашов фумелієв, так, шо Ангелів не знашно буди. Але я балу—балу тай ни пишу то шо хотїв вам вуйку Штіф розповісти. Ви пишете до Джеків, а вони з вас сміють си. Кажут: шо було, то си минуло.

Як Штіф був дурний і дав си натїгнути, то вже тримай з ним сервус? Він олдфела, шо нам з него? Як би хоць до бійки здалий? А то удає якогос мудрого, а ек прийде до бійки а він ноги на плечі.

Али венц, то нічо вуйку, я вам все упишу найс. Тераз відколи ви пішли з Мусде, то місто як би ни тото стало. Ю дем райт вуйку! Нема кому вести важиєти пиред. Нима денців, нима кичків, нима нічо. Навіть сопівка ни виє, тай сліпий Джан галїшин пяно (цимбали) вікинув дес на руф, а Майкова скрипка аж си просит, али нима кому заграти. Типер дівчата ходє так як поварені; все мине питают коли бу-

де денц. Коло Мус готелю аж вітир свище, бо Бронько вже генік розігнав, тай нима кому тайзи підливати. Розігнав за то, жи си плати впоминали за силер, бо кумпанія дала педісєть дулярів на силер а він гроші сховав і казав, шо копали за то, аби робити стиді. Типєр за весіле.

Тото висіле, шо ви були старостов, то си заштапувало тамтого тижне. Наші бойси були глед, бо все йшло олрайт, тай кичків була ціла стирта. На послідку ше був оден файт, али з нашої патнерки ніхто ни дістав, лиш одного всадив хтос батлив в голову аж пукла. Поліцман вачував цілу ніч і казав, шо ми крейзі.

Білши ни маємо шо писати, лиш наших трьох вернуло си з Бі-сі; рахували трохи тайзи а відтак збитували фрейт аж до Мусде.

Ви певно глед, шости ни їхали на стіл-гиник. Тераз висіль тут більши нима. Гадалим, шо той Джов, шо писав до старих контрів, шо він вжеgefимиканік коло реку, буди жинити си, али якос заштапувало си все. Правда Киді найс ліді, така замашиста, як ваша Явдоха, али коли вона багали кажи, шо Джек хлоп з села їхав штири мили на розворі, а вона викшталцона рахувати з міста — з Пацикова.

Відпишіт типер гарйоп. А як там орайт, то напишіт, то ми до вас поїдемо. Дем райт жи то було би найс, али відпишіт радовий.

Здоровит вас насампиред Джов, Майк, Джан і Джордж а вітак вся патнерка бизсмертна.

Писав Алик Шміт.

Гуд бай.

Мєсть.

— Катрусю! Твій чоловік зраджує тебе! Ти повинна пімстити ся!

— Коли то він, моя дорогенька, мстить ся власне!

Межи панками.

— Стріляв?

— А вжеж!

— Трафив?

— Розуміє ся!

— То певно віддав до кухні.

— Ні.. до шпиталю..

— Я цікавий, як зробив ся з тебе такий добродій?.... Пощо шпиталеви заяців?

— А хтож говорить про заяців?

— Ну, а щож ти властиво пострілив?

— Хлопа з нагінки!

А хиба я знав!....

Батько: — Ти драбуго один! Забуваєш, що ти син чесних родичів!

Син: — Треба було тату, скорше се мені сказати!

Розмова супругів.

Жінка: — Хотіла би я знати, чи всі мущини дурні, як ти?

Муж: — Не думаю, люба; диви ся, як богато ще на сьвітї нежонатих.

Українські учителі, зібрані на 8. конвенції в Вінніпегу 16—17 цвітня 1914. р.

ЗАХІДНА КАНАДА -- ІМПЕРІЯ ПІВНОЧН.

Ще не багато літ уплило від того часу, як Західна Канада була дійсною толокою для нечислених черед буйволів; нині вона замешкана зажиточною нацією.

Переміна наступила ще за пам'яті середно-старих людей. А переміна ся така велика і така основна, що подібної їй майже не стрічаємо в історії народів. Колиби чинники, що причинили ся до розвою Зах. Канади, можна було зібрати за порядком, одержали би ми дуже повчаючий образ. Насамперед Індіанин, що в воєнному строю полював по преріях; потім місіонар, що старав ся відтягнути Індіанина від воєнного ремесла, а дати йому в руки — плуг. Пізнійше Годсон-Бейська компанія, ота всюди звісна організація купців, які перші прийшли до сеї країни, ще в сімнайцятім століттю і без перерви вели торговлю, будуючи при тім власні укріплення. В такий спосіб поширювали вони торговлю щораз далше і в найдальші закутини вносили сьвітло цивілізації.

Кінна поліція Західної Канади, оті "їздці рівнин" в червоних нагортках, — є ще з нами. Вона, як організація, існує лише около сорок літ. Її одначе треба завдячувати, що Західна Канада ніколи не знала "чорних лісових духів," які завсїгди лучають ся у нових краях і, що жите і майно поселенців на безконечних канадійських рівнинах є таксамо безпечне, як у найлучше зорганізованих християнських краях. В тім часі, менше-більше зачали напливати кольоністи. Перші: пі-

оніри, гомстедовці й люди, яких вела сюди жадоба пригод і охота оглянути країну. З початком вісімдесятих років (більше трийцяти літ тому назад), напливали сюди так званими "кораблями прерій" або "візками Червоної Ріки (Ред Ривер картс), які мали ту питоменність, що не було в них ні куска желіза. На тих возах везли вони всьо своє домашнє добро як — горшки, збанки і всїляке бляшане начинє, а по боках ішли лошата й телята фермера — основа його пізнійшого добробуту. Тяжке було їх початкове жите. Міста нігде близько не було, що хвиля натрапляли на перешкоди, які мусіли поконувати, дуже часто терпіли неповідження, але найбільше прикрости справляло першим фермерам нестача якого небудь знання і брак ріжних відповідних річий, конечних, щоби можна було здобути щось серед їх нового окруження.

Нова ера почала ся з 1886-им роком, як побудовано тихо-океанську желізницю (Кенедієн Песифік Рейлвей). На тих просторах, де недавно чути було воєнні оклики Індіан і ту-піт копит буйволів, дав ся чути свист льокомотиви. Буйволи уступили; позакладано великі господарки, а замість буйволів стали пасти ся по преріях величезні череди домашньої худоби. З приходом желізниці настала пора для збіжевої господарки. Країна вже з природи пригожа під управу; земля вже по першім зораню видала гарний врожай, а наслідок того врожаю був той, що імміграція стала дуже скоро зростати. Фермері заки-

нули випасати худобу, з виїмком тих, що більше віддалені від залізниць. Тисячами стали напливати сюди переселенці — зі Східної Канади, Злучених Держав, Бритійських Островів і зі всіх частин Європи, — а трохи зго-

вати ся скарби.

Се все зробило ся так скоро, що майже не можна згадати, коли воно зачало ся.

А тепер відбуває ся тільки продовжуване зачатого.

Духоборське село в Канаді.

дом прийшло до того, що тепер треба числити їх на сотки тисяч кожного року. Всюди стали виростати фарми, доми, села, місточка і міста. По всіх усядах закипіла жвава робота. Від непамятних часів нетикана земля стала видавати плоди, стали нагромаджу-

До тепер згадано лише дуже маленьку частину з історії розвою Зах. Канади. Понизша табеля показує простір трох прерійних провінцій і подає скількість землі в кожній із них, що в теперішню пору знаходить ся під управою.

Українець в Канаді оре свою фарму.

Провінція:	Простір:	Під управою:
Алберта	253.570 квад. м.	2%
Саскачеван	250.660 “ “	6%
Манітоба	251.832 “ “	4%

Не треба думати, що всю прочу частъ земель, що їх ще не управлено досі, як бачимо з повисшої табелі, можна взяти під управу. Якась частъ того величезного простору, — що при такій великій розтяглости мусить бути, — є під поселенє невідповідна. Частъ із тих земель лежить на далекій півночі і уплине багато літ, а воли не будуть управлені. А кільки є доброї землі, про яку ніхто не знає з причини величезної розтяглости провінції, тимбільше, що в більшій їх часті не переведено ще систематичного поділу. Одначе переведено дуже консервативну оцінку і прийнято загально, що з 490 мільйонів акрів землі в трох повисших провінціях, що найменше 180 мільйонів є першої класи здатної під управу. З того лише около дев'янацять і пів мільйонів акрів або з грубша — десятій процент, забрано до тепер під управу.

В сїм лежить причина, що в Зах. Канаді є місце для кожного. Тих 19½ мільйонів акрів удержують около 1¾ мільйона населення, значить — около 57 на одну квадратову милю. Отже в порівнянню з іншими краями, не можна сказати, щоби таке населенє тих просторів належало до густих. Коли би заселити всі прочі добрі землі краю в такій самій мірі, як дотепер, Зах. Канада малаби понад 17 мільйонів населення, а навіть 20 мільйонів. Але се вже є вороженє на будучність.

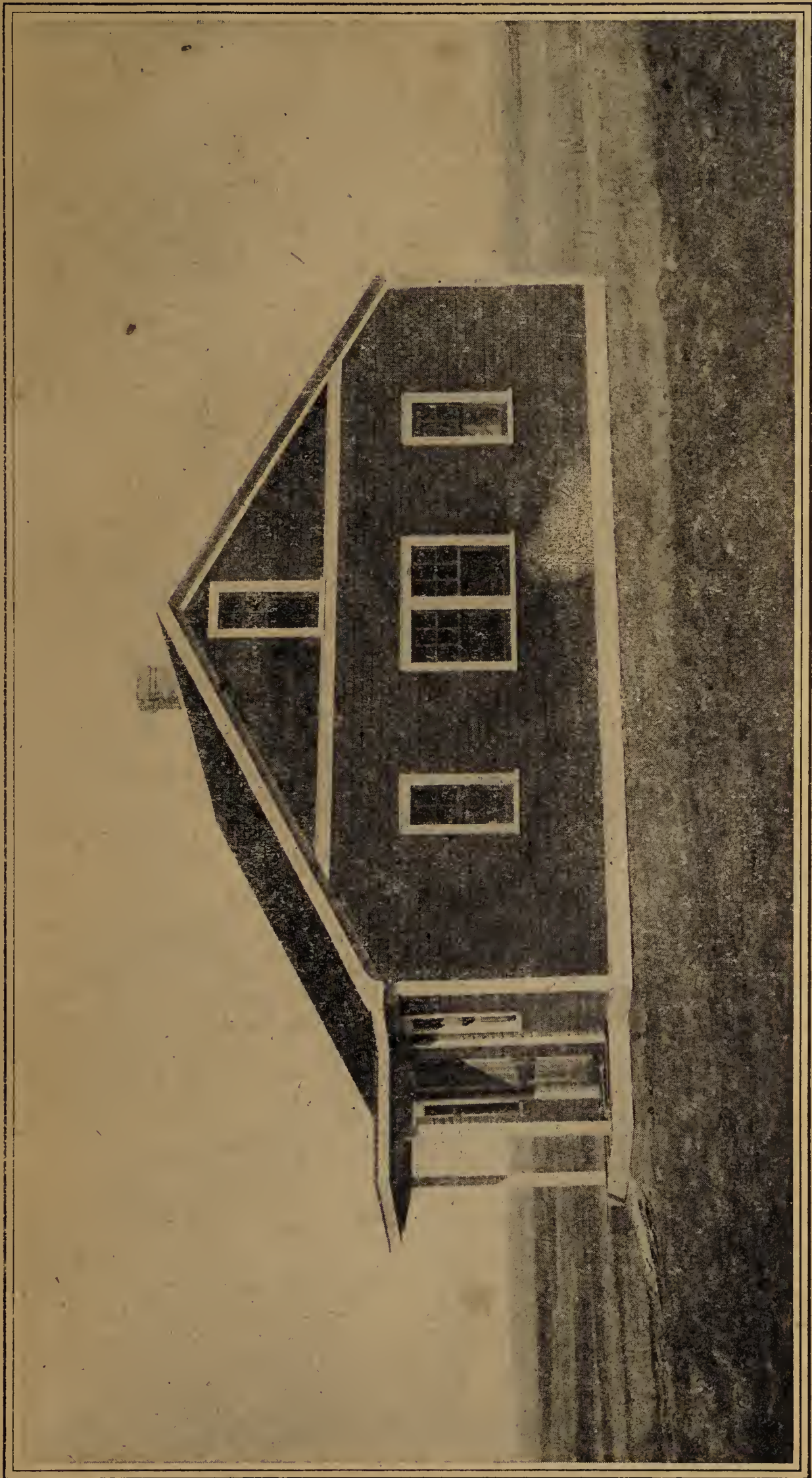
Треба одначе звернути увагу на те, що одинокою бажаною класою поселенців під теперішню пору є клас хліборобів. Розвій Західної Канади зависить виключно від того, щоби більше земельного простору взяти під управу, більше, ніж се зроблено дотепер, а виконати се може тільки

фармер. Не здержуючи іміграції інших працюючих клас, мусим передусім мати на думці се, що всякого рода бизнес зависить від своїх успіхів, а головно від успіхів фармерства і, що непотрібно є для розвою рільничої господарки закладати зараз величезні міста. Всяке напруженє мусить бути усунене в користь розвитку рільництва, в користь піднесення добробуту населення; коли се буде зроблене, фармері постарають ся вже самі про зріст міст і самі зарадять потребі сил для міст, що буде йти слідом за їх розвоєм.

З огляду на її широкі земельні простори "Кен. Песифік Рейлвей" була одним із перших чинників, що причинили ся до заселення Зах. Канади. Ота компанія продає землю по низьких цінах, від одинацять до трийцяти доларів за акер, а наводнювану землю в провінції Алберті від 35 до 75 доларів за акер. Але се ще не все. Земля продаєть ся на сплату, на такий протяг часу, якого не дає ніодна кольтонізаційна організація в Америці, — на двацять літ.

Переконавши ся, що рільнича країна, яка може розвивати ся властивим собі шляхом, не потребує зовсім земельної спекуляції, перевела компанія в 1913. році ревізію своїх метод продажі землі. Компанія "Кенедієн Песифік Рейлвей" відтягнула від продажі всі ті землі, що були для спекуляційних цілей, а тепер хоче тільки чути про чоловіка, що йде жити на своїй посілості, управляти її і активною працею помагати розвоєви краю. Тепер вже минув час дуже далеко розкинутих господарств, а услівя так уложені, що на будучність не буде узгляднення просьба ні від кого, як він не згодить ся жити на тій землі, що її купив і управляти її.

Але в додатку до довгого терміну сплати, малі фармері можуть корис-

ГОТОВИЙ ДІМ НА НАВОДНЕНІЙ СІПІРСЬКІЙ ФАРМІ.

тати також із позички на ціль розвою фермерства. Позичка може сягати до двох тисяч доларів, на двацять літ сплати, лише на 6 процент (коли

ничої господарки і бути жонатий. Жадає ся від него посідання такої грошевої суми, щоби міг заплатити першу рату за землю і першу рату позички

РАЛЕНЕ РІЛІ НА КАНАДІЙСЬКІЙ ПРЕРІІ.

вона на ціль купна землі). Купуючий мусить мати досвід у веденю ріль-

(яка виносить завсїгди одну двацятую часть цілої суми) і міг удержати сво-

ю родину через оден рік; вимагає ся від него також, щоби не був обтяжений довгами або, щоби мав подостатком засобів на закупно відповідної кількості живого товару і господарських знарядів, щоби при їх помочи міг з користю працювати для піднесення краю.

Позичку уділяє ся під наглядом Сіпіярської компанії на побудоване хати і шопи, на огорожене фарми і — на добре заправіантоване господарства. А передом еще застерігає собі компанія, що купуючий мусить до 6 місяців від пороблення улущень о-сісти на фармі і зобовязати ся сидіти на ній безпереривно через пять літ, у-правляти її, обробити означену кількість акрів і удержувати щонайменше 3 молочні корови на кожду $\frac{1}{4}$ секції.

Найбільша кількість землі, яку може кождий купити виносить пів секції (320 акрів) або, як не потребує брати позички, дві секції (1280 акрів). Спитає хто, яка є найменша сума капіталу, яку мусить мати дрібний фармер, беручи землю в Західній Канаді. — Що до сего, нема тяжких і означених правил. Деякі люди мають здібність вести господарку з малою кількістю гроша, але воно таки лучше, як капітал більший. Чоловік, що бере неуправлену землю, платить пересічно 20 долярів від акра, а коли не посідає нічого з живого товару або зі знарядів, вимагає ся від него посідання суми около 2000 долярів. Се має покрити кошти інспекційної поїздки, перші рати за землю і позички; за сі гроші має також купити собі машинерію, пару коний, три або чотири молочні корови, трохи свиний і дробу і має лишити відповідну кількість на цілорічне удержане родини. Колиж чоловік привіз свої знаряди й худобу зі собою, то йому стане гроший на відповідно довший час; але коли почислити видатки, які підуть в парі зі

спроваджуванем тих річий, рахунок буде майже той самий.

Сіпіяр має багато експериментових фарм" у ріжних місцях, де дрібні фармері, на своє бажанє, дістануть завсіди розумну пораду і поміч. На одній із таких експериментових фарм, в Стратмор, Алберта, компанія купує від дооколичних фармерів молоко й яйці по найвисших цінах, причім платить грішми і вживає їх в їдальних во-зах желізниці. Сіпіярські рільничі і звіринні індустрії розкинені по всіх у-сюдах, збуджують заінтересоване лю-дий до краю і переводять в практику багато метод, що причинюють ся до їх розвитку.

Годі не згадати про величезний ір-рігаційний проєкт у Полудневій Алберті (проєкт штучного наводнювання землі), виконуваний саме тепер Сіпіяром. В дістрікті межі містами Келгарі і Медісін Гет є велика просторінь, около 3 міліони акрів, яку лишено на т. зв. "Іррігаційний Блок", а також у дістрікті Летбрідж є оден визначний простір, з якого велику часть забрано під штучно наводнюване фармерство. Ті дістрікти, хоча не є сухі в цілком дословнім значіню, одначе мають ску-пі дощеві опади і штучне наводнюване показало ся конечно, щоби привес-ти землю до найвисшої плодючости. При помочи штучного наводнювання одержано незвичайні врожаї; таке на-воднюване робить поселенця незави-симим від погоди, а ті землі є тепер дуже пошукувані другими переселен-цями. Земля продаєть ся там по ціні від 35 до 75 долярів за акер на основі таких самих загальних правил, як зга-дано повисше, хотяй зроблено додат-кові концесії відносно до терміну сплати; тамошний фармер через пер-ший рік має також даром воду до на-воднювання своєї землі. Наводнювана земля видає не лише більші збори пшениці, вівса, ячменю й иншого збі-

ПІСЛЯ СКОШЕННЯ ЗБИЖА.

ЯК ЗРОБИТИ ГРОШІ З МИСЛИВСТВА.

Канада, се найбагатша в світі країна в всілякого рода звірі, що достарчають найліпших шкір на футра. В Канаді жиє ціла кляса людей, що займає ся виключно мисливством. Які доходи дає мисливство, видно з того, що в самім 1910. р. вартість шкір з диких звірят зловлених в Канаді виносила \$1,927,550.

Як побічна галузь доходів має мисливство велике значіне для канадійських фермерів, що мешкають в околицях висунених на північ, передовсім в північних частях Альберти, Саскаче-

вану і Манітоби. Ми знаємо фермерів, що з року на рік заробляють з мисливства по пару сот долярів за одну зиму. А що якраз на границях українських колоній зачинають ся безмежні простори, серед яких аж кишить від всякої звіри, подаємо для ужитку наших поселенців опис найважніших канадійських звірят, що достарчають футра, разом з описом способів як їх найлекше ловити і як прилагоджувати шкіри, щоби за них взяти добру ціну.

МУСКРЕТ.

Мускрети дають ся зловити тоді, як виходять на жир. Желізко на мускретів наставляти в мілкій воді і накидати на него хабазя або галузя, на яке треба кинути для него дещо зісти. Вважати на те, щоби хабазе, чи галу-

зе було сильно привязане до берега, щоби мускрет не потягнув його ще передтим, заки зловив ся в сильце. Місце на сильце треба вишукати закрите, а як що не мож такого знайти, треба самому зробити малий захист для желізка і принади. Мускрети жиють по балках.

Другий спосіб: побудувати в мілкій воді вал з болота і каміня. На верх валу зараз над водою, поставити принаду, а в воді, коло споду валу, на-

Слід мускрета.

ставити желізо. Вал той будувати так, щоби лише незначна частина з него виставала над воду; тільки, щоби лише можна було помістити принаду. Завсіди прикріплювати желізко в глибокій воді, щоби воно, як мускрет занурить ся, придержало його своїм тягарем, доки він не втопить ся.

ПРИЛАДЖУВАНЄ ШКІРКИ.

Шкірку вивернути футерком до середини, як показує образок. В деяких околицях, де мускрети бувають тем-

ної краски, добре є вивертати шкірку кожушком на вні. Треба пам'ятати, що

Шкірка з мускрета.

тільки дуже красні шкірки виплачується вивертати кожушком на верх. Добре очистити шкірку з мяса й товщу. Сушити в сухім, але холоднім місці і сушити старанно.

ЛАСИЦЯ.

Накладаючи желізко на ласицю, треба добре його вимастити, щоби добре заскакувало, бо ласиця легень-

ка і желізко, що тяжко ходить, не спіймає її. Ласиця, хоч маленька, але робить великі шкоди межи кур'ятами, пташками і заяцями. Желізко наставляти в таких місцях, куди вона зви-

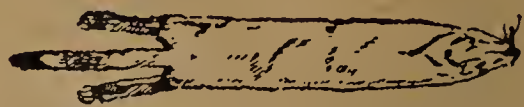

Слід ласиці.

чайно ходить. Желізко накрити травою або листем і вважати, щоби не зробити великого людського сліду. Не подоптати, ні порити її стежки. Щоби всьо виглядало, по можности, як було передтим.

Приладжуване шкірки.

Шкірку вивертати кожушком до середини. Вважати, щоби не сплямити

Шкіра з ласиці.

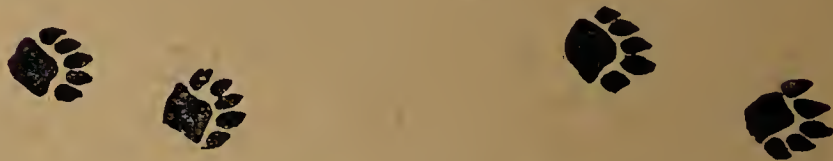
кровю, бо така шкірка тратить вартість. Держати шкірку як найчистіше і як найбільійшою. Сушити її уважно і досить довго.

РИБОЛОВ.

При ловленю "риболова" треба на рубати тонкого галузя і під ним поставити заяця або якого птаха. Зробити все так, щоби воно виглядало,

що заяць чи птах убитий галузем. З котроїнебудь сторони, коло десять цалів від принади поставити уважно желізко і прикрити його легко листем так, щоби виглядало як найбільше природно.

Слід риболова.

Приладжуване шкірки.

Шкірку з риболова знимати так, аби була вивернена кожушком на верх, як показує образок. Послїдними ро-

Шкіра з риболова.

ками шкірка з "риболова" стала високо цінити ся в торгівлі, тому треба дуже обережно поступати при приготівлюванню її на торг. Лабок не відрубувати. Шкірку треба добре вичистити з мяса і старанно висушити в сухім і холоднім місці.

БОРСУК.

Борсуки живуть у ямах, тому треба завсїди старати ся знайти борсучу яму. Напроти обох виходів з його ями, бо борсуча яма має два виходи, наставити по одному желізкови і постарати ся борсука з ями вигнати. Напроти виходу з ями наставити зо дві стопи над землею, якої їди для борсука, а безпосередно під тою принадою наложити желізко. Затерти, о скільки можна, сліди за собою.

Приладжуванє борсучої шкіри.

Знимаючи шкіру з борсука, треба її на животі розпороти. Добре очистити з непотрібного товщу і мяса і вважати, не заваляти його футра, бо воно легко плямить ся. Рідко буває, що борсук не має доброго кожуха. Звичайно він має добрий кожух і за його шкіру в торгівлі платить ся. Уважати, щоби шкіру добре вичистити.

ДИКИЙ КІТ.

Дикі коти живуть майже в кожній часті Злучених Держав, а в деяких околицях нароблюють великих шкід і з тої причини, що там їх багато є, багато їх спольовують. Вони живуть звичайно по печерах і роблять собі криївки межі скалами. Знайти його стежку, взагалі мати якийсь знак, що туди дикий кіт ходить, то спіймане його в сильце вже не дуже трудне. На скалі примістити якусь принаду для

дикого кота, а під скалою поставити желізко і обложити довкола камінем відповідно до місця.

Приладжуванє шкірки.

При здираню шкірки з дикого кота її приладжуваню її на торг треба вивернути її кожушком до середини, не відтинати лабок і добре висушити.

ПРОЖОРА.

Прожора належить правдоподібно до тих "звірів-кожухоношів," проживаючих у Північній Америці, що їх найтяжше зловити в желіза. Се звіря стрічає ся рідко і то лише в най-

дикших околицях північної часті Злучених Держав і Канади. Се звіря дуже сильне і щоби його зловити, треба вживати желізка дуже сильного виробу. Принадою для него є заяць, птиця або взагалі кусок мяса. Коли тільки се можливе, то добре є найти його слід і дві до три стопи над землею зачіпити приману. Безпосередно під приманою наставити желізко, у віддаленю около десять цалів від дерева і прикрити його легко таким матеріалом, котрий би не відріжняв ся від окруження.

Приладжуючи шкіру з прожори на торг, треба вивернути її футром наверх.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ТХІР (СКОНК.)

Сховки, в котрих сконк найбільше любить перебувати є старі зрубані дерева, або старі покинуті будинки. На-

коли вишукаєть ся відповідне місце де би могли бути сконки, треба ви-
грабати маленьку ямку і підстелити
травою, або листем, аби желізко не
примерзло до землі, наколиби на дво-
рі було зимно. Наколи наложить ся
желізко, то треба з верха притрусити
єго перстею. Старі закутки між пло-
тами загородами (фенсом) є відповід-
ні місця, де добре накладати желіз-
ка.

Слід тхора.

Наставлене на землі желізко треба
притрусити травою, а на плоті завіси-
ти кавалок заяця або курки.

Сконки не такі хитрі як інші, тому
лекше дають ся зловити. Коли полю-
єть ся за сконком коло старих бу-
динків, то варто наложить кілька же-
лізків довкола будинків.

Легко можна зловити сконка, коли
поставити двоє зрубаних дерев в від-
даленю від себе яких вісім цалів, по
обох кінцях дерев. Наставити желіз-
ка а на середині кусень якого мяса.

Коли на дворі потисне мороз, або
коли упаде сніг, тоді сконк ховаєсь
до нори.

Як нору відшукає ся, то тоді рішу-
чо нема клопоту знайти сконка при
помочи принади.

Се найлекший спосіб лапати їх і
певно можна виловити всі, які булиби
поблизько.

Як спорядкувати шкіру сконка.

Коли спорядкуєсь шкіри сконка на
продаж, то треба передовсім уважа-
ти, аби не нищити футра. А футро о-
хоронить ся від знищення найлучше
тоді, коли шкіра буде перевернена фут-
ром (вовною) до середини. Мясо і
сало повинно ся зі шкіри обчистити
а кістку з хвоста вибрати. Сушити шкі-
ру на сонці або при огни, не повин-
но ся ніколи, бо тим способом шкір-
ка нищить ся. Сушити належить в зи-

Шкірка з тхора.

мнім сухім місци. При виправлюваню
шкіри ніколи не вживаєсь ніяких "пре-
паратів. Все, що треба зробити, то
лише її зняти витягнути і висушити.

МІНК.

В польованю на мінка, найбільше
досвідчені стрільці на мінка ка-
жуть, що накладати желізка повинно
ся вздовж маленьких річок і потоків,

бо вючись вони в один то другий бік
вибивають ярки і недоступні місця в
котрих мінк любить переховуватись.

Коли беріг річки або потоку є один висший а другий низший, то желізко повинно ся ставити на низшім березі. Коли в околиці є багато щурів, (мускретів) то се знак, що мусять там бути і мінки.

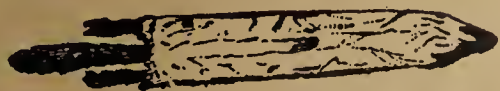
Если можливо, то варто накладати желізка в воді, однак перше треба приспособити з дерева маленьку загать понизше желізка. Принада мусить бути поставлена так, щоби мінк в дорозі до неї попав в желізко.

Удаєсь часом злапати мінка, коли наставить ся желізко в діру вигнилого дерева.

Слід мінка.

Є багато інших способів де і як ставити желізка, але розсудність того, що полює може найлучше вказати де наставити лапку. Конечно треба уважати, аби не лишати слідів паль-

Шкірка з мінка.

ців на желізку, бо добрий нюх у звіряти відстрашує его від слідів, де занюхає людське жите, тому повинно ся завсїгди вбирати рукавиці тоді, коли наставляєсь желізка.

ВОВК (КАЮТ).

Вовк дуже хоронить ся від всего, де занюхав би людські сліди, тому треба затирати завсїгди сліди людського життя хотівши зловити вовка.

Досьвідчені мисливі кажуть, що зловити вовка в желізко найлекше можна тоді, коли занурить ся желізко в розтопленім воску або виварити в

міцній гербаті нїм наставляє ся його.

Передовсїм належить завсїгди вбиратись в рукавиці.

Під желізко треба підставити вовни або бавовни, аби бути певними, що під него нічо не дістанеть ся. Вважати треба, щоби желізко було добре прикрите і щоби накрите виглядало на природне.

Добре є наставляти желізка коло стежок, недалеко загород (фенсу), або потічка; присипати желізко перстею а відтак над желізком спалити жмит соломи, або сїна, бо кают завсїди любить грабатись в покиненім згарищу.

Добре є також наставляти желізка близько нор борсуків, або інших менших звірять, однак треба вважати, щоб желізко було замкнене досить міцно, щоби не ловились заяці, або інші менші звірятка.

Слід вовка (каюта).

Інший знова спосіб, є вложити в міх досить тяжкий камінь разом з запашною принадою і тягнути по снігу від річки до річки, щоби зробити стежку, відтак зробити наглий скрут а на скруті поставити желізко. Кают буде йти вздовж стежкою а коли прийде до скрута, то попадєсь в желізко.

Коли наставляється желізка на снігу, то треба вважати, аби вони не виставали з снігу а під желізко треба ставити кавалок паперу, аби желізко не примерзло до землі.

Як виправляти шкіру каюта.

Коли здійметься шкіру, треба уважати, щоби була футром на верха. Коли висушується, то, вважати не су-

Шкірка з вовка.

шити коло вогню, або на сонці, але в холоднім сухім місці. Ніколи не треба уживати ніяких "препаратів", бо в той спосіб нищить ся шкіра. Треба лише шкіру висушити зараз, коли її зідре ся.

ЛИС.

Лис є одно з найхитрійших диких звірят. Одно з найважніших умов, щоби зловити його в сильце, є — затерти всякі людські сліди, щоби він й запаху людського не занюхав. Тому треба брати сильце через рукавиці,

покропивши передтим кровю. Хоча чи наставити на лиса желізко (сильце), треба знайти стежку, куда він

ходить. Сильце (желізко) наставляти треба на три стопи від грубшого дерева. Вважати, щоби желізко було добре прикрите і щоби накрите виглядало на природне.

Другий спосіб є, вбити в землю тичку, довгу понад шість стіп так, щоби зо п'ять стіп тої тички виставало понад землею. Заострити кінець тої тички й насилити на него заяця. Довкола підстави тички насипати листя або полови, а з обох боків тички наставити по одному желізкови у віддаленю трох до чотирох стіп від тички і присипати дуже легко листем. Лис, занюхавши на тичці заяця, буде йти до него, а по дорозі дістане ся в лапку.

Слід лиса.

Як приладити шкірку з лиса на торг.

При приладжуванню лиса на продаж треба вважати, щоби шкіра була знята шерстю наверх. Коли шкіру висушує ся, вважати, щоби не плямити й не ушкоджувати її. Не можна сушити шкіри коло вогню, ані на сонці, але в холоднім місці й захищенім від

Шкірка з лиса.

дощу. Завсіди треба вибрати кість із хвоста. Не робити ніяких приготувань перед оброблюванем шкіри, але зняти в цілком простий спосіб і сушити її зараз після того, як здерто зі звіряти.

ВИДРА.

Як хто хоче ловити видри на сильце, мусить оглянути уважно місце, де хоче наставляти сильця і місце на березі, де вони приходять бавити ся. Коли можна наставити сильце зараз коло того місця, в котрім видри вихо-

дять на беріг, наставляти його около чотири цілі під водою, щоби зовнішній край желізка був трошки висше ніж бік, що від берега ріки. Треба добре вважати, щоби желізко було добре прикріплене і достаточо тяжке, щоби придержало зловлену видру, як вона буде старати ся втічи, доти під водою, аж вона втопить ся.

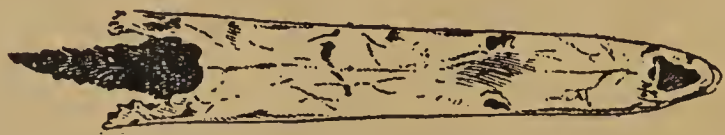
Слід видри.

Другий спосіб, — викопати в березі діру на чотири або пять стіп довгу, щоби була вона трошки низше від поверхні води і зробити невеличку калабаню, щоби вона могла туди заплисти. В тоту штучно зроблену калужу наставити желізко так, щоби було три до чотири цілі під водою й посипати на воду трохи листя. Відтак насипатималий вал від ріки, щоби задержати воду в калужі. Відтак накидати туди жаб, які будуть прима-

ною для видри. Як се все зробити старанно, а також так, щоби мало по можности як найбільше природний вигляд, можна бути певним, що видра зловить ся. Завсїди наставляти сильце в глибокій воді.

Як приладити шкірку видри на торг.

Знимати шкіру з видри так, щоби шерсть прийшла до середини. Вважати, щоби вибрати кости з хвоста, очистити шкіру старанно з лою і мяса і щоби шкіри при тім не порізати. Не сушити шкіри при вогни ні на сонци, але в холоднім і сухім місци. Знима-

Шкірка з видри.

ти шкіру в звичайний спосіб і сушити її зараз по здійсненню. Шкіру з видри треба сушити так довго, аж буде могла задержати свою форму, щоби можна її перевозити.

БОБР.

Способів ловлення бобрів є багато, а успіх кожного із тих способів за-висить від країни і місцевих умовин. Желізко треба завсїди прикріпити й обтяжити камінем, щоби придержува-

ло під водою бобра, як той стане втікати, так довго, доки не втопить ся. Треба найти місця, де є сліди бобрів.

Желізко примістити чотири до п'ять цалів під водою. Межи желізком а берегом забити пальку і причіпити до неї приману для бобра. З обох сторін желізка кинути по тичці, щоби бобр мусів іти до своєї примани помежи них. В такий спосіб він попаде напевно в лапку. Добре є прикрити легко желізко листем або травою.

Не ставити сильців за близько коло печери, як вже одного бобра зловлено, бо сим відстрашує ся інших.

Другий спосіб ловлення бобрів такий. — На мілкій воді уставляє ся колodu з якоюсь принадою для бобра, а недалеко від него накладає ся сильце.

Слід бобра.

Щоби зловити бобра зимою, треба прорубати при березі полонку. В ній наложити желізко. Желізко треба прикріпити ланцюхом а на ланцюх дати чого на приману для бобра. Бобр шукаючи поживи здовж берега, буде збирав поживу, що на ланцюху і так підійде аж до желізка, в яке зловить ся.

Шкірка з бобра.

Приготовлюване бобрової шкіри.

При здійсманю шкіри з бобра, треба глядіти, щоби зняти її так, щоби по можности, була як найбільше округла, — як видно се на образку. Очистити з всякого непотрібного мяса й товщу, але при шкробаню вважати, щоби не ушкодити її. Сушити її в холоднім, сухім місци, а не на сонци, ні при огню. Оброблювати шкіру зараз, як тільки знято зі звіряти.

РИСЬ.

Рись полює у густих корчах, по мочарах і здовж озер і рік. Головний корм для него становлять заяці і птахи, як прим. фазан, птиця з гарним упиренем і смачним мясом. Як упав глибокий сніг, можна наставляти желізко на дереві, з боку. Около 24 цалі від землі вбити цвях і завісити на него желізко. Натяти трохи довгої трави і прикрити нею желізко так, щоби вона звисала і хоронила желізко перед

зором рися. Над желізком завісити для рися принаду. Рись буде ліз до примани і тоді зловить ся. До ланцюха від желізка прив'язати яку ломаку, щоби вона придержувала желізко, коли би рись мав намір утечи.

Інший спосіб, — вбити заяця й повісити його в корчи на три стопи від землі. Для рися зробити стежку, котрою він буде міг дістати ся до зая-

ця і на тій стежці наставити желізко. Рись зачувши кров заяця, прийде по него і зловить ся.

Слід рися.

Приготовленє шкіри.

Зняти шкіру кожухом наверх, як показує образок. Лаби лишити. Рись має тонку кожу, отже треба дуже вважати при оброблюваню шкіри, щоби не ушкодити її. Не сушити шкіри при вогни нї на сонци, але в холоднім і

Шкіра з рися.

сухим місци. Шкіру зараз по знятю її зі звіра розтягнути і сушити. Сушити її доти, аж буде вже могла задержати на стільки свою форму, щоби можна її перевозити.

КУНА.

Куни перебувають з початком зими звичайно в високих місцях. Вони люблять дикі, зарослі корчами й завалені колодами місця і полюють там на птиць і на миший.

Щоби наставляти на куну желізка,

треба найти місце захищене від вітру, найлучше дерево з густим верхом, бо там вони люблять дуже часто жити. Взяти кусок мяса і прибити його до дерева, понад $2\frac{1}{2}$ стопи від землі, а желізко наставити около 10 цалів від дерева так, щоби воно стояло на дорозі до мяса. Прикрити його лис-

Слід куни.

тем. Межи желізком і деревом накидати кори, щоби вона була показником для куни, куди та має йти. Добре є прикріпити кілька зелених галузій в такий спосіб, щоби вони tworили рід накриття для мяса і для желізка перед снігом. Деякі ловці поручають наставляти два желізка, одно з одного боку дерева, а друге з другого.

Приладжуванє шкіри.

Здіймати шкіру з куни треба так, щоби зняти її кожушком наверх, як се показує ілюстрація. Лабок не від-

Шкіра з куни.

рубувати. Добре очистити шкіру з товщу і мяса, але при тім дуже уважати, щоби її не порізати, бо куна має шкіру тоненьку. Сушити в сухім, холоднім місци. Сушити треба більше як чотири дні, щоби вона була вже достаточнo суха.

МЕДВІДЬ.

Наставляючи желіза на медведя, треба держати ся отсього порядку.

Вишукати дуплаву колоду; по мож-
ности довгу около вісім стіп і ду-

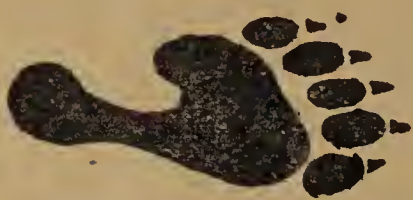

плаву упродовж. Як не можна най-
ти такої колоди, стяти дерево мен-
ше більше такої довжини; свіжі від
рубання місця намазати землею, щоби

буде мусів пхати лабу в дупло і при
тім наступить на желізо і зловить ся.

Як хто наставляє на медведя сильце
в воді, нехай наставляє в тім місци,
де медвідь сходить в воду, як хоче
йти ловити риби. Желізко наставляти
около три до чотири цалів під водо-
ю недалеко берега і прикрити його
добре мохом. Три або чотири стопи
за желізком, дальше в воді, причіпи-
ти до пальки кусок мяса і кинути яку
колоду, щоби попри неї мусів мед-
відь іти.

Желізко треба завсіді прикріпити
до тяжкої колоди.

Слід медведя.

виглядало на старе. Поставити ту ко-
лоду в тім місци, де має ся наставля-
ти сильце або взагалі там, де є сліди
медведя. Відтак привязати кусень мя-
са на сильний посторонок і тягати
його довкола колоди на яких сто кро-
ків від колоди. Відтак вложити мя-
со в дупло, а желізко наставити при
однім кінци колоди. Сильце прикрити
добре сухим листем і травою, щоби
не було пізнати людських слідів. Мед-
відь, стараючи ся дістати ся до мяса,

Оброблюванє медвежої шкіри.

Знимати шкіру з медведя треба
так, щоби була отверта, значить роз-
різати її на череві. Голову й лаби ли-
шити. Шкіри з медведя уживаєть ся
часто до стеленя на підлозі, тому вся-
ке ушкодженє обнижує її вартість.
Треба її добре вичистити з товщу і
мяса і добре висушити. Також з дов-
гою шерстю уживає ся до виробу фу-
тер. Є вони дуже цінні.

С. Фодчук.

ГАЛІШЕН.

— Лавайсу!

— И - и - ги - гий! гало, гало! а ви коли суда наркували?

— Аді лиш сми встав типер з колії.

— Та бо я чув, шьо Вас завернули були з Монтриягу назад до краю.

— Ає! али я типер ушукав цих Ангелів.

— Та ек?

— И - ий! то вилика сторія. Таже аді так було: Єк сами знаети в краю стало так тісно, шьо ни годин ні з чого грейціра зжурити, хоть си вбий . . .

Кау я до старої "Стара ня ба, ци ни поїхав-би я до Канади?" а на ню екби гранив бризнув, так си озлостила.

— Я йкого лиха меш туди йти? — Та се — ба то, ни хочи сама лишетиси.

Але я поволи - поволи тай стару уговкав, продав півниву у Марковім гробі тай вїо - поїхав. Періїхав я моря, тай уже з цього боку стали сми пирид Ангелами до візїти . . .

Поставали в ред всека віра . . . були аді Німці, Французи, Ангели, ікіс Скочів, тай наших мужиків було з трицьцїть. Ідут аді по одному д'столови, тай записуют си хто ікої віри, ніби почитуют си англїш, рушіш, скочіш, а вни все лиш там шкряб —

шкряб, записуют рушіш, англїш, скочіш. . .

Прийшла і на наших черга . . .

Кажі оден з Циганева — а тот пиши — Циганїшин.

З Ватри — Ватрішин.

— Прийшла і на мени черга. "З Галїції — кау. — Галїшин . . . тай пішов до другого анкіря, де сидїли другі пани.

Тут пиризирали, ци є гроші, і ци здоровий, тай пускают на гору сходами на двір, ніби вже на землю, а мене шьос обшукували, то се, то то, тай за кождим словом все "Галїшин", тай не пустили, завернули назад до краю. . .

Іду я вже назад, тай так ми жель аж світа ни вижу, чїму вни мине не пустили?

Ий хитрі уни, чїму я їм ни сказав по правді, відки я.

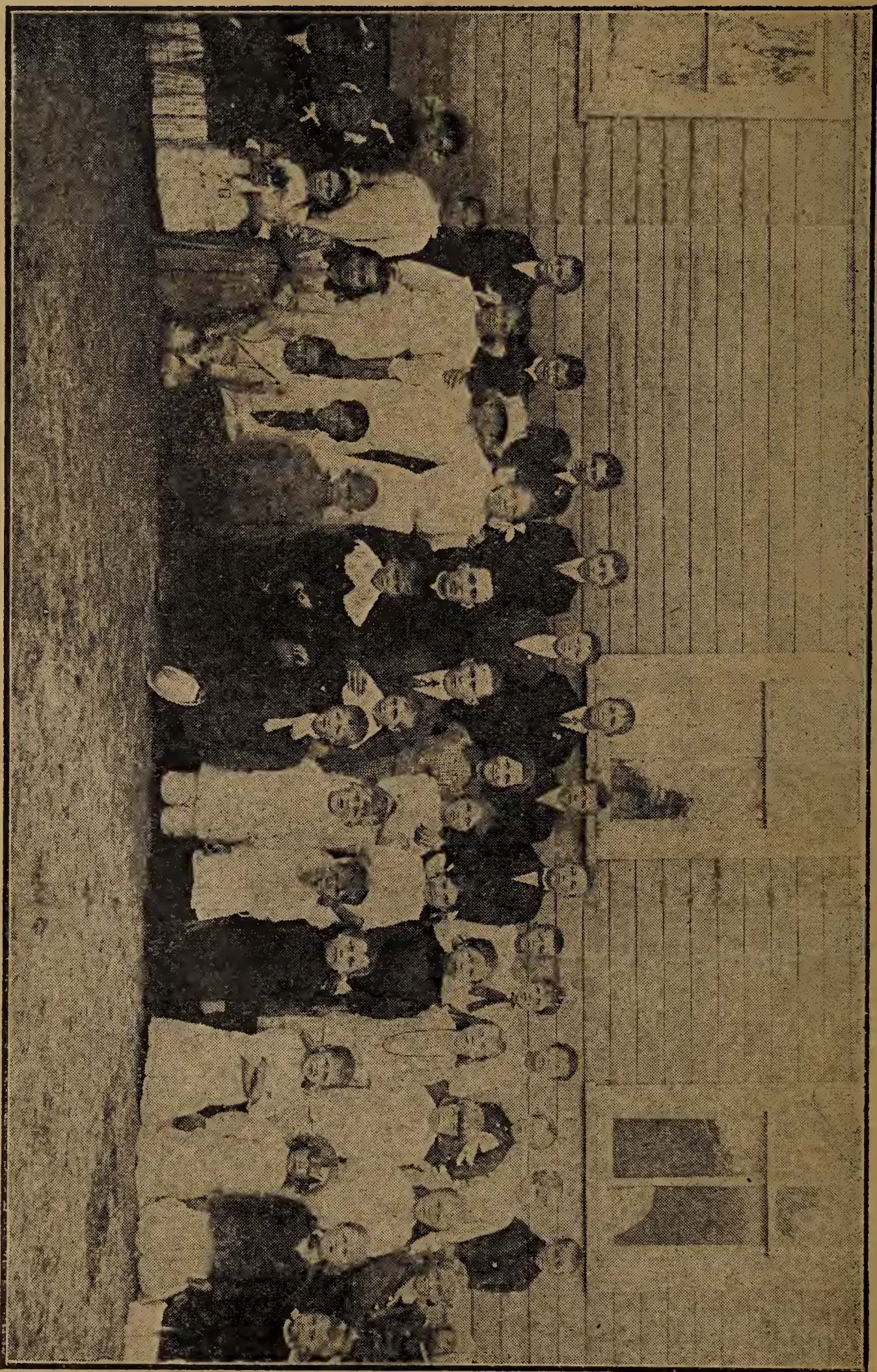
Таже аді: тоті казали з Циганева, з Чорторії, то їх пустили, но а я кажу з Галїції, а в шїфкарті було написани мое сіло.

Треба буде вертати назад, тай казати по правді . . .

Прийїхав я до Гандурка, вдарив до жінки талїграф, аби тирела городиц за шьшью могла і аби слала гроші.

На чїтвертий день прийшли гроші а я гайда знов на шїфу. —

Прийїхав суда, йду до візїти . . .

Українська парохіяльна школа в Виніпегу.

— З Пацикова . . . кау.
— Паціфік ?
— А є ! ек си йде до Лаврова.
— Ларіє?, Отава?, питають ?
— А є ! є тай сіно й отава.
Пустили мине знов до анкіря тай

обзирали, шьо обзирали, тай махнули: Йди на гору . . .

—О—о—о, — думаю собі, — лиш по правді Процю, тай перейдиш сьвіт вздовж і в поперик.

Як оцінила стара дівка мушину.

Міліонер Морган віддавав в Чікаго свою молодшу дочку заміж за недалекого свояка президента Вилсона.

На весіллі була присутна старша дочка Моргана, дівчина літ бодай сорок, займаюча становище редакторки в однім жіночім американськім журналі.

Президент Вилсон, балакаючи з нею, спитав її, чому вона, так багато одарена всіми земськими добрими, унікає щастя в подружестві?

Панна Морган відповіла:

— Я добре знаю, яке се щастє! Я маю три приятелі, які разом становлять для мене мужа і того мені досить. Є в мене пес, пудель, який, як тільки встає, починає воркотіти, доки його не нагодують. Є в мене папугай, який з раня до вечера тільки лається і кіт, який кожної ночі счедає дудись.

Матірна мова.

— Тату, чому називаємо нашу мову матірною?

— А то, синку, тому, що мами не дають ніколи татам прийти до слова, але говорять вічно самі.

Рідкий випадок .

— Знаєш, я видав раз метрики двоім близням, які обоє вродили ся иншого дня, иншого місяця й иншого року.

— А се як ?

— Та так! Одно вродило ся 31 грудня 1913. року в 11 родині і 45 мін. до півночі; друге — 1-го січня 1914. року о першій годині по півночі.

Жіноча недоля.

Муж: — Чого плачеш? Прецінь я не відізджаю на цілий вік а тільки на місяць.

Жінка (крізь плач): — Знаю я тебе! Говориш на місяць а сам за два тижні вернеш.

Пишіть ясно !

Редактор (до свого помічника): — Ви повинні писати так, щоби й найдурнійший чоловік міг зрозуміти, що ви думаете!

Помічник: — А в котрім же місці ви не розумієте моєї статі?

З шевченківського походу в Виніпегу.
Обр. I.

З шевченківського походу в Виніпегу.
Обр. II.

То, що мій батько . . .

(Сьміховинка).

— Стара! — сказав коршмар Іван Іванович до своєї жінки. — Чорна ніч лягла на покриті снігом дороги, трудно, щоби який подорожний перед досвітом до нас добив ся. Замкнім буду й ідім спати.

— Ей, ні, Іване!... Хто знає чи не почуєм незадовго дзеленьканя дзвінків і чи не надіде який великий пан. Можна буде два-три рублі заробити перед півночю. Ще лише десята, напевно знати не можна, що ніхто не приїде.

Наче на potwierdжене слів старої Тетяни, коршемні двері відчинили ся і в них явив ся величезний, широкоплечий подорожний. Одягнений був у довгий плащ, а погляд його був похмурний, дикий.

— Можна переночувати в вас? — спитав різко.

Іван Іванович не сподіваючи ся від подорожного, що їхав на власних ногах у таку темну ніч, багато зарібку, відповів:

— Га! Як хочете, чоловіче добрий, переспати ся оттут, на отсім широkim столі... то добре! Бо більше місця у нас нема.

Великан скривив ся.

— Чорт бери! Спало ся в житю на м'якшій постелі, а тепер стрібуємо раз і на твердій — сказав, роздягнув ся і кинув плащ на лаву.

— Шкода було чекати! — шепнула господиня до мужа і — додала:

— Добраніч вам, чоловіче! Ідемо спати.

Пішла до алькира, одержавши від

незнакомого якийсь незрозумілий воркіт на добраніч.

Іван не вспів загасити сьвітла, як гість потягнув його за рукав.

— Батюшка, нема що перекусити в вас? Я голодний, як чотири вовки! Га?

Коршмар удав, що не зовсім його розуміє.

— Що вам, чоловіче? Питаєте за їду?

— Так! Але кажу вам, батьку, наперед се, що в мене гроший зовсім нема. Повну мошонку згубив.

— Гм! Ви згубили гроші? Ну, ну! шкода! Певно... що шкода! Але й так нема в нас нічого до їди.

Подорожний глянув спід лоба на него.

— Га! — сказав з якоюсь байдужністю, — як ні, то буду мусіти зробити то, що мій батько, небощик, зробив раз, підчас подорожи, в коршмі!

Понурий погляд подорожного проняв жахом коршмаря, тимбільше, що видало ся йому, що чує в його голосі якусь погрозу.

— Зрештою почекайте — сказав переляканим голосом. — Піду спитати жінки, може має що.

Поплентав ся до алькира і звірив ся перед жінкою зі своїми побоюваннями... Не добре-ж прецінь дратувати такого великана, може навіть й опришка якого, тимбільше, що й наймита нема нині дома... Поїхав до місточка на завтрішний торг. Може дати би тому біднязі кавалок хліба з сиром? Га?

— Ще що! — відворкнула баба — без гроший! Увійшла назад до шинку і заявила з уданим співчутєм, що “на лихо” нема дома нічого зїсти!

Хлоп, мабуть розгніваний, зірвав ся з лави, заложив руки на грудях і став перед переляканим Івановичем у цілій своїй величи.

— Га! не лишає ся мені нічо инше, як зробити то, що зробив колись у коршмі мій батько-небіщик, як не дали йому нічого їсти!

— Ну! а як нема!? — боронив ся коршмар.

— То посилає ся десь до сусідів, позичає ся або купує ся, щоби тільки голодного накормити!

— Ну, ну... зачекайте, чоловіче добрий, я поговорю зі старою.

І пішли обоє знову до алькира.

— Ой, Боже мій — заводив — та таки конче треба щось тому опришкови дати! Та ти прецінь чула! А то зробить те, що зробив його батько коршмареві, хорони нас, Боже, від того!

Говорив дальше:

— Хиба я знаю, що зробив той його батько! Може убив коршмаря або підпалив йому хату! Певно, що так! Нема ніякої ради, тільки бери ту половину гуски, що лишила ся з обіду і бохонець хліба і дай йому!

— Правду кажеш, чоловіче! Годі наражувати ся на небезпеку! Ох, чому не була я така мудра й не замкнула раньше коршми!

— Іван Іванович побіг до гостя.

— Будьте спокійні, чоловіче добрий! Моя жінка знайшла щось там і принесе вам зараз на добраніч.

Погані очі подорожного аж засьвітили ся на вид величезної пів-гуски. Не минуло й чверть години, як з бохонця хліба не остало навіть окрушин, а з гуски лишили ся тільки грубіші кістки....

Коршмар приглядав ся тому пирови з нетерпеливістю. Цікавий був дуже довідати ся, що зробив колись коршмареві отой страшний його батько-небіщик... Вже хотів запитати про те, але подорожний відсапнув і сказав:

— Ну!... Най вам Бог заплатить за перекуску... А, прошу, дайте чого напiti ся, бодай з пів кварти якого квасу, щоби полити в жолудку той Божий дар!

Хто сказав а... мусить також сказати і б... і Іван Іванович поставив на столі шклянку хлібового квасу. Подорожний одним духом вилив напiток до широкого рота, отер рукавом бороду і став ладити ся до снання.

— Батюшко! — обізвав ся господар, немогучи поконати своєї цікавості. — Чого так спішите ся спати? Побалакаймо ще!

— Га? А що вам?

— От звичайно чоловік хоче чогось нового довідати ся.

— А що-ж так?

— А ви з далека?

— О дуже з далека!

— Не з Харкова?

— Ні.

— Може аж із Сибіри?

— Ні...

— А ви так, за інтересами?

— Розуміє ся, що за інтересами!

— А ваш батько? Не жиє?

— О... вже давно!

— А небощик, дай єму, Боже, царство небесне... Гм... умер! Ну, ну! А він також подорожував за інтересами?

— А якже! Так! Але, вибачайте, пане господарю, поговоримо ще завтра рано, бо нині мені очі клеють ся. Я змучений дорогою і хочу спати.

Протягнув ся на столі, підложив торбу під голову, накрив ся плащем, геть із головою і....

Драматичний* Кругок ім. Ів. Франка в Едмонтон..

Не було що нудити довше. Треба було Іванови Івановичеви згасити лампу і, не заспокоївши цікавості, піти до жінки під перину. Але для безпеки підпер двері до алькира дубовою лавою, яку другим кінцем сперо постіль.

Рано, як тільки на сьвіт зайняло ся, застав коршмар гостя вже зібраного до дальшої дороги. Клячав еше в куті перед образами, мабуть кінчив ранню молитву і бив поклони. Зумів ся дядько Іван ще дужше, що то за опришок такий побожний. А щоби якось лекше розв'язати з ним бесіду, поставив перед ним фляшку горівки, кусень хліба зі сиром і горня горячого чаю. Як подорожний схаласував

се все з вовчим апетитом, господар спитав:

— Ну... скажіть же мені, чоловіче, що такого зробив ваш батько-небіщик, як коршмар не дав йому нічого повечеряти?

Подорожний надягнув на себе плащ, підперезав ся, від вітру й від студени, перевісив торбу через плечі, взяв свій великий коштур в руки і сказав:

— Га, що-ж, добрі люди! Що мав бідачисько зробити? Як не хотіли дати йому їсти, пішов спати в голоді!...

Як сказав се, отворив двері і пішов — дальше в сьвіт. А обоє старі аж роти пороззявляли зі здивованя ...

Отрута є — зле вивчена наука,
Отрута є — несправлена їда;
Для бідних отрута—взаїмна порука,
Старому отрута — жінка молода.
(І. Франко.)

* * *

Мущини подивляють те, що люблять,
а жєнщини люблять те, що подивляють.

* * *

Гість, дитя і цар і жінка
Мають всі оден звичай:
Є що, чи нема — байдуже,
Їм усе лиш дай та дай!

(І. Франко.)

* * *

Приязнь дівчини се — місяче сяйво;
воно блідне, як зійде сонце кохання.

Є тільки одно жіноче питанє, а воно називаєть ся: любиш мене?

* * *

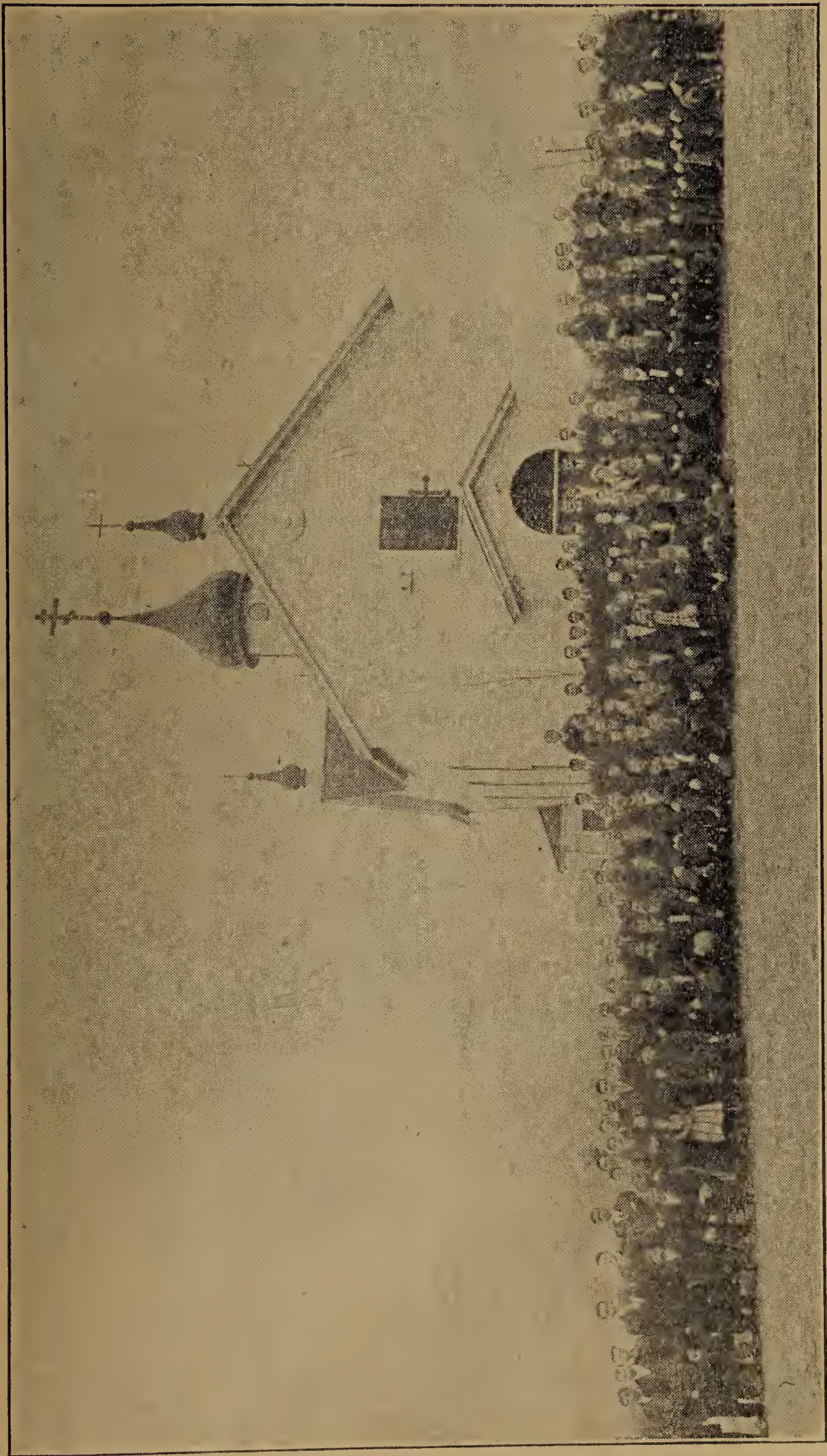
Любов се пугар, з якого пемо жите
І смерть і безсмертність.
Вчись здобути і не дати,
Забувати і прощати,
Вчись терпіти і зносити
І будеш вже вміти жити!

* * *

Смерть!... Яке слово страшне!
Серце вмирає од його!...
Чим же страшнійша ця смерть
Нам од життя навісного?

Тим, що не знаєм її —
Що вона й нащо на сьвітї?
Так! — А ми знаєм жите —
Що воно й нащо нам жити?

(В. Чайченко).

Церков в Сідні, Н. С. — Парохіяни з Всч. о. Красіцьким.

Що таке поцілуй?

Поцілуй у більшій частині цивілізованих народів означає любов і симпатію.

Як пояснити собі те, що дотик устами є в силі краще передати приятельське почуття, ніж слова в якійсь мові? Поцілювати когось, це так природно, як усміхатися задоволення або плачати в нещасті — іншими словами сама природа навчила людей цілуватися і воно є старше за людство.

Однак треба зазначити, що багато народів не знають поцілування, а цілування заступають іншим родом дотику. Поцілуй незнаний більшість народів Полінезії (це велика група островів на Великій Океанії), незнаний на Мадагаскарі (острів на сході від Африки) і незнаний багатьма племенами Південної Африки, не здогадуючись нічого про ті племена, які для краси носять різні татуювання в губах.

Англійський подорожник В. Рід здогадується про страшний страх, якого він завдав одній африканській дівчині, як поцілював її. Старанно оглядала поцілюване тіло, чи часом не вкисив її. Не цілують також Патагонці, Ескімоси і більша частина фінських племен.

Подорожник Б. Тейлор, перебуваючи в Фінляндії, зауважав, що хоча полове життя в тім краю є менше зв'язане, ніж колись інде в Європі, де в лазнях чоловіки наго купаються разом з жінками й дітьми — однак поцілуй вважають там як щось неморального і всі пастори (проповідники) що не ділі кидають громи на

ту славянську, неморальну новину.

Як Тейлор сказав одній молодій жінці зі середнього стану в місті Купіо (в Фінляндії), що в Англії чоловік цілує свою жінку, як виходить з дому і робить те саме як повертає до дому, — вона сказала з обуренням, що колиб її чоловік поцілював, так заїхала б йому кулаком в ухо, що попамятав би цілий тиждень.

Коли б спитав хтось, що заступає у тих народів поцілунок, можна відповісти, що існують різні види дотику, які надають ся дуже добре до того, щоб висказувати ними приятельські почуття. — Одні клеплять ся по руках, інші обмацують собі черепа, ще інші потягають ся за вуха. Потирання ногами зовсім заступає поцілуй у деяких племенах.

Здається навіть, що потирання носами — це дуже старинний звичай, який стоїть в зв'язі з обнюхуванням.

Філософ Спенсер каже: вівця скликає голосом свої діти, як порозбігаються, а як сходять ся до неї назад, обнюхує їх старанно і з великим задоволенням. А що кожна звірина має свій властивий запах, який вона радше волить ніж чужий, тому й висказує приятельство й відразу починає ся також від обнюхування.

Біблійного Ізаака, як він осліп, ошукав Яків, який убрав ся в одіж Ісаака і одержав батьківське благословення. Ізаак обнюхав одяг і дав ся підійти.

Люди також — відповідно до раси, поживи і заняття — мають свої влас-

тиві запахи. Кожному прецінь відомо, що інакше чути нашого мужика, інакше Жида, а інакше чорного Мурина. Але багато людей затрачує свій народний запах, а набирають загального запаху, міжнародного.

Можна сказати без пересади, що люди хорі й бідні смердять, а молоді, здорові й чисто вдержувані пахнуть.

Подоржний Тимковський пише в своїх споминах, що в деяких монгольських племен на Сибіри насамперед обнюхують ся, а пізнійше цілують ся. На Філіпінах (Філіпіни — громада островів коло східного побережжя Азії, на полудневий схід від Китаю) залюблені або подружені, як розлучать ся на довго, дають собі на пам'ятку добре зношене одіне, щоби при помочи запаху пригадувати собі

дорогі а неprisутні особи.

Нема ніякого сумніву, що в цілій Європі впливає особистий запах на приязнь і неприязнь межи особами, а передовсім має се великий вплив на любов межи молодіжню різного пола.

Впрочім в цілій вселенній нема інших зносин, тільки дотик. Сонце дотикає землю при помочи тепла й електричності; — всі змисли дадуть ся звести до дотику. Тільки при с'їм діє ся так, як у магнетизмі, де є дотикане двоякого рода: — одні подобають ся взаїмно й притягають ся, а другі є для себе неприємні й відпихають ся.

Поцілуй є отже об'явом звіринного магнетизму притягаючого (додатного).

Жите руських місіонарів в хаті на прерії в Канаді.

10 Заповідий любови.

Услівем щасливого життя для жінки було й буде, щоби чула ся любленою. Тому всі нормальні жінки завсіди будуть бажати здобути собі любов мущини. Сей вічний закон природи опирає ся побідно всім ворожим виступам нових часів і нічо не зможе усунути його зі сьвіта, ні виборче жіноче право, ні жіночі університети.

Навіть противно : чим жінка стоїть висше під культурним зглядом, чим більше зріла умово, тим сильнійше відзиває ся в її серці бажанє мати коханого приятеля, бажанє, якого жінки не можуть поконати, хоча дуже часто не признають ся до него. Слова Сьвятого Письма, що “недобре жити чоловікови самому”, є так само правдиві нині, в епосі еманципації (рівних прав), як були перед тисячами літ.

* * *

Але нинішні жінки не завсіди находять в житю любов, якої бажать, — головно тому, що не розуміють мущин. Дуже часто розуміють їх менше, ніж прості жінки, які кермують ся власним інстинктом. Нині є на сьвіті не лише такі жінки, що їх ніхто не розуміє, але також є й такі мущини, що їх ніхто не розуміє. На сьвіті є мущини, що живуть самітні лише через те, що жінки їх не розуміють, хотяй бувають межи ними люди і з найкращими характерами.

Найчастійше такі власне мущини, найлучші і найгіднійші любови, не

бувають “покорителями жіночих сердець”. Вони не падають відразу жінкам до ніг зі словами любови, як се роблять герої повістий. Не роблять сего тому, що, насамперед, не потрафили би того зробити, а також тому, що вважають се за непотрібне, знаючи, що кожда жінка завсіди відгадає ті чувства, які вона викликає. Отже чекають, щоби жінка сама зрадила ся зі своєю любовію, а як вона не зробить того, думають, що вони для неї байдужні.

* * *

Та нинішні жінки не легко рішають ся улекшувати той перший крок. Вони чекають, щоби мущина перший висказав своє слово, бо боять ся, що жінка, яка сама визнасть мущині свою любов, стратить у него вартість.

Коли-ж мущина не промовить перший, жінка, при першій нагоді, прийме иншого, що в огнених словах представить її свою любов до неї, хоча не чує до неї правдивої любови. Тоді вона програє своє щастє.

* * *

Нетерпеливість, вперстість і зарозумілість, се головні гріхи нинішних жінок, гріхи, які пізнійше жите строго карає. Боротьба двох гордих характерів є добра в повістях, але в житю кінчить ся сумно. Колиж жінка хоче бути щаслива, мусить навчити ся двох головних жіночих чеснот : **терпеливості й лагідности.**

В Англії оголошено друком “Десять заповідей любови”, які нароби-ли були чимало шуму. Ось вони:

1) Як любиш, не стидайся виявити своєї любови.

2) Знай, що любов, се найцінніший клейнод, яким мущина може обдарувати тебе. Коли приймеш той клейнод, обходи ся з ним, як з найдорозшим скарбом і гляди, щоби ти не ушкодила або не згубила його.

3) Як думаєш, що любов не зробить з тебе нової людини, — стережи ся її, бо або твоєму вибраному брак щирости або твоя любов неправдива.

4) Жінка, яка бажає як найбільшого поводження в мущин, не буде ніколи шанувати й любити того мущини, що попаде в її сіть.

5) Будь така, як є. Не старайся удавати лучшу. Покажи мущині, якого любиш, свій правдивий характер, а як маєш які хиби, вияви йому з повним довірем.

6) Мущину, якого любиш, уважай найлучшим з усіх мущин.

7) Не думай, що мущина буде більше тебе любити тоді, як ти будеш удавати, що менше його любиш. Покажуй йому, що він для тебе найдорозша особа на цілому світі, що його думка є важніша для тебе, ніж думки всіх інших людей.

8) Говори йому про свою любов так довго, як довго він схоче про се слухати. Як мине любов, — слова, які вискаже собі пара коханців, будуть найкращою згадкою. Пізніше ніколи не жалується на любих слів, сказаних комусь.

9) Не дури себе, що мущина, якого пізнаєш завтра, буде багатший чи кращий від того, якого любиш нині. Любов стукає до серця тільки раз, відходить і не вертає більше.

10) Ніхто не зможе оперти ся любови, як має серце свободне, а бачить, що його щиро кохають.

Се ті англійські “Десять заповідей любови”. Проти деяких можна би богато дещо сказати, але все таки деякі гідні того, щоби примінювати їх в житю.

С. Руданський.

Т И Н Е М О Я.

Ти не моя, дівчино дорога!
І не мені краса твоя:
Віщує думонька смутная,
Що ти, дівчино, не моя!
Ти не моя! — За личко гарне
Справляє хтось колодія...
Мої-ж літа проходять марне,
Бо ти, дівчино, не моя!...
Ти не моя! І брови чорні
Милує инший, а не я,

І инший хтось тебе пригорне,
А ти, дівчино, не моя!...
Ти не моя: — но що-ж я маю?
Чим похвалюсь тобі і я?
Хіба лиш тим, що тя кохаю;
Но ти, дівчино, не моя!...
Ти не моя, голубко сива!...
Щаслива доленька твоя,
Моя же доля нещаслива;
Бо ти, дівчино, не моя!...

Українська дїточа Школа під управою Сестер Н. З. П. Д. М.
в ЕДМОНТОНІ.

Шануй здоров'я!

Богато людей нарікає на слабе здоров'я, але небогато застановляє ся над дійсною причиною слабого здоров'я. Богато людей не звертає уваги на помешканє і душний воздух, який у багато случаях є головною причиною захорованя.

Сьвіжий воздух і сонічне сьвітло конечні для удержаня здоров'я; отже старай ся, щоби до твого помешканя, а передусім до спальні, входило як найбільше сьвіжого воздуха і сонця.

Заправляй тіло щоденним митем або натиранєм студеною водою. Для вдержаня чистоти тіла добре є брати від часу до часу теплу купіль.

Літом часто купай ся, скільки можна, в місци, виставленім на діланє сонця. Купай ся не довго, найбільше чверть години і по купелі витирай добре тіло і розгрівай ся проходжуванєм.

Рано і вечером, як і по кожній їді, сполочи уста й горло водою.

Вживай як найчастійше руху (біганє, скаканє, гімнастичні вправи, плаванє, праця в огороді і т. и.).

Не вдягай ся за-тепло; голову накривай, а шию носи відкриту. Не носи сильно крохмалених сорочок, високих ковнїрцїв, не стягай ся поясками, шнурівками і т. п.

Не взувай тісної обуви. Запятки повинні бути низькі а широкі. Не носи ніколи дуже споченої обуви.

Будь повздержний в їді і питю, а їдж, о скільки можна, в точно означеній порі.

Не їдж незрілих або надіпсутих овочїв, ні тяжко стравних страв, а вже найменше лакітків. Їдж без поспіху і пережовуй добре кожний кусок. Не вживай надто студених ні надто горячих страв і напїтків. Не ликай кісток, не бери до уст голок, шпильок і взагалі гострих річий.

Вистерігай ся сильної кави, чаю, не соли занадто страв, не вживай алькоголевих напоїв. Найздоровіший напїток се — вода. Одначе не пий зимної води тоді, як ти зігрітий і змучений. Не пий також води із жерел, яких не знаєш, коли хочеш уникнути, тяжких нераз, хоріб.

Не довбай в зубах, не гризи і не шарпай зубами твердих предметів. Не читай в часі їди і не говори, як маєш поживу в роті.

Лягай спати скоро, але також уставай рано. Не вкривай ся за-тепло.

Віддихай носом, а не устами.

Уникай воздуха, переповненого пїлом, димом і немилим запахом. Не сиди в кімнаті підчас замітаня.

Не кури тютюну замолоду.

Не плюй на підлогу, а до хусточки; як кашляєш, заслони рот.

В літі працюй при відчинених вікнах. В часі непогоди і в зимі відсьвіжуй часто воздух у помешканю, відчиняючи рівночасно двері й вікна. Притім уникай протягів, особливо тоді, як ти зігрітий або змучений.

Перед спанєм провітрюй кімнату, в якій спиш.

Каплиця і перший дім ОО. Василіян в Мондер, Алта. Люди виходять з каплиці по богослуженню.

Щаслива жінка.

Володар Єгипту, Рампсиніт, прочитав урядову часопись і попав у гнів. Розніваний велів прикликати перед себе начального міністра, Манету.

— Мането, — крикнув гнівний володар, як той станув перед його престолом, — я щойно прочитав, що в цілому Єгипті нема ніодної замужньої жінки, яка чула би ся щасливою. Щож ти думаєш, дурню, що я на те зробив тебе моїм начальним міністром, щоби потомки наші говорили, що за мого володіння не було щасливої жінки? Заки місяць змінить чотири рази своє лице, ти маєш мені донести, що найшов щасливу жінку або — — — — —
І повів рукою по шиї.

— О боги — зітхнув відходячи Манета і через хвилику чув на шиї холод катівського топора. — Коли не є се найдурнійша вигадка фараона, нехай зараз дістану ся до пекла.

Дома зачав обережно випитувати свою жінку, чи щаслива.

— З тобою? відрубала з кпинами.
Більше вже й не питав.

— Котраж жінка має більше нагоди чути ся щасливою, як не королева? — подумав і попросив жінку фараона, щоби зволила вислухати його. Але вона відповіла:—як я можу чути ся щасливою, коли Рампсиніт не дозволяє мені володіти. Я, як його товаришка життя, хочу, щоби мені було можна брати участь також у його державних справах. Скажи се йому!

— Хай боги бережуть мене від того — погадав Манета і втік чимскорше.

Коло міської брами побачив невольницю, як в збані несла воду і весело поспівувала. Приступив до неї і по-

ставив своє питанє. Та відповідь була невесела. — Я щаслива? Чи не молодша я й не краща від королевої? А мимо того вона королева, а я невольниця, хоч була би я прикрасою кожного престола.

— Отсе зарозуміість — подумав згіршений і ішов далше. Ще кілька разів питав знайомих і незнайомих жінок, але ні від кого не дістав такої відповіді, якої бажав. Одна мала за холодного мужа, муж другої був занадто заздрісний; ся нарікала, що чоловік не розуміє її і обтяжує працею, инша нарікала на нудність серед добробуту.

Тоді Манета зібрав зі смутком свої манатки і зачав подорожувати по цілім Єгипті. Але даремні були його старання! Вкінці прийшов до переконання, що почавши від королевої аж до послідньої невольниці нема ніодної жінки, яка признала би ся, що щаслива.

А тимчасом минав назначений час із застрашаючою скорістю. Три дні тільки оставало, як нещасному міністрови принесли післанці приказ від фараона, щоби вертав ся.

Дрожачи зі страху станув перед лицем фараона Рампсиніта. Але фараон відозвав ся весело: — Радуй ся, Мането, щасливу жінку знайдено!

— Де сину сонця? — спитав Манета.

— У твоїм власнім домі, мій любий. Я велів питати твоєї жінки, де ти зник так несподівано, і одержав таку відповідь: — Не знаю того. Але я щаслива, що той старий дурень виїхав.

Українські питомці духовного семінарія в Торонто.

Кілько є нас в Канаді ?

Число Українців в Канаді оцінюють тепер на 300,000. Що се число не взате за високо, виказує урядова статистика, яка як звісно ділить нас на Гал.шенів, Рутенів, Росіян, Австріяків, Буковинців і Австро-Гунгеріянів. Кілько з наших зачислили до Поляків, Румунів, Греків, Хіньців, Гіндусів, Турків і тих нещасливих 147,345 “унспесіфаед” то лиш один Господь знає. Після урядової переписи переведеної в літі 1911. р. було в тім році в Канаді 42,535 Австріяків, 9,960 Буковинців, 35,158 Галішенів, 11,605 Гунгаріянів, 29,845 Рутенів, 129,103 Австро-Гунгаріянів, 33,365 Поляків, 43,142 Росіян і 147,345 “унспесіфаед”. Очевидно я вичислюю тут після урядових чисел тільки ті, “нації,” серед яких можемо напевно сподівати ся не мало тих, що Гуцули називають “наша віра”.

Вже по конскрипції приїхало до Канади в 1912. р. 4,871 Австріяків, 328 Буковинців, 1,594 Галішенів, 756 Гунгаріянів, 2,773 Поляків (лиш з Австрії,) 9,805 Росіян ну і 13,346 Рутенів.

В році 1913. приїхало 1,050 Австріяків, 687 Буковинців, 497 Галішенів, 4,462 Поляків з Австрії, 578 Гунгарія-

нів, 18,623 Росіян і 17,420 Рутенів.

В 1914 р. приїхало 2,147 Австріяків, 1,549 Буковинців, 1,698 Галішенів, 4,310 Поляків (лиш з Австрії), 24,485 Росіян і 18,372 Рутенів.

Коли зрахувати весь сей крам до купи, то виходить поважна цифра 611,095. Відкиньмо з того на правдивих Росіян, Поляків, Мадяр ну і на тих, що конче хочуть бути Австро-Гунгаріянами і тих, що самі не знають, хто вони, відкиньмо, кажу, на ту всю братію цілих 300,000, то все таки вийде, що нас Українців, в Канаді є поверх 300,000.

Се число не переборщене, а противно навіть взате значно за низько. Се стане кождому ясно, як лиш добре подумає, які народности можуть крити ся під повисше поданими цифрами, і де вони евентуально в Канаді пропали, коли за них нічого не чути. Бо річ певна, що жаден Англієць, Айриш, Скачмен, Німець, Швед, чи Норвежець, які ту в Канаді побіч Українців становлять визначні національні групи, під жадну з тих божевільних рубрик не записав ся і певно вибив би всі зуби тому урядникови, який би хотів єго там проти волі записати.

К.

Хто духом низкий, не мішай ся там,
Де є високих трони;
Таж чобота на голову ніхто
Не надіва замість корони.

(І. Франко.)

*

*

*

Тільки дурний вірить сьвято, що
він не може зробити дурниці.

Хто в першій чвертині житя
Знання не здобув,
А в другій чвертині житя
Майна не здобув,
А в третій чвертині житя
Хто чесний не був,
Той — скаже в четвертій: “Бодай
Я в сьвітї не був!”

Мухи сідають на ранах,
Пчоли на квітках пахучих,
Добрий все бачить лиш добре,
Підлий лиш підле у других.

(І. Франко.)

* * *

А жите — то борня!
А любов — то брехня!

(І. Франко.)

* * *

Мущина не є ніколи такий добрий,
як думає дівчина, ані не є ніколи та-
кий лихий, як про се думає жінка.

* * *

Наймудрійше слово у всякім ви-
падку є — мовчанка.

* * *

Квасний виноград росте всюди і
завсїди.

* * *

Слізми — не вернеш житя людині,
що зложена в гробі.

* * *

На віку горя — море, а радощі —
і в ложку забереш.

(Тобилевич.)

Легше наскладать повнісінький чу-
мацький віз самих червінців, ніж між
людьми найти серце налите правдою
і любовю до всіх.

(Тобилевич.)

* * *

Жона і муж — тіло одно, а в однім
тілі — і дух повинен бути оден.

(Тобилевич.)

* * *

То, що ми пережили в минувшині,
нехай буде нам наукою, як маєм жи-
ти в будуччині!

* * *

Флегматик робить усе по черзі, од-
но за другим, сангвінік-одно перед
другим, імпетик — дві річи нараз, а
мелянхолік — не робить нічого.

* * *

Не мішайте сьвятощів з болотом!..

* * *

Як риба без води, а пияк без горів-
ки, —

Так жєнщина без любови жити не
може.

Доля “независимої” церкви в Канаді.

?

Загадки.

?

1) Коли батько може сказати своїй дитині:

— Я твій рідний отець, але ти не мій син.

2) Я бачив тебе там, де ти ніколи не був і ніколи не будеш, але я знову тебе там побачу.

3) Хто носив найбільшу шапку в Росії за часів царя Петра Великого?

4) Котрий розбійник вимордував четверту часть населеня усього сьвіта?

5) В який спосіб можна писати без пера і чорнила?

6) Коли муж є господарем хати?

7) Чому жінкам борода не росте?

8) Про що ніхто й ніколи не може розповісти?

9) З якої чарки не можна випити вина?

10) Хто пройде через вікно й не розібе його?

11) Хто бажає мати одно око?

12) Яке є найнещасливійше немовля в сьвіті?

13) Що то є поцілуй?

14) Які зуби дістає чоловік послідні?

15) Чого в людий язик червоний?

16) Котрих зубів не вживає ніхто до їди?

17) Що йде скорше в гору ніж в долину?

18) Я не маю її й не хочу її, але, коли мав би її, не продав би й за міліони. Що се таке?

19) Хто переносить на собі дуже богато, а рушити ся не може?

20) Кождий ходить по мені і в літі і в зимі, а їхати по мені ніхто не може.

21) Як можна зробити з козака козу?

22) Чим більше беруть з неї, тим більша вона стаєть ся. Хто вона?

23) З чого зроблено першу машину до говореня?

24) Котрий місяць в році найкоротший?

25) У кого на селі найбільше дітий?

По наших кольоніях.

Монастир ОО. Редемптористів в Йорктоні, Саск.

Сьвятий Альфонс Лігорій заложивши згромаджене сьв. Спаса або чин О.О. Редемптористів в 1732 р. для душ найбільше опущених, зараз звернув очі свої на схід та бажав післати своїх монахів, щоби там працювали для спасеня людей грецького обряду.

Сьвятий не міг сповнити свого бажаня. Але се, чого сьвятий не міг вчинити, зробили Єго сини духсані О.О. Редемптористи.

В році 1904., заложили ті монахи дім свого чина в Йорктоні і відтам з приказу церковної влади мали обслуговувати всіх католиків сего округи.

Русинів було коло Йорктону багато а сьвященика свого обряду они не мали. Всч. Отець Делярний зі смутком дивив ся на опущене тих Русинів і роздумував, як їм помочи. Слухаючи іно своєї ревности зглядом опущених душ, Всч. Отець старав ся о позволене з Риму перейти на руський обряд і діставши се позволене, став працювати межи своїми дорогими Русинами.

Другі монахи Редемптористи наслідували пожертвоване О. Делярія і тепер згромаджене сьв. Спаса, крім своїх 250 монастирів по різних народах, має також 3 руських монастирів, в Йорктоні, Саск., а в Уневі і Тернополі в Галичині.

Йорктон, красне містечко Саскаче-

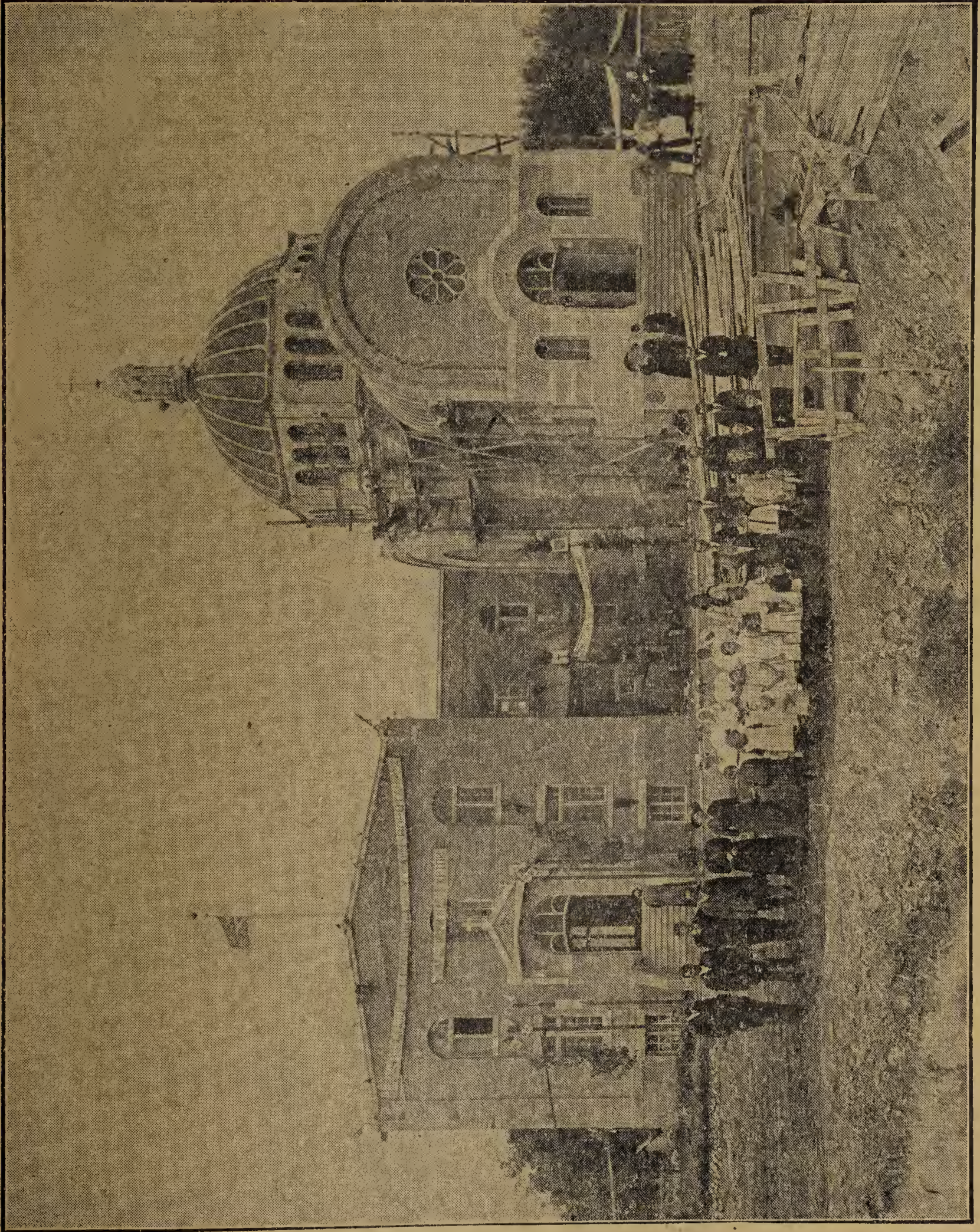
вану, є осередком дістрікту заселеного у великій часті Русинами.

Принявши руський обряд. Всч.О.Делярий і єго товариші мешкали разом зі своїми співбратами-монахами латинського обряду. Але зараз по приїзді дорогого нам Владики та з позволенем того-ж єпископа, зачали ті Отці старати ся о руський монастир. Се не була легка справа, бо Русинів дуже мало в Йорктоні та ще й немаючи! Лишити Йорктон теж трудно, бо з Йорктону легко доїжджати до 20 церков, що обслуговують ОО. Редемптористи.

Дня отже 9. цвѣтня 1913 р., скріплений благословенем нашого єпископа, поїхав О. Делярий до Риму, щоби там з начальниками свого Чина обговорити цілу справу.

Бог зволив благословити заходи Вс. Отця. Настоятелі чина дозволили на будову монастиря і церкви для Русинів в Йорктоні і самі старали ся о гроші потрібні до сего сьвятого діла.

Осьмого червня 1913. р. Отець Делярий приїхав з Риму та зібравши йорктонських Русинів, поділив ся з ними радісною вісткою. Люди бажали мати церков в часті міста замешканій Русинами. Як просили, так стало ся. Зараз постарались о ґрунт і зачалась будова. Робота так скоро йшла, що дня 24. грудня 1913. р., Отці

Церква і монастир оо. Редemptористів в Йорктоні.

лишили латинський монастир а дня 25. відправила ся перша Служба Божя в руськім монастири. Монастир був скінчений, але у кожного було ще одно бажанє, коби церков збудувала ся як найскорше.

Ми не чекали довго, бо вже 1914. р. 19. цвітня стали мурувати церков і дня 23. серпня с. р. Преосвящений Кир Никита посвятили сю церков великим архієрейським сьвященем в присутности численного духовенства і народу з Йорктону і далеких околиць, що прибули в суботу мимо непогоди.

Церков ся є першим в західній Канаді мурованим домом Божим. Присьвячена в честь Матери Божої Неустаючої Помочи. В престол вложили Владика мощі сьв. Сьвященомученика Йосафата.

Монастир сей красний і церква ся

велика — се дар чина ОО. Редemptористів Руському Народови в Канаді.

Є надія, що йорктонські Русини потрафлять оцінити сей княжий дар і діставши від своїх Отців найкрасшу церков в цілій Канаді, будуть старати ся єї прикрасити, щоби на все остала примірною руською церквою.

Кінчимо сей опис словами Преосвященого Владики:

“Віддавши сю церков під Покров Неустанної - помагаючої Матери Нашої, єсьмо певні і о се молимо Єї і Єї Сина Господа Нашого Ісуса Христа, щоби она була задатком і початком красшої будучности монастиря і его жителїв, йорктонських вірних та вірних цілого дістрікту, щоби стала розсадником благословенства живої віри і чинної любови серед нашого народу”.

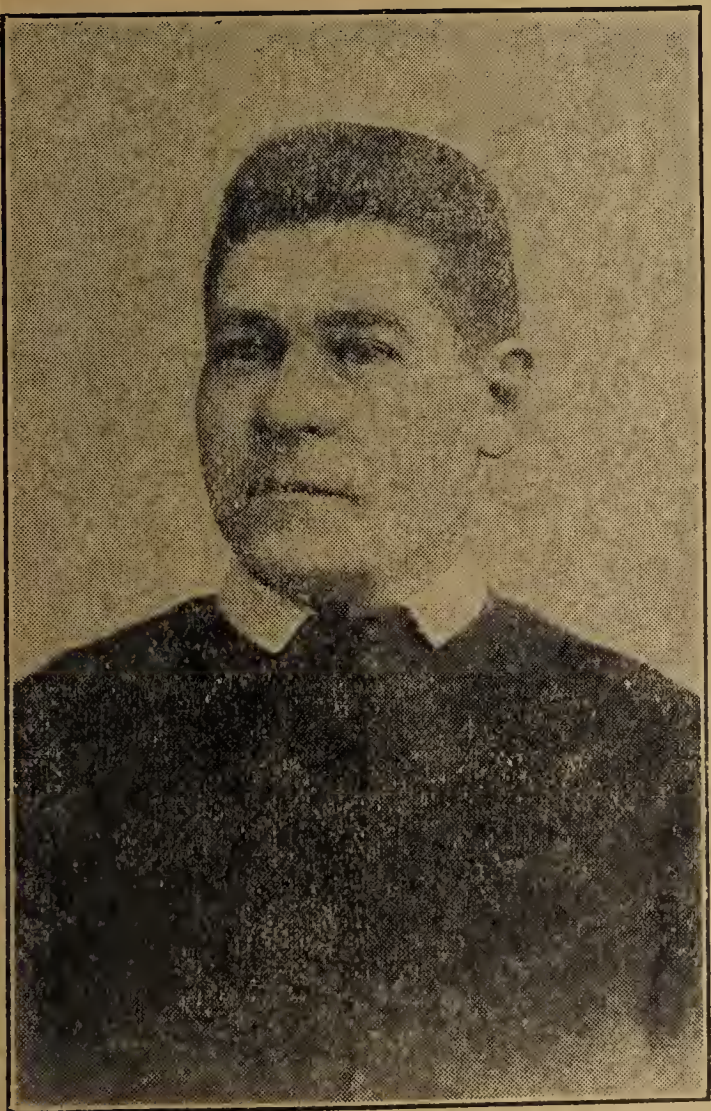

Місіонарська церква в Сифтонї, Мач.

Монастир ОО. Василіян в Мондер, Алта.

Заложив місію в тій місцевості О. Плятонід Філяс теперішній протоігумен ОО. Василіян, прибувши до Алберти в жовтні 1902 року. В тім часі було в Едмонтоні всего 12 родин руських, як околиця Біверлейк почалась заселювати. Люди були бідні, зарібків майже не було жадних, найближша стація і місто Едмонтон віддалене поперх 80 миль, доріг у тім часі жадних, а до того слотливі літа, майже унеможливляли подорож. Серед

Оснуватель місії ОО. Василіян в Мондер (давні Бівер Лейк), о. Плятонід Філяс, протоігумен Ч. С. В.В.

таких обставин, зачав О. Філяс працю місійну. Перші богослуження відправляли ся у Гаха, Лесюка і Ярмолая. Від

так зачато з весною 1903 р. будувати дім місійний (монастир) і каплицю. Перше богослуження відбуло ся у монастири 12. липня 1903. р., відтак 23. жовтня тридневна місія. З причини надмірних трудів і клопотів О. Філяс захорював смертельно на серце, котра то недуга тревала поперх 2 місяці.

До помочи місії приїхало також 4 Сестри, котрих цілею є не лиш дбати про своє спасення, але також о славу Божу, обслуговуючи хорих, прикрашуючи церкви і виховуючи діти і сироти. Для добра Церкви заложив о. Філяс новіціят для Сестер, т. є дім, де маючі покликане до життя після рад Євангельських, мають через 2 роки научити ся життя законного, випробувати своє покликане і пристосувати ся до праць, котрих ціль згромадження вимагає. Мимо вороговань і напастей ворогів, розвинуло ся згромадження Сестер дуже гарно і числить тепер 41 членів, має 4 доми виховавчі і школи. Є тепер Сестер в Мондер 17, в Едмонтоні 9, у Вінніпегу 9, у Сифтоні 6. В році 1914. учащало до школи в Мондер 68 дітей, з тих 46 у Сестер мешкало і 10 сиріт. Крім науки своєї рідної і англійської мови виносять діти зі школи Сестер любов до свого народу, родичів, пошанівок до старших і що найважнійше любов до своєї віри і обряду, що з життям народу злучене мов тіло з душею. В році 1910. побудовано за старанем о. Н. Крижановського величаву церкву у Мондер, котра є не тільки окрасою околиці і міста Мондер, але і славою нашого народу. Не раз можна почути на залізниці, як переїжджаючі Англійці або Французи говорять: "Що за красна цер-

ков”, або питають: “Якої віри і народности люди належать до тої церкви.” Таким способом довідують ся про нас.

В році 1913. побудовано прекрасну школу і дім сирітський з жертволю-

бивости людей, але еще є много довгів до сплачування .

Є також у Мондер “Читальня Прогрессу”, котра дуже гарно розвиває ся.

Під теперішній час, не є вже око-

Церков в Мондер побудована 1910. р.

Вид місточка Мондер, Алберта.
При кінці улиці видно церков ОО. Василіян.

лиця Мондер пустинею, засілою бідними емігрантами, мешкаючими по норах під землею, але замешкалою заможними і свідомими фермерами канадійцями, котрі займають ся мішаним господарством.

Бл. п. о. Тимочко, Сестри і діти, що приступають до першого свв. Причастія 1908. р. в Мондер, Алта.

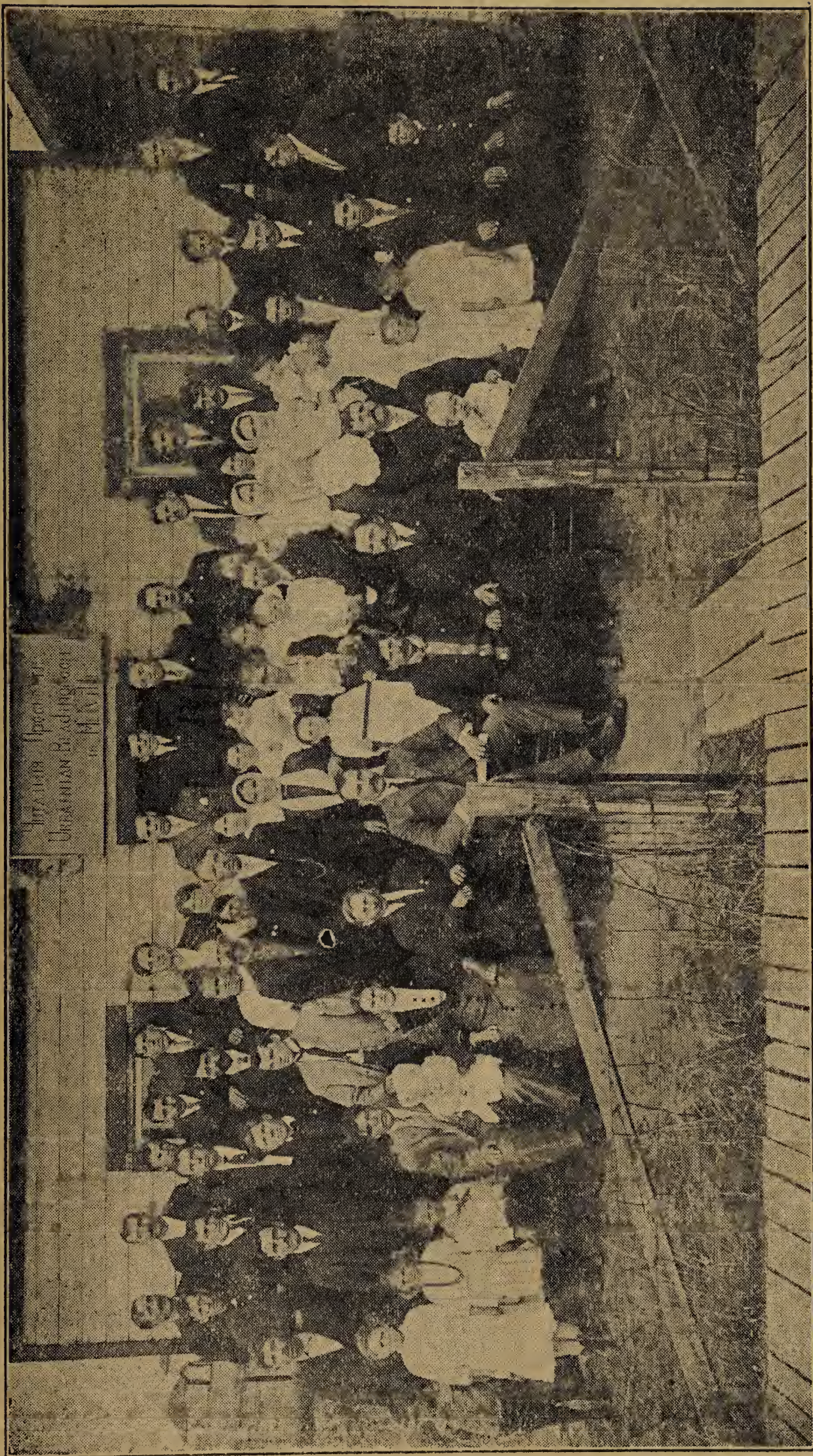
Вид новозбудованої української школи і сирітського дому (з боку) в Мондер, Алта.

Обрахували бізнесмени, що околиця від Вегревілю по Форт Саскечеван одна з найбогатших в цілій Канаді. Виплачують за продукта фармерські \$50,000 тижнево. Оден лиш купець в Мондер платить за худобу \$8000 на тиждень. Наш руський нарід своєю працювитостю може завстидати інші народи, котрі хотяй прийшли з вели-

кими грішми і дістали ліпші землі, однак матеріяльно стоять гірше. Одного тільки треба, щоб менше наші фармері учащали до бар, де дзвонять шклянками і заглядають в килішки і кровавицю марнують, а більше дбали про просвіту, щоб діти були добрим канадійцями і сьвідомими Українцями.

Школа і сирітський приют Сестер Н. З. П. Д. М. в Сифтон, Ман. Сестри удержують діти з добровільних жертв. Учать по українськи і англійськи і домашнього господарства.

Члени Читальні "Прогресу" в Мелвіл, Саск.

КОРОТЕНЬКИЙ ЗВІТ ЧИТАЛЬНІ "ПРОСЬВІТИ" В МЕЛВІЛ, САСКАЧЕВАН.

Читальня "Просьвіти" в Мельвіл, Саск. заложена дня 22 грудня 1913 р. Числить до тепер 84 членів. В бібліотеці є понад 150 книжок і 9 часописей. Знаходить ся також каса позичкова для членів Товариства, котра обертає 70-доляровим капіталом. При Читальни є курс для неграмотних і кружок аматорський. За згодою всіх Членів заведено суд мировий. Читальня є вписана в члени Тов. "Просьвіти" у Львові.

За Виділ Читальні "Просьвіти"
Лисечко Григорій
голова.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ ЕТЕЛЬ- БЕРТ В ПРОВІНЦІЇ МАНІТОБА,

Кольонія Етельберт лежить яких двіста миль на північний захід від головного міста Виніпег. Замешкують сю кольонію виключно самі Русини-Українці, котрі привандрували сюда ще в 1896. році. Як емігранти, то й не зайшли вони з грішма, щоб можна було розпочати добру господарку. Були такі, що заледви мали по десять центів при собі. Хоть не мали наші земляки з собою багато грошей та за се в них були здорові мушкули до праці.

Земля котра дісталась нашими земляками в більшій часті даром яко гомстед, була забита ломами, заросла вічними лісами. Небракувало ту ка-

міння та різного рода мочарів. В лісах було повно дикого звіря. На таких то землях Русини-Українці почали своє жите. Не маючи ніяких средств до життя, примушені були чоловіки лишати своїх жінок та дітей на фермах а самі наймались у богатших англійських фермерів. Гіркі ті зарібки були. За корову, що коштувала в той час яких двацять долларів, чоловік мусів робити й ціле літо.

Сердега мусів робити, бо діти плакали молока а жінці, маючи корову при хаті в корчах, було відважнійше.

Ученики Етельбертської школи при гімнастичних вправах.

Час не стоїть, літа минають і не вертають. Працюючи тяжко, від рана до пізної ночі, наші земляки почали поліпшати свою долю. Де рік або два назад стояла колиба, там вже можна зобачити гарнійшу хату, стайню і ще дещо, що вказує на зроблений пос-

секретара. Від того часу уряд громадський є в руках Русинів. І цілком справедливо і ліпше для наших фермерів тому, що чоловік, коли зайде до уряду громадського, може визказати свої бажання чи кривду в своїй рідній мові.

Ученики школи Галич в околиці Етельберт, Ман.

туп.

Коли нашим землякам засіяло сонце лучшої долі, почали они інтересувати ся політикою церковною а найбільше своїми громадськими справами. Поволи фермері зорганізувались в громаду або муніципал. Розумієть ся, що до сеї організації причинили ся багато Англіїці, котрі тут в той час замешкували. Се стало ся в 1907. Через три роки Англіїці рядили сами нашими фермерами помимо, що наших було богато більше. Від 1910 року почали наші люди вибирати більше своїх радних. В 1911 році упадає цілком сила англійська. Вибрано цілий уряд руський, то є радних, війта а ті розумієть ся, взяли свого

Шкільництво в нас так само не є так дуже занедбале. Тепер в нас є тринадцять шкіл а дві має побудувати ся в 1915 році. Вже пороблено заходи, що до сих двох послідних шкіл. Разом наш муніципал буде мати п'ятнадцять шкіл і тим власне кожда дитина буде мала нагоду ходити до школи і досягнути належите образование.

Учителі в наших школах є самі Русини-Українці і один Англієць. Учать они аж 645 дітей. Нині десять молодих хлопців з нашого муніципалу учають до висших шкіл по місточках. Се заслуга, розумієть ся, наших учителів, котрі невпинно працюють над нашою молодіжю.

На поданих образках зобачите

школу Етельберт і її школярів, група і підчас гімнастичних вправ.

Саме місточко Етельберт се столиця наших Русинів-Українців. Бизнес в більшій часті знаходить ся в руках Русинів. Маємо одну фермерську спілку (стор мішаних товарів) і ще один Русин є властителем порядного стору. Агенції до спродавання машинерії в руках Русинів. Також склад дощок і бучерня належить до Русина. Словом люди починають більше

інтересувати ся справами бизнесовими і можна вірити, що в недалекій будучности весь бизнес в нашій колонії опинить ся в руках наших людей.

Справа просвіти поступає наперед але дуже помаленько. До сего найбільше спричиняють ся таки тутешні обставини котрі не є сприяючими просвіті і котрі тяжко поконати. Та з часом правда переможе неправду і нам Русинам засія сонце красшої долі.

Українські шкільні діти з Етельберт.
(На прогульці).

Церков сьв. Сьвященомуч. Йосафата в Торонто.

Руська кольонія в Торонто числить около 3,000 душ. Довгі часи зістава-ла без правдиво-вітцівської опіки ду-ховної, поки о. Боярчук Йосиф не за-няв ся по вітцівськи сею кольонією і його праця увінчала ся великим успі-хом. Не лиш що спараліжував а по-части і знищив роботу протестантів — але постарав ся і о се, що в корот-кім часі станула гарна руська церков. Кошти будови виносили \$50,000. О гроші потрібні на будову вистарав ся В. о. Боярчук і місцевий Архиепископ Мекнел котрий будучи щирим прия-телем Русинів пожичив на дуже ви-гідну сплату. гроший на будову цер-кви.

Церков збудована в стилу старин-ної базиліки з червоної цегли. Чудо-вий кивот спроваджений з “Достави” зі Львова — справило англійське то-вариство Бель, яке має на ціли спо-магати бідної церкви.

Під церквою знаходить ся обширна галя — в якій торонтонська Русь від-буває свої збори — дає представле-ня і де містить ся рівнож льокаль кружка музичного та сьпівацкого і читальня.

По укінченю будови посьвятив цер-ков Преосьвящений Владика при у-части численно зібраного руського і англійського духовенства і питомців дух. Семинара в Торонто дня 1914. р.

Духовний семинар в Торонто, Онт., де виховують ся руські питомці.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ШКОЛА СЕСТЕР НЕПОРОЧНОГО ЗАЧА- ТІЯ ПР. Д. МАРІЇ У ВІННІПЕГУ.

Скоро лиш ОО. Василяни обняли українську католицьку парохію у Вінніпегу, одним з найбільших їх старань було отворити свою рідну школу, в котрій би молоде наше покоління отримало не тільки потрібну науку, але також невтратило своєї Віри і народности. Задля браку иншого місця уряджено школу в галі під церквою

св. Николая. В році 1911. Високопреосвященний Архієпископ А. Лянжевен власним коштом побудував теперішню школу і віддав на власність Сестрам. Є се красний одноповерховий будинок поставлений коштом около 26.000 долярів.

Школа ся се одинокий захист вінніпегських Українців — католиків, де можуть безпечно ухоронити свої діти перед утратою св.—кат. Віри і української народности.— До школи учає майже 400 українських дітей.

Місіонарська школа в Сифтон, Ман., з Всч. о. Сабуреном.

Три бажання.

Поляк, Німець і Жид прийшли поклонити ся великому Будді.

Втішений Будда заявив їм, щоби кождий з них висказав перед ним якесь своє бажане, а він сповнить його.

— Ти чого хочеш? — спитав він у Поляка.

— Слави — відповів Поляк.

— Будеш мати її — сказав Будда й

овернув ся до Німця.

— А ти чого хочеш?

— Гроший.

— Будеш мати їх.

— А що тобі дати? — спитав Жида.

— Я не хочу багато — відповів Жид.

— Я хочу тільки мати адресу Німця.

*

*

*

ПАПІР З ТОРФУ.

У всіх цивілізованих краях дбають тепер дуже про се, щоби перешкодити великому винищуванню лісів. Отже, де тільки вдасть ся, стараються люди заступити дерево іншими матеріалами, а передовсім тоді, коли се виходить танше. З того також згляду стараються ся тепер о се, щоби при виробі паперу заступити дерево торфом.

В Європі фабрика паперу з торфу знаходить ся в Ірляндії, в місцевості Селбридж, положеній над великими торфовими просторами.

В Америці дійшли також до красивих вислідів у штуці вироблювання паперу, хоч не знайшли ще способу білення того торфового паперу. Торфовий папір має темно-сіру краску і може служити, покищо, тільки до опакowań. За то, як пакунковий папір,

має він дуже цінні прикмети: є він танший, ніж той папір, що вироблюваний з дерева, багато міцніший від него і непрوماкальний. Крім того має він у собі деякі такі складники, що відганяє від себе комахи і через те дуже надає ся до того, щоби переховувати в ній вовняні тканини і футра (кожухи). Кошти виробу одної тони торфового паперу виносять в Америці \$11.00, коли тимчасом виріб одної тони доброго деревляного паперу коштує \$28.00.

До перероблювання торфу на папір уживають в Америці удосконалених машин. Дві години минає від того часу, як привезуть торф до фабрики до часу, доки не наладують вже готовий папір до залізничних возів.

КІЛЬКО КОШТУЮТЬ ПАЛЬЦІ АРТИСТІВ?

В Америці є найможливійші висоти асекурацій.

Славний п'яніст, Поляк Падеревський, асекуровав в однім асекураційнім товаристві свої пальці, на час своєї артистичної поїздки по Америці, так, що на випадок якогонебудь ушкодження, хот'яй би й одного пальця, коли не міг би уживати його при грі, дістає 10 тисяч доларів тижнево на лічєне.

Ще дорожше заасекурував свої пальці скрипак, чех Кубелік: три пальці лівої руки оцінені на 54 тисячі доларів, великий палець правої руки — на 40 тисяч доларів, а мізинний палець правої руки — на 9 тисяч доларів.

ОРИГІНАЛЬНІ СИГАРИ.

Мешканці Філіпінських островів на схід від Азії, курять дуже оригінальні сигари. Кожде сигаро має близько 15 цалів довжини і около 5 грубини. Звичайно голова родини сам скручує таке сигаро, курить його якийсь час, подає потім жінці, а жінка покуривши, подає дітям, по черзі. На четвертий день, менше-більше сигаро вже так скурєне, що треба вже його піддержувати спеціальним приладом.

Для слабого курця таке сигаро стало би на цілий місяць.

Щасливий.

— Ви не знаєте моєї жінки?

— Ні!

— Ну, і кажуть, що нема на світі щасливих людей!

ІНКУБАТОРИ В ЕГИПТІ.

Кожда господиня знає, що квочка може сидіти найбільше на 25 яйцях, щоби могла вигріти курята. Як же хтось хоче вести велику господарку дробу, то йому не виплачує ся насаджувати квочку, бо треба було би йому мати їх дуже багато. Крім того бувають случаї, що куркам ні руш не хочеть ся квокати. Щоби не бути зависимими від гумору курок, придумали недавно люди машинку до вигрівання курят і таку машинку назвали — інкубатор.

І здавало ся теперішнім людям, що вони страх великі, коли можуть без квочки мати пр. з курячих яєць — курята. Але показало ся трохи згодом, що давно дуже, давно, люди також знали про те, що й без квочки можна мати з яєць курята.

От один англійський дослідник, Кадман, відкрив, що 5 тисяч літ тому назад уміли Єгиптяни—предки сих Є-

гиптян, що тепер ми називаєм їх дикунами—вигрівали курята при помо- чи інкубаторів. Вже тоді вигрівали они до 120 мільйонів курят річно. Вони не мали ні газових ні електричних інкубаторів, але мали відповідні печі, а на кожній такій печи могли помістити 7 тисяч яєць.

Ті печі ogrівали вони соломою й навозом, щоби уникнути занадто високого горяча. Через послідних десять днів перед тим, заки мали курята вилуплювати ся, печий не ogrівано майже зовсім.

Богато теперішних людей, які уживають інкубаторів, убивають багато курят через те, що регулюють неправильно теплоту своїх інкубаторів. Треба би їм піти до старинних Єгиптян в науку.

Відкрите дослідника Кадмана зменшило славу теперішних винахідників інкубаторів.

ВІДГАДКИ ЗАГАДОК.

(зі сторони 79.)

- 1) Як дитина є дівчина.
- 2) В зеркалі.
- 3) Той хто мав найбільшу голову.
- 4) Каїн, як убив Авля.
- 5) Олівцем.
- 6) Як жінки нема дома.
- 7) Бо жінки багато говорять і не можна було би голити.
- 8) Про свою смерть.
- 9) З порожньої.
- 10) Соняшні лучі.
- 11) Той, хто сліпий на обоє.
- 12) Порося, бо має одну маму, та й та свиня.

- 13) Красний початок поганого діла.
 - 14) Штучні.
 - 15) Бо багато бреше, тому червоний зі встиду.
 - 16) Зубів гребеня.
 - 17) Вогонь.
 - 18) Лиса голова.
 - 19) Міст.
 - 20) Драбина.
 - 21) Відняти дві послідні букви.
 - 22) Яма.
 - 23) З Адамового ребра.
 - 24) Май.
 - 25) У сільського вчителя.
-

Як паничі сїном викрутили ся.

Були собі два школярі у великих школах. Вчили ся, вчили ся, далі один каже:

— Буде з нас тільки учити ся! Ходім, підемо в сьвіт!

Пішли. Ідуть, ідуть, зайшли до одного міста. Прийшли до корчми, поїдали собі, а ту ні оден ані грейцара не має, а голодні такі, що не дай Господи.

А при тім самім столі сиділи другі пани і балакали собі о всяких штуках.

Школярі слухають, слухають, а далі один каже:

— Е, що то всьо значить! Ми ще ліпші штукарі. Такої штуки ніхто не вдасть, як ми.

Пани до них:

— Щож то за штука така? Ану покажіть!

Школярі ніби то не хочуть, дорожать ся. Пани казали дати їм їсти, пити, та все просять, щоби показали ту штуку.

— Ну, добре, — кажуть школярі, наївши ся та напивши ся добре. — Принесіть нам сюди велику вязанку сїна!

Принесли їм сїно, а вони ану кру-

тити з нього перевесло. Крутять, крутять, один кінець дали тримати тим панам при столі і кажуть їм, щоби борони Боже не рушили ся з місця і щоби тримали міцно. А самі крутять далі, та все поступають ся в зад, через двері, та на подвіре, а все крутять тото перевесло. Аж тут надійшов дід, жебрак.

— Гей, діду, — кажуть йому школярі, — на тобі отсе перевесло та тримай за кінець, а міцно. Ми ту зараз прийдемо.

Дід взяв перевесло тай держить, а школярі поза доми, та як пішли, аж ся закопотило. Пани за столом тримають перевесло, а на дворі дід тримає перевесло, та так міцно, що аж сопе.

— А ти діду що ту робиш? — питає ся один прохожий.

— Та перевесло тримаю.

— Ба, а хтож тобі дав тримати?

— Та якісь два паничі, дав би їм Бог здоровле.

— А деж ті паничі?

— Та пішли десь отуди, казали, що зараз прийдуть.

А за паничами вже й слід застиг.

Родинне.

— Скажи же, друже, що то значить: — Жінка твоя молода, красна, ти сам здоровий чоловік, так довго ви жонаті і не маєте дітей!....

На леваді.

Малий Іцуньо стояв зі своїм батьком недалеко стоячого осла.

— Татині, чи осел женить ся також?

— Тільки осел, Іцуні! — відповів старий.

Відплатив.

Професор: Дурак може дати більше питань, ніж розумний чоловік є в силі відповісти на них.

Студент: — Не дивниця, що тільки студентів паде при іспитах!...

Нема сумніву.

— Як ви думаєте, пане професор, — чи моя дочка добуде слави як співачка?

— О, без сумніву, як тільки вийде заміж за співака.

Як Соломон море міряв.

Премудрий Соломон хотів змірити море і зробив собі такий човен і казав чотиром ковалям робити чотири роки ланц. Зробили вони йому той ланц, а він учепив його до того човна і привязав до берега моря, тай пустив ся їхати морем. Аж тут надпливає рак, як уймив своїми щипцями за той ланц, як потиснув, тай перекусив. А Соломон на човні плине тай плине що раз далі. Аж тут надпливає риба тай проковтнула той човен разом з Соломоном. А то було в ночі, коли Соломон спав у човні. Будить він ся вже в рибі, обзирає ся тай гадає собі: “Що за диво! На мори все ся видно чи в день чи в ночі, а тут не видно ся, хоть око вийми. Тогди почав мацати довкола себе і пізнав, що він у рибі. Виймив він ніжик і почав різати. Як почало тую рибу дуже боліти, то вона з болю вискочила аж на беріг і там загинула. Побачили люди тоту рибу на березі, прийшли та зачали її різати. Як розпороли, дивлять ся, а з риби вилізає чоловік. Вони його запитали ся: “А ти де ся тут взяв?” А він каже, що плив по мори, тай його риба з човном пожерла. Приймили його ті люди до себе. Жий кажуть межі нами. Добре жиє він там у селі. А тимчасом старий цісар, його отець,

не знає, що з ним стало ся, розпитує всюди — нема ніякої відомости. Тоді він казав зробити золотий плуг, дав його двом своїм слугам і післав їх у сьвіт, щоби ходити від села до села і щоби питали кільки той плуг варт? Раз вони прийшли до того самого села, де жив Соломон, тай питають у людей, але ніхто не знає, щоби той плуг міг бути варт. А Соломон, як то почув, то перебіг їм дорогу тай сів перед ними. От вони приходять просто нього тай питають його: “Слухайте господару, що той плуг варт?” А він їм каже: “Як би вересня до нього яремце, а мая дощ, то би щось був варт, а так то він нічого не варт. “Тоді вони догадали ся, що то мусить бути Соломон і взяли його з собою, але цісар не міг його пізнати. То він скликав велику силу людей на гостину, посадив їх за стіл, казав поставити страву, але ложки подав дуже довгі, ще й казав кожному привязати до руки. То вони сидять з тими ложками тай не їдять. Аж тут приходить Соломон тай каже: А ви для чого не їсьте? А вони кажуть: Бо не можемо, от які ложки довгі. А він їм каже: От то дурні! Оден другого годуйте! — Аж тоді цісар пізнав, що то його син.

Звідки.

”Слухай, — каже Берко до Срулька — мені дуже дивно, що ти вже три роки жонатий, а ще не маєш дітий”.

“Ну” — гадає Срулько — “звідки ми можем мати діти, коли моя жінка ніколи ніде не виходить.”

Що гірше?

— Ти чого ходиш, як убитий?

— Щож мені робити? В мене молода жінка, яка хоруге вічно.

— Ей, що тобі за лихо! От у мене стара жінка, яка ніколи не хоче хорувати!

ВЖЕ БІЛЬШЕ ЛІТ ДВІСТА...

Вже більше літ двіста, як козак в неволі,
Понад Дніпром ходить викликає долі:
Гей вийди, вийди із води,
Визволь мене серденько із біди!

Хоч радаб, не вийду, бо сама в неволи.
Хох радаб, не вийду, бо сама в неволи.
Гей у неволі, у ярмі,
Під московським каравулом у тюрмі.

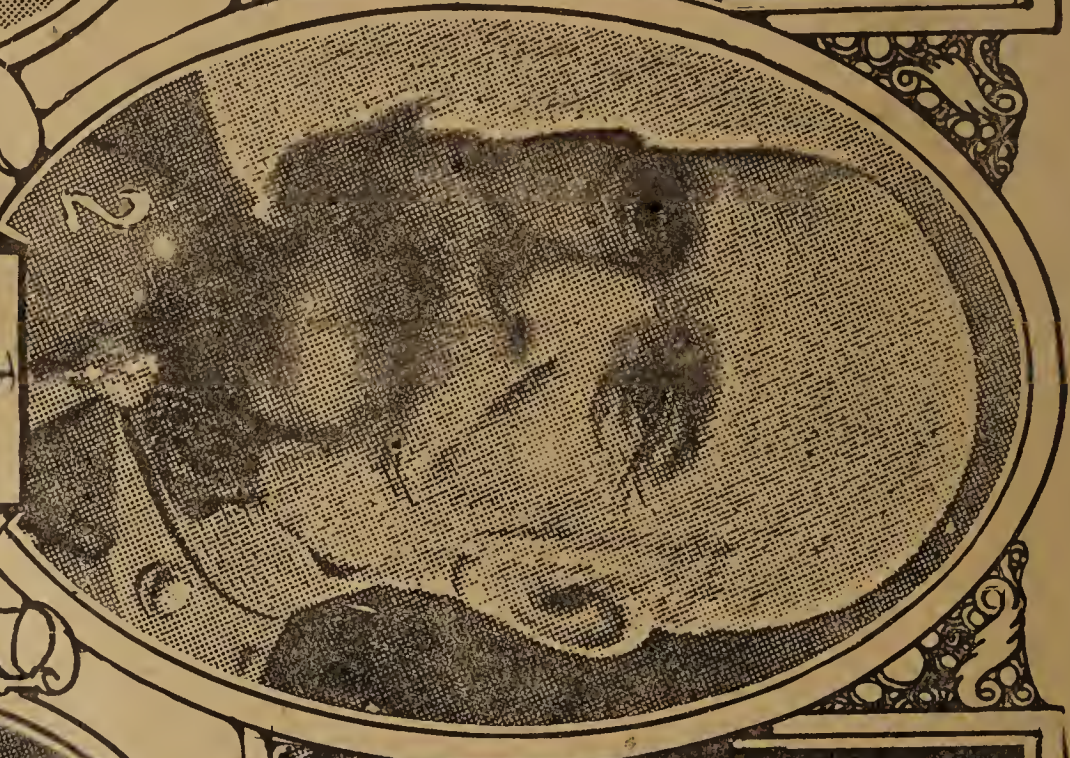
Мене молодую козацькую долю
Запродали в тяжку московську неволю;
Гей у неволю в кайдани,
Нерозумний ти гетьмане Богдане!

Коні наші в плузі а козак за плугом
Аж вітер сумує вганяючи лугом;
Гей ти козаче покинь плуг
Тай на коня та на волю, з нами в луг!

Люди, найбільше відвічалні за викликане теперішної війни.

1. Німецький цісар Вільгельм II.
2. Австрійський цісар Франц Йосиф I.
3. Російський цар Микола II.
4. Сербський Король Петро.
5. Сербський наслідник трону, що був замішаний в змову на жите архикнязя Франца Фердинанда.

ВЕЛИКА ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА.

Сили поодиноких держав на суші і на морі.

В часі війни можуть покликати під зброю європейські держави 25 мільйонів душ. Підчас мира видатки на стателе військо носять около 972 мільйонів долярів.

Число війська і гармат, що подаємо понизне є приближене. Чогось певного в сій справі годі казати іззатайн, якими кожна держава ослонює свою воєнну силу.

Держава	Число війська в часі мира	Число війська в часі війни	Армати
Австрія	396,000	2,500,000	2,000
Бельгія	47,500	188,000	204
Болгарія	57,000	400,000	100
Велика Британія	244,000	381,000	650
Голяндія	34,000	175,000	120
Греція	20,000	120,000	120
Данія	12,000	66,000	96
Іспанія	128,000	500,000	408
Німеччина	700,000	5,000,000	3,600
Росія	1,250,000	4,500,000	3,000
Румунія	98,000	350,000	400
Сербія /	38,000	280,000	300
Туреччина	375,000	1,000,000	1,000
Франція і Альжир	612,000	4,000,000	7,000
Чорногора	3,000	35,000	30
Швайцарія	21,000	270,000	450
Швеція	79,000	500,000	500

ФЛЬОТИ ЕВРОПЕЙСКИХ ДЕРЖАВ.

Видатки шістьох найбільших держав Європи на флоту в 1913 р.

Британія	\$217,063,198	Франція	89,526,029
Росія	118,960,586	Італія	49,909,575
Німеччина	107,235,048	Австрія	29,092,574

Фльоти поодиноких держав з початком 1914. р. виносили: —

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ.

60 Боевих кораблів
9 Боевих кружляків
51 Панцирників кружляків
72 Легких кружляків
109 Торпедовців
232 Контр-торпедовців
77 Підводних суден.

НІМЕЧЧИНА.

35 Боевих кораблів
4 Боевих кружляків
9 Панцирних кружляків
45 Легких кружляків
54 Торпедовців
33 Проти-торпедовців
24 Підводних суден.

ФРАНЦІЯ.

24 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
21 Панцирних кружляків
10 Легких кружляків
153 Торпедовців
74 Проти-торпедовців
78 Підводних суден

РОСІЯ.

12 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
6 Панцирних кружляків
8 Легких кружляків

29 Торпедовців
140 Проти-торпедовців
37 Підводних суден.

АВСТРО-УГОРЩИНА.

13 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
3 Панцирних кружляків
9 Легких кружляків
63 Торпедовців
12 Проти-торпедовців
6 Підводних суден.

ІТАЛІЯ.

10 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
9 Панцирних кружляків
10 Легких кружляків
94 Торпедовців
33 Проти-торпедовців
18 Підводних суден.

ДАНІЯ.

5 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
0 Панцирних кружляків
3 Легких кружляків
28 Торпедовців
9 Проти-торпедовців
10 Підводних суден.

ШВЕЦІЯ.

12 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків

1 Панцирних кружляків
3 Легкі кружляки
58 Торпедовців
9 Проти-торпедовців
8 Підводних суден.

ЕСПАНІЯ.

2 Боеві кораблі
0 Боевих кружляків
5 Легких кружляків
31 Торпедовців
7 Проти-торпедовців
0 Підводних суден.

ГОЛЯНДІЯ.

10 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
0 Панцирних кружляків
6 Легких кружляків
45 Торпедовців

8 Проти-торпедовців
8 Підводних суден.

ТУРЕЧЧИНА.

4 Боевих кораблів
0 Боевих кружляків
0 Панцирних кружляків
4 Легких кружляків
7 Торпедовців
9 Проти-торпедовців
0 Підводних суден.

ГРЕЦІЯ.

1 Боевий корабель
0 Боевих кружляків
1 Панцирний кружляк
0 Легких кружляків
18 Торпедовців
14 Проти-торпедовців
3 Підводних суден.

Англійський король Юрій V.

Причини війни.

Богато розумних дурнів різних націй крутить собі нині голову над сим, як би то звалити причину нинішньої війни на свого противника, а показати світові, що нація якої вони бо-

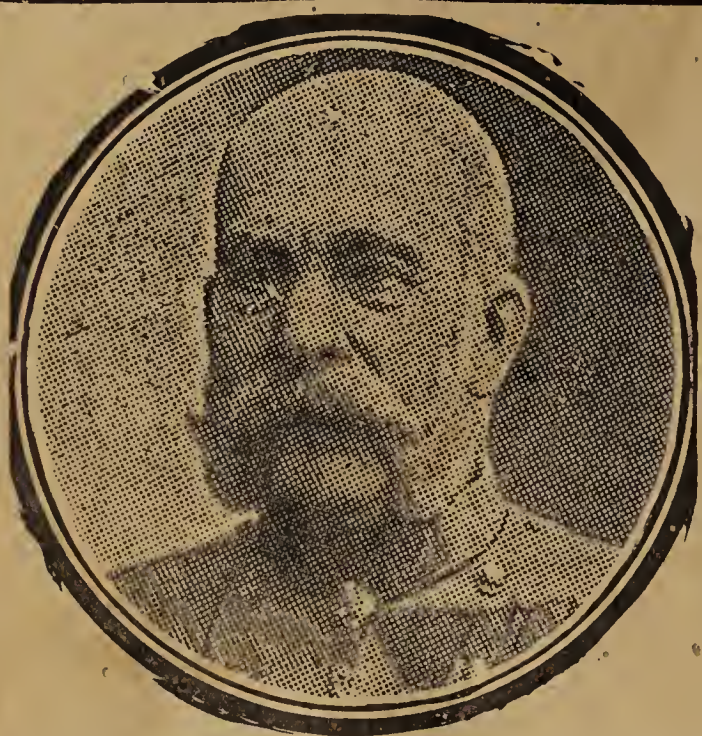
ють дуже добре, що вони роблять і чому вони се роблять.

Але на світі є 99 процент круглих дурнів, що самі не думають і живуть сим і вірять в се, що їм скажуть, чи напишуть розумні дурні.

Спитайте Англіка, хто винен нинішній війні, то на певно почуєте, що винні Німеччина і Австрія. Так само відповість на се питанє Серб, Француз, Бельгієць і Москаль.

Поставтеж знов те саме питанє Німцєви, то почуєте такі компліменти під адресою Англії, Росії і Франції, що волосє стане дубом на голові.

Цілий світ огорнув рід божевільного шалу. Найпростіші засади логічного думаня пішли в кут. Сліпа пристрасть опанувала колись навіть дуже розумних людей. Все що ро-

Франц Йосиф, цісар Австрії, родив ся 18. серпня 1830. р. на престол вступив 2. грудня 1848. р. Ціле його житє се пасмо безнастанних терпінь. Жінку Єлисавету, замордовано в Швайцарії. Син, наслідник престола Рудольф, згинув таємничою смертю. Архикнязя Фердинанда, що був наслідником австрійського престола посередно по арх. Рудольфі, убив Прінціч у Сараєві. Убийство було безпосередним товчком теперішньої європейської війни. Цісар має 84 літ і панує вже 66 літ.

ронять, се невинне ягнятко, що нічо невинно теперішній всесвітній заверусі.

Певна річ, що ті розумні дурні зна-

Покійний австрійський архикнязь, **Франц Фердинанд**, замордований в Сараєві дня 28. червня 1914.

бить своя нація чи її союзники, все те добре і благородне, все те лежить в інтересі людства і культури, протино, все те, що робить протинна сторона, все те зле, підле, гідне лиш ненависти і погорди.

Але преці, скаже не оден, мусить бути якась причина нинішної війни, хтось ту конче мусить бути винен!

Німецький цісар Вільгельм II, на котрого тепер звернені очі цілого сьвіта.

До нинішної війни зброїли ся тепер воюючі держави через десятки літ. Міліярдів суми, витвір праці цілих поколінь, пішли на утримане міліонних армій на военні кораблі, арти, карабіни, порох, динаміти і т. п. Котраж тут тепер держава винна?

Представмо собі, що жие десь коло себе пять-шість сусідів. Жиють з собою по сусідськи, але що оден другому не вірить і лакомим оком ди-

вить ся на доробок другого, то для "власної безпечности" кождий буде собі магазин в який пакує кілька може пороху і динаміту. І так виростає там де сходять ся їх межі пять-шість могучих стіжків з самого вибухового матеріялу. Ну нехай тепер прийде буря і грім вдарить в оден з тих стіжків, або якийсь пройдисьвіт кине там недопаленого папіроса. Що наступить? Страшний вибух який запалить всі стіжки відразу. І хто тоді буде винен? Чи сусід № 1, 2, 3, 4, 5, — чи всі?

На се питанє, думаємо, вже собі наші читачі самі гідні дати відповідь.

ПОДІЇ, ЩО БЕЗПОСЕРЕДНО ПОПЕРЕДИЛИ ВІЙНУ.

Великі маневри англійської фльоти.

В літі, короткий час перед розпочатем теперішньої війни, облетіла цілий сьвіт вістка, що англійська фльота збирає ся зі всіх усюд на величезні маневри, що мають відбутися коло берегів Великої Британії.

Чи Велика Британія предвиджуючи вибух війни згромадила свою фльоту коло бритійських островів під претекстом маневрів в ціли оборони перед атакoм Німців, чи в ціли, щоби Німців заатакувати, се річ маловажна. Фактом є, що по скінченю маневрів поодинокі ескадри англійської фльоти не розіхали ся на свої звичайні місця пробування в різних сторонах сьвіта, а лишились на дальше коло берегів Великої Британії. Значить, що еше далеко перед сараєвським атентатом англійські політики завітрили, що війна висить у воздуху, і річ зівсім зрозуміла, вони готовились на всякі евентуальности.

Сараєвський атентат.

В червни 1914. р. вибрав ся австрійський наслідник трону, архикнязь Франц Фердинанд, в інспекційну подорож по Босні і Герцоговині.

Дня 28. червня підчас проїздки через улиці Сараєва зістав архикнязь замордований разом зі своєю подругою, княгинею Гогенберг. Убійцею був Серб. Розпочате слідство виказало, що всі сліди морду ведуть за границю, до сербської столиці Білгороду.

Президент французької республіки Раймонд Поінкар.

Симпатія цілого світа станула по стороні Австро-Угорської Монархії і її нещасливої династії. Нізвідки не були заяви жалю більше щирі, як зі сторони Великої Британії. Замордований архикнязь і його подруга були завсїгди милими гостями в Великій Британії, а і старенький цісар тішив ся завсїгди великим поважанєм на англійським дворі і серед населеня Великої Британії. Премієр Асквіт висказав публично в парляменті заяви глибокого співчутя для Австро-Угорщини від цілої нації.

Чорногорський Король Микола, що конче має охоту прилучити Австрію до свого королівства.

Дальший розвій подій по атентаті. Питанє поставлене Едвардом Греєм, англійським міністром заграничних справ, німецькому амбасадорови.

Як вже сказано, початкове слідство виказало, що винувники злочину находять ся в Білгороді. В послїдних роках провадилась в Сербії сильна агітація, ворожа Австрії, щоби відірвати від австрійської монархії всі землі замешкані Сербами і Хорватами, і злучити їх з Сербією. А що відомо було, що архикнязь Франц Фердинанд носив ся з плянами, щоби злучити з Австрією всі славянські народи, що мешкають на пограничах Австрії, то за се стрінула його месть сербських заговірників. Австрійський уряд дістав в свої руки докази, що сербське правительство тайно попирало роботу агітаторів і було впрост замішане в саму справу атентату.

Дня 20. липня поставив Едвард Греї німецькому амбасадорови в Лондоні, Ліхновському, питанє, чи він має яку вістку про се, що робить ся в Відни зглядом Сербії. Князь Ліхновський відповів, що він не знає ні-

чого, але що в кождім разі Австрія буде мусіла зробити якийсь крок і він вважає ситуацію за дуже прикру.

Австрійська нота до Сербії.

Дня 23. липня представила Австрія сербському правительству дуже остру ноту. В тій ноті домагалась Австрія від Сербії усунення всіх офіцирів і урядників, котрі займалися проти-австрійською пропагандою; урядового оповіщення, що Сербія не похваляє сеї пропаганди; заборонення всяких публікацій, які ширять ненависть до Австрії, розв'язання товариств, ведучих агітацію проти Австрії і арештування осіб замішаних до атентату на архикнязя.

Бельгійський Король Альберт, Король без королівства, що з останками своєї армії бореся тепер в північній Франції за справу союзників, Англії і Франції.

Турецький султан Магомет V., що злучив долю своєї імперії з долею Австрії і Німеччини і в тій цілі проголосив сьвяту війну проти Англії, Франції і Росії.

Ся нота, яка властиво було ультиматум, жадала згоди сербського правительства на всі ті точки в протягу 48 годин.

Очевидно, що Сербія нім дала відповідь на сю ноту, спитала вперед Росії, що робити. Росія відповіла, щоби на деякі точки згодити ся, а за решту торгувати ся так довго як можна, щоби зискати на часі.

Австрія виповідає війну Сербії.

Очевидна річ, що для Австрії був час занадто дорогий, щоби довше чекати. В Австрії було звісно, що Росія вже розпочала мобілізацію своїх військ і кождий день проволоки був для Австрії погубним. Дня 28. липня Австрія формально виповіла війну Сербії.

Ціла Європа стає в огни. Німеччина заявляє, що буде боронити Австрії.

День перед wypowiedженням Австрією війни Сербії, поставив Едвард Грей пропозицію, щоби скликати міжнародну конференцію до Лондону і там полагодити австрійсько - сербський спір. Сю пропозицію Австрія і Німеччина відкинули. Німеччина виразно заявила, що спір межі Австрією а Сербією мають сі держави самі між собою полагодити, і що еслиб я-

ка друга держава напала на Австрію, то Німеччина як союзниця Австрії буде мусіла єї боронити.

Дальші події наступали одна по другій скорим ходом.

Дня 28. липня Австрія wypowiedає війну Сербії.

Дня 29. липня австрійські війська розпочали бомбардувати столицю Бельгії Білгород.

Дня 30. липня зажадав німецький цісар Вільгельм, щоби Росія сейчас спинила мобілізацію своєї армії.

Дня 31. липня проголошено в цілій Німеччині военний стан. Німецький цісар, російський цар і англійський король обмінюють ся в послідне телеграмами в ціли відвернення війни.

Дня 1. серпня Німеччина wypowiedає війну Росії.

Дня 2. серпня німецькі війська переступають границю маленької держави Люксембург. На німецько-російській і німецько - французькій границі приходить до перших стичок межі ворожими арміями.

Дня 4. серпня Англія wypowiedає війну Німеччині. Німці розпочинають атаки на бельгійську твердиню Лієж Президент Вильсон проголошує нейтральність Злучених Держав.

Дня 5. серпня затопили Бритійці німецький помічний корабель Королева Люїза, що закладав міни на Північнім мори.

Дня 6. серпня бритійський кружляк Амфіон наїхав на німецьку міну і пішов на дно. Австрія wypowiedає війну Росії.

Дня 7. серпня німецькі війська вступають до міста Лієж, хоч внішні форти твердині еше боронять ся. Німецькі кружляки Гебен і Бреслав переслідувані французькою фльотою ховають ся в Дарданелський пролив, де їх Туреччина купує для своєї фльоти.

япанський цісар Іюшигіто, який взяв на себе ролю обонця европ. цивілізації.

Дня 8. серпня розходить ся вістка, що британські війська вже висіли в французьких і бельгійських портах. Французи входять до полудневої Альзасії і займають міста Альткірхен і Мільгавзен. Австрія посилає часть своїх військ на французьку границю на поміч Німеччині. Чорногора виповідає Австрії війну. Португалія заявляє ся союзницею Англії. Італія заявляє нейтральність.

Ромунський Король Карло,
що вмер по вибуху війни.

Дня 10. серпня Французи мусять покидати Мільгавзен.

Дня 11. серпня Англія виповідає Австрії війну. Німці проривають ся до Бельгії на північ і на полудне від Лієж.

Дня 12. серпня Німці посувають ся

щораз дальше в глибину Бельгії. Російські війська переступають границю Галичини. Франція виповідає Австрії війну.

Дня 15. серпня Австрійці переступають в двох місяцях сербську границю, коло Шабацу над рікою Савою і коло Лобніци над Дріною. Япон посилає ультиматум Німеччині, домагаючись, щоби Німці уступили з Кіяхав в Хінах.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН.

Хід війни межі Німеччиною а Францією.

Як лиш проголошено війну, Німці не тратили часу, а зі всею силою вдарили на Францію.

Французько - німецька границя само собою вже з природи представляє дуже великі труднощі до перетранспортовування великих мас військ. До того вона сильно укріплена цілим рядом фортів і чотирма першорядними твердинями: Верден, Епінал, Тул і Белфорт. Сі твердині і численні форти мали на цілі стримати похід німецьких військ так довго, доки французька армія не змобілізує ся.

Винстон Чорчил, міністер англійської маринарки.

О сїм знали дуже добре Нїмці. Тому они рішили вдарити на Францію з півночи, через Люксембург і Бельгію. Своє поступованє оправдують Нїмці тим, що Бельгія була в союзі з Англією і Францією і згодилась на се, що в разі війни англійсько-французькі війська мають за порозумінєм з Бельгією і при її помочи, вдарити через Бельгію на нїмецьке праве крило в місци де нїмецька границя найбільше отворена до нападу.

Генерал Джофре, головно-командуючий французької армії.

Бельгія числячи на поміч Англії і Франції поставила Нїмцям завзятий опір. Крім на поміч від союзників числили Бельгійці багато на свої твердині Лієж, Намур і Антверпію. Се три з найсильніших твердинь в сьвіті, кожда з них сильніша як Пермишль, тому так союзники як і Бельгійці, сподівались, що Нїмцям

прийде ся здобувати їх хоч по пів року. Що до Антверпії, то найліпші знатоки військові писали, що єї Нїмці і за рік не здобудуть.

Та стрїнула союзників перша несподіванка. Нїмці пожичили собі в Австрії страшних 42 центиметрових армат, о котрих істнованю ніхто не знав, і при помочи сих армат замінили в короткім часі бельгійські форти зі стали і цементу в купи каменя.

Бельгійці скрізь ставили Нїмцям героїський опір. Нїмці мусїли боротися о кожду пядь землі. Та хоробрість і завзятість Бельгійців не довго могли витримати перед перемагаючими силами Нїмців. Нїмці посилали безчисленні полки одні за другими а ті випирали Бельгійців з їх позицій самою силою свого розгону. Упав Лієж, упав Намур; з чверть мільонової бельгійської армії лишили ся лиш недобитки. Сї недобитки схоронили ся до Антверпії, щоби її боронити до остатного.

Англійський Полевий маршалок Іван Френч, командант англійської армії в Франції.

Хоч опір Бельгійців зістав зломаний, то все таки він не був даремним. Бельгійці стримали Німців так довго, що дали час своїм союзникам, Французам і Англійцям, сконцентрувати сильну армію на північній границі Франції, яка загородила їм дорогу до Парижа.

Генерал Сухомлінов. Російський міністер війни. Їму приписують заслугу, що зреорганізував російську армію і поставив її на европ. рівени.

Німці вдарили тепер цілою силою на злучені армії союзників, та тут побачили, що справа так скоро не піде як з Бельгійцями.

Можна здогадуватись, що під той час було вже в північній Франції около 200,000 англійського війська під командою генерала Френча. Англія вислала до Франції своє найліпше військо, якого героїства і хоробрість впровадили весь сьвіт в подив.

Та і тут Німці вспіли в короткім часі сконцентрувати переважаючі сили і францусько-англійське ліве крило почало подавати ся назад. Найстрашнійший бій зведено коло міста Монс

в Бельгії недалеко французької границі. Тут англійська армія поставила Німцям такий завзятий опір, що ціла околиця перемінила ся на короткий час в пекло. Але командант німецького правого крила, генерал Клюк, мав до розпорядимости далеко більші сили чим союзники, тому головний командант французької армії ген. Джофре дав наказ до відвороту. Пущено чутку, що з того приводу мало навіть прийти до острої стички межі англійським командантом ген. Френчем а головнокомандуючим ген. Джофре, так, що аж англійський міністер війни мав їздити на місце і їх годити. Кілько в тім правди годі тепер ствердити. Як би воно там не було, то є річю певною, що Англійці і їх вожд тримаючи ся славної британської традиції, щоби іти все впе-

Бетман Гольвег. Німецький канцлер і міністер заграничних справ.

ред і радше згинуті, чим втікати, зі-
всім не мали охоти вертати ся, а з
другої сторони командант Джофре,
маючи на увазі цілість своєї армії,
мусів зарядити відворот, бо поміч, я-
ку він міг післати на ратунок лівого
крила, могла прийти за пізно. А ста-
рий генерал не хотів нічого ризику-
вати, тимбільше, що мав для Німців
приговлену несподіванку в центрі.

І так зачав ся той славний відво-
рот, який в першій хвилі виглядав на
страшний погром англійсько-францу-
ського лівого крила. Союзні війська
уступили на лівім крилі і опинили ся
аж під Парижем, а за ними гнав як
вихор генерал Клюк зі своїми Німця-
ми. Була се хвиля, коли Німці пораз
перший наблизили ся на яких 25
миль до столиці Франції, Парижа.

Герберт Генрих Есквіт, премі-
єр Великої Британії, визначає
ся побіч політичного сприту,
великими здібностями правни-
чими. Кар'єру політичну зачав
1883. р. вибрано його вперше
послом, 1892. р. зістав секре-
таром адміністрації в кабінеті
Гледстона, а в цвітні 1908. р.
премієром.

Але коли вже здавало ся, що Па-
риж тут-туй дістане ся в руки Німців,
зарядив генерал Джофре страшний а-
так на центр німецької армії, з оче-
видною цілю, щоби відтяти армію
Клюка і продертись до Бельгії.

Карсон, провідник ірландських
протестантів в Улстер, що від-
значають ся фанатичною нена-
вистію до ірландських като-
ликів. Карсон в своїм опорі
проти автономії для Ірландії
посунув ся так далеко, що гро-
зив революцією. Від вибуху
війни про его героїства якось
не багато чути.

На се Німці не були приготовані і
тепер прийшла на них черга уступа-
ти. В який спосіб вони видобулись з
тої матні, годі нині на певно сказати.
Загально приписують заслугу ген.
Клюкови, що він по майстерськи зу-
мів зорганізувати відворот з під Па-
рижа відбиваючись крок за кроком і
в той спосіб вратував німецьке праве
крило. Вивязалась тут одна з найбіль-
ших битв, які були в сій війні, велика
битва над рікою Марною. Німці так
довго боронились аж доки їх головна
сила не цофнула ся на передом при-
готовлені оборонні позиції, які мен-
ше-більше зістають до хвилі, коли се
пишемо, незмінні.

По відвороті з під Парижа звернули Німці свою увагу головно на Антверпію і бельгійсько-французьке побереже. Антверпія мусіла піддати ся по короткій облозі і Німці рушили тоді цілою силою побережем Бельгії,

з цілию занятя французького побережа з портами Дункірк і Кале. З Кале всего 22 милі до берегів Англії і панує нині загальна опінія, що Німці хочуть зробити Кале підставою своїх евентуальних атаків на саму Англію. В хвилі, коли се пишемо, лінія Німців сягає в сім місци по ріку Ізеру, де ведуть ся завзяті битви о опановане французько-бельгійського побережа.

Читаючи сей загальний нарис воєнних операцій на західнім терені, не треба забувати, що тут на хід подій сильно впливали операції на східнім терені війни, де рівночасно веде ся війна межи Німеччиною і Австрією з одної, а Росією з другої сторони.

Німецький відворот з під Парижа зістав спричинений в великій мірі також тим, що Німці мусіли велику масу військ призначених для Франції перекинути нагло на схід проти Росії, щоби ратувати Східні Пруси і зменшити російський натиск на австрійську армію в Галичині. Взагалі воно виглядає нині так, що в падолисті Німці ґрунтовно змінили свій первісний плян, щоби перше здусити Францію а відтак взяти ся до Росії. Навіть з тих скупих депеш, які до нас доходять, не можна собі виробити инакшого погляду, як сей, що Німці вже в падолисті 1914., а може ще й скорше, рішились провадити в Франції лиш оборонну війну, переривану хвилями атаками ту і там, щоби змити противника, а всі свої сили напружили на се, щоби зломати російського кольоса, який для них далеко грізнійший.

І ми не віримо чи дальші сконцен-

тровані німецькі атаки на західнім терені розпочнуть ся скорше, нім дійде до рішення на Сході, де через довший час сама Австрія спиняла міліонові царські армії в їх побідноснім поході.

Генерал Леман. Оден з найдібнійших бельгійських генералів, що завзято боронив твердині Лієж до послідної хвилі. Єго знайшли Німці на пів удушеного між руїнами одного з фортів і взяли до неволі. Однак на знак пошани для хороброго ворога німецький генерал звернув єму шаблю, яку Леман віддав побідникам.

Хід війни межі Австрією і Німеччиною а Росією.

Нині не улягає вже сумнівови, що Росія дуже завчасу поробила безпосередні приготування до теперішньої війни. Мобілізація російської армії розпочалась ще тоді, як ніхто навіть серйозно не думав про війну.

Головні свої сили сконцентрувала Росія проти Австрії в напрямі східної Галичини. Цілю російської стратегії було очевидно вдарити в напрямі найслабшого опору і скорими добутками хочби і тимчасовими піднести мораль своєї армії і збудити трохи ентузіазму серед царських підданих. До тої цілі і стреміло заняте Львова, яке саме собою не представляє з мілітарного боку жадного значіння. Австрійські війська Львова зівсім не боронили, бо се не лежало в австрійським воєнним пляні. Не треба забувати, що цілий австрійський плян з конечности мусів бути пристосований до воєнного пляну Німеччини.

В війні мусить панувати одна воля і мусить бути переведений один плян. А в пляні так Німеччини як Австрії

лежало, щоби перше здусити Францію, а відтак всі свої сили кинути на Росію.

З тої причини бачимо, що Австрія зівсім не атакує Росії з східної Галичини а лиш крок за кроком боронить свого терену і повільно цофає ся на лінію Карпат і двох великих твердинь Перемишля і Кракова. Кожному, хто придивляв ся тій початковій стадії австрійсько-російських змагань, мусіло бути ясным, що Австрії розходило ся тільки о зисканє на часі, о стриманє на собі ваги всеї російської навали доси, доки Німеччина не задасть смертельного удару Франції і не зверне части своїх сил проти Росії. Що в австрійських вождів був такий власне плян, се нині не улягає найменшому сумнівови. Австрійська офензива в напрямі Люблина, мала також не иншу ціль, як зискати на часі і зменшити пресию на цофаюче ся праве крило.

Та рівночасно як російські війська входили до Східної Галичини а австрійські уступали, то на лівім крилі австрійська армія входила до Польщі, а російська уступала. Російська Польща творить своїм тереном щось в роді оріха, який вложений в кліщі. Одно рамя сих кліщів, східно-пруська границя, друге, західно - галицька границя.

Межі кліщі дуже небезпечно лізти, а ще гірше в них зіставати ся. Тому бачимо, що в першій хвилі Росія вицофує свої війська з Польщі аж поза Вислу. Однак рівночасно з тим цофанєм Росія старає ся зломити одне рамя кліщів, що стискають Польщу і кидає сильну армію на Східні Пруси.

Сей атак на Східні Пруси відніс з початку позірні успіхи так, що петербурські і лондонські кореспонденти підняли по цілім світі страшний крик, як то славно Росіяни машеру-

Англійський міністер фінансів
Лойд Джордж.

ють на Берлін. Але з тої цілої армії зайшли до Берліна чи десь коло Берліна тільки два російські корпуси, разом, щось около 70,000 людей, яких забрав до неволі німецький генерал Гінденбург, що побив російську армію на голову під Таненбергом, коло Мазурських озер.

Діставши сю пощочину, російські генерали зачали що раз осторожнійше і поволійше машерувати на Берлін а за те щораз ліпше розгосподаровуватись в Східній Галичині.

Зараз по занятю Львова посилають до Галичини губернатора графа Бобринського і цілу хмару царославних батюшок, щоби разом з татарськими полчищами навертали "братів галіціян" на правдиву віру. Рівночасно починають нагінку на все що українське. Митрополита Шептицького арештують і вивозять до Курська. Українські культурні інституції, українські видавництва, українська мова, все те стає проскрібованим. Порівнати сю московську нахальність з давними нападами татарськими булоби великою образою для Татар. Татари правда різали, палили, брали ясир — але се середновічні часи а Татари погани. А прецінь і Татари не мішали ся до наших церковних справ, анї не думали навертати нас на "ліпшу" віру або забороняти нам нашу рідну мову. А нині, на сором 20. століттю, північний "брат Славянин" в своїй ненависти до Українства переходить в средствах і схудобілій дикості навіть некультурних внуків Тамерляна.

Але вертаймо до війни. Се що Росіяни в Галичині зачали занадто скоро халасувати, не вийшло їм на добре.

Львів було легко здобути, бо его ніхто не боронив. Але прийшли Росіяни під Перемишль і стали. Обступили його зі всіх боків, бомбардували,

палили, посилали на него холеру, оповіщували перед сьвітом 7 разів, що його здобули, а Перемишль стоїть.

Німецький жовнір. Німеччина має таких 5,000,000 і хоче ними сьвіт завоювати.

Значіне Карпат в теперішній війні.

Австрійський воєнний план опирався на тім, що хоч з повисше наведених зглядів прийдешь австрійським військам опустити східну Галичину, то Росіяни не дуже далеко туди зайдуть. Бо на границі Галичини і Угорщини вносить ся великанський природний оборонний вал — Карпати. Коли би Австрія могла викинути 10 мільярдів корон на укріплене своїх границь від півночи, то певно не дісталаби ліпшої оборонної лінії від тої, яку представляють Карпати.

І бачимо від самого початку війни, що Австрія використовує сю оборонну лінію Карпат для свого воєнного плану. Лиш Росіяни розженуть ся переходити через Карпати, або й декуди “прірвуть” ся на Угорщину, то побачимо, що тоді німецько-австрійська армія атакує зі всею силою російський центр і праве крило в Прусах, Польщі і Західній Галичині, — і російська закарпатська армія хоч не хоч мусить ся цофати, щоб ратувати свою шкіру і не дати ся відтяти. Оден примір такого руху малисьмо тоді, коли австрійська армія перший раз прогнала Росіян з під Перемишля і мало не захопила Львова в свої руки, а німецька армія рівночасно підійшла під Варшаву і Івангород.

Друге повторене сего руху відбуває ся як раз тепер коли пишемо отсі стрічки.

Під сю хвилю Росіяни опанували майже цілу Галичину і почали посувати ся під Краків. В Польщі посунулись аж під Ченстохову. Австрійська армія знов уступала аж на, а декуди поза лінію Карпат. Та рівночасно з тим цофанем ся австрійської армії німецький генерал Гінденбург неспо-

дівано заатакував російський центр і розбив єго. Німці отворили собі знов дорогу до Варшави, а російські війська мусять цофати ся щоби ратуватись перед катастрофою, яка їм неминуcho грозить, як би Німцям вдало ся перитяти російські комунікаційні лінії. Взагалі під сю хвилю (початок грудня 1914), позиція російської армії є дуже загрожена. Чи російським вождям вдасть ся вратувати ситуацію і запобічи катастрофі чи ні, то в кождім разі Австрія і Німеччина не мають тепер чого бояти ся дальшої російської інвазії.

ПОЛУДНЕВИЙ ТЕРЕН.

Війна Австрії проти Сербії.

Хоч Австрія виповіла Сербії війну далеко скорше чим Росії, то післала проти Сербії лиш слабі сили. Тому бачимо, що в початках операцій проти Сербії, Австрія мимо того, що виповіла війну, сама мусить боронити ся перед сербською офензивою. По часописях читаємо такі страшні описи сербських побід, що грішному чоловікови не раз приходить ся думати, що нім Росіяни дійдуть до Берліна, то Сербии вже будуть мати Відень в своїх руках. Але всі ті сербські побіди були лиш на папери. І з хвилею коли Австрія змогла кинути більшу силу проти Сербії, десь про ті побіди не чути. Під сю пору (початок грудня 1914) опір Сербії цілковито зломаний. Австрійські війська залили вже західну і північну часть Сербії. Доля Сербії вже запечатана. Може єї вратувати тільки рішуча російська побіда, а на се еще на разі якось не дуже заносить ся.

ГАЛЬТ, СТИИ ЧОЛОВІЧЕ!

Ми дамо цілком безплатно кождо-
му Русинowi, або Русинці **найкрас-**
шу пару черевиків, зроблену з силь-
ної тревалої шкіри, вартости що най-
менше **пять долярів**,

\$5.00

вартости.

наколи викаже ся, що протягом року або скорше дав нам
вторгувати сто долярів. Майже кождий з Вас пускає річно по
ріжних чужих сторах пару соток, а чи маєте з того який про-
фіт? Длятого від тепер торгуйте лише з нами, збирайте наші
квіти, навіть на найменшу суму, а коли назбираєте їх на
сотку,

**НАЙКРАСША ПАРА ЧЕРЕВИКІВ БУДЕ ВАША
ЗОВСІМ БЕЗПЛАТНО.**

Такого дарунку ніякий другий стор в Алберті не дає,

лише ми!

бо ми хочемо, щоби всі у нас купували, щоби руські гроші
зіставали в руських руках. Чим більше людей у нас купує,
тим таньше ми можемо продавати. У нас вже тепер сотки
костумерів є і вже тепер продаємо всьо дешевше, як другі,
тому се є у Вашім власнім інтересі з нами торгувати, бо у нас
тано і до того дістанети ще такий красний дарунок;

Пара найкрасших черевиків.

Скажіть се сусїдови і знакомим. Час піти до голови по розум,
час зачати думати і робити на власну користь! Вже багато
наших костумерів дістало той дарунок, тож і Ви повинні. За-
памятайте собі се і слїдуючий раз заходїть за товарами до
нас на адрес:

, ,З Г О Д А“

**ГОЛОВНА РУСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
НА ВЕГРЕВІЛ, Альта.**

Др. Булянжер

що перебув практику в
шпиталях в Парижі і Льон
доні,
бувший хірург в Мізерікор
дія Матерніті.

Офіс і мешкане:

152 JASPER AVE.
зараз коло YALE готелю.

Телефони 1032 — 1635

В разі потреби готов виїзди
ти до хорих на фарми.

За добрими і гар-
ними убраннями,
оверковтами,
черевиками
і білем

по уміркованій ціні

удавайтесь до

D. Shugarmen

334 Jasper Ave. E.
Edmonton, Alta.

Звертаємо увагу всіх Пов. Читачів сего Календара, що наша

Старокраєва Аптика

при 853 Alfred Ave. & Sinclair в Виніпегу єсть одинокою русь-
кою аптикою, веденою щирим Українцем греко-католиком,
парохіянином церкви св. Володимира і Ольги, що можуть
посвідчити і парохіяни і Всч. Отець Парох.

Старокраєва Аптика

Заосмотрена у всі ліки так тутейші як і краєві а ціни їх так
низькі, що хто раз купив, остає нашим костумером на всегда.
Спеціальну увагу кладе ся на замовлення з фармів і висилаємо
скоро і точно без жадних страт для замовляючого. Каталог
висилаємо на жаданє кождому, хто лише напише до нас на
адресу;

Starokrajewa Apteka

853 ALFRED AVE. cor. SINCLAIR.

WINNIPEG, MANITOBA.

Чіпман і Іннісфрі, Алта.

Питайте завсїгди за пивом

Yellowhead Beer.

Домашній виріб,

Продукт домашньої праці,

Найлучше пиво на ринку

виробляє

The Edmonton Brewing & Malting Co., Ltd.

EDMONTON, ALBERTA.

За всякими лікерами:

за пивом,

ріжними горівками,

румом і вином

удавайте ся завсїгди до:

Gold Seal Liquor Co. Ltd.

10231 KINISTINO EDMONTON, ALTA.

Найлучший склад в Едмонтоні.

Не забудьте адресу!

Читайте українські часописі:

"КАНАДИЙСКИЙ РУСИН"

Народно - релігійна
часопись.

Виходить
раз на тиждень.

Передплата
\$ 1.00 на рік.

Видає
Канадійська
Українська
Видавнича
Спілка.

619 McDermot Ave.
Winnipeg, Man.

„КАНАДА”

Часопись
просьвітна,
економічна
і політична.

Виходить
раз на тиждень.

Передплата
\$ 1.00 на рік.

Видає
Руська Видавнича
Спілка в Канаді.

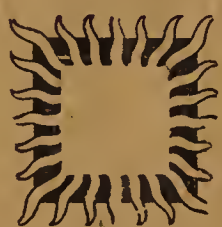
261 Fort St.
Winnipeg, Man.

MALCOLM M. CHARLESON,
Адвокат.

1—7 в Домініон будинку
напроти Гренд Тронк Готелю.
EDMONTON

В офісі говорить ся по українськи.

НАЙБІЛЬША

УКРАЇНСЬКА
КНИГАРНЯ
ЗАХІДНОЇ
КАНАДИ

В ЕДМОНТОНІ.

МАЄМО СКЛАД РІЖНОГО РОДА

УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

ЯК ІСТОРІЇ, ПОВІСТІ, НОВЕЛІ, ПОЕЗИЇ, ПІСНІ,
ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ І ИН.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД

ГРАМОФОНІВ І РУСЬКИХ РЕКОРДІВ.

МИ ПРОДАЄМО ПО НАЙТАНЬШІЙ ЦІНІ.

ЗАМОВЛЕННЯ ЗАЛАГОДЖУЄМО СКОРО.

Пишіть по Катальог.

Ukrainska Knyharnia

350 Kinistino Ave.

Edmonton, Alta.

ЗАЛОЖІТЬ СОБІ В КАНАДІ ГОСПОДАРСТВО

1923

СІПІЯРСЬКІЙ ФАРМІ.

Купіть наводнену фарму у Сінгапурі, Альберті під компанією Сі-Пі-Ар. Урожайна земля, мильний клімат, добрі школи і зручність у повній незалежності від дошесих спадів. Альбертійські наводнені землі, по цінах від \$35 до \$75 за акер, дають багаті врожаї пшениці, вівса, ячменю, лону, вільфальфи, кокушника, барбарису, бурака і т. л. і дають виїмкову нагоду задесні мішане господарство і доване худоби.

Двайцять літ до виплачування.

Компанія не пролає землі спекуляторам, а лише дійсним поселенцям, що хочуть жити на фармах і управляти їх, і тому пролає фарми на сплату на двацять літ, приймаючи від незв'язування дал шість процент на рік. Не наводнені землі пролає ся на тис самих умовях, по ціні від \$11 до \$30 за акер.

Поміч для поселенців.

Після деяких умовья компанія готова дати поселенцям позичку на суму не більшу, чим \$2,000. Ці гроші має ся вжити на будову дому, стайні, обгороджене землі тютотом і вицопане кривки. Цей довг має ся звертати тими самими рахунками, як довг за купівлю грунту.

Доти до продажі у всіх ростучих містах.

За ілюстраціями і літературою і всіми іншими подробицями, пишіть на адрес:

The Canadian Pacific Railway Co.

DEPARTMENT OF NATURAL RESOURCES,

CALGARY, ALBERTA.

ALLAN CAMERON, Генеральний суперінтендент земель

„ Н О В И Н И ”

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА
ЧАСОПИСЬ В КАНАДІ

Виходить три рази на тиждень,
в вівторок, четвер і в суботу

—
Передплата на рік лише
ДВА ДОЛЯРИ

Адрес:

NOWYNY, Edmonton, Alberta.